

NA PULZE

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove

Ročník VII, číslo 1, apríl 2014

Milí čitatelia,

stretávame sa pri prvom tohtoročnom vydaní Časopisu Prešovskej univerzity (PU) v Prešove NA PULZE. Naša univerzita bola v poslednom období organizátorkou a hositeľkou zaujímavých podujatí. Taký bol Deň otvorených dverí PU v Prešove. Po roku znova, s ešte väčším nasadením, dokázali študenti a ich pedagógovia, členovia realizačného tímu univerzitných podujatí, v súčinnosti s Technicko-prevádzkovým útvarom a oddelením marketingu a propagácie, s obrovskou podporou vedenia PU v Prešove a jej jednotlivých fakúlt, spoločne prezentovať to najlepšie a najzaujímavejšie, čo na univerzite máme. Elegantne, štýlovo, moderne...

Prešovská univerzita v Prešove získala certifikát pre vydávanie Dodatku k diplomu, ktorý uľahčuje akademické a profesionálne uznanie kvalifikácie a dokladov o vzdelaní v Európe. Čestný doktorát PU v Prešove dostal významný španielsky fyzik prof. Sal (tiež rektor Kantábrijskej univerzity) a začala sa nová spolupráca medzi univerzitami v Prešove a v Santanderi. PU v Prešove navštívila aj prof. Scherf z Thomson Rivers University v Kamloops v Britskej Kolumbii v Kanade. Prvýkrát sa na pôde univerzity uskutočnilo stretnutie výchovných poradcov, metodikov a regionálnych zástupcov rezortu školstva v Prešovskom a Košickom kraji s vedením PU v Prešove a jednotlivých fakúlt. Konal sa už 17. reprezentačný ples Prešovskej univerzity v Prešove, univerzitná pôda sa stala dejiskom medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov a v spolupráci s prešovskou radnicou sa začali písať ďalšie Dejiny Prešova, teda ich II. diel.

Veľmi nás teší, že pri všetkom, čo sa na našej alma mater deje, sú stále prítomní, ochotní a vytrvalo pomáhajúci, študenti, organizujúci, tvoriaci, prinášajúci pozvánky na podujatia, a potom aj reportáže s aktuálnymi informáciami z akcií, v TV Mediálka, Rádiu PaF, ale aj na stránkach tohto časopisu. Mladí výtvarníci, zjemňujúci obrazy a „odrazy“ spoločných univerzitných podujatí, členovia študentských divadiel, muzikanti, speváci z radov študentov... skvelá atmosféra, usmiati návštevníci, Deň otvorených dverí je v podstate každý deň, keď funguje táto spolupráca.

Kamila Urmaničová

Program Erasmus+ na PU

Európsky parlament, v novembri 2013, schválil nový program EÚ v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu s názvom Erasmus+. Tento sedemročný program, zameraný na posilnenie zručností, zamestnateľnosti a podporu modernizácie vzdelávania, bude mať rozpočet vo výške 14,7 miliardy Eur. Podporu na štúdium, odbornú

prípravu, prácu či dobrovoľnícku činnosť v zahraničí získajú viac než 4 milióny ľudí, vrátane 2 miliónov študentov vysokých škôl. Študenti, plánujúci absolvovať v zahraničí celé magisterské štúdium, na ktoré sú vnútroštátne granty alebo pôžičky k dispozícii len zriedka, môžu využiť nový systém záruk Európskeho investičného fondu na pôžičky.

Erasmus+ má tri hlavné ciele: dve tretiny rozpočtu sú určené na štúdium v cudzine, a to v rámci EÚ i za jej hranicami, zvyšok je pridelený na podporu partnerstiev vzdelávacích zariadení, mládežníckych organizácií, podnikov, miestnych a regionálnych orgánov a mimovládnych organizácií, ako aj na reformy zamerané na modernizáciu vzdelávania a odbornej prípravy a podporu inovácií, podnikateľských schopností a zamestnateľnosti.

V rámci Erasmus+ plánuje Prešovská univerzita v Prešove (PU) realizovať a hlavne zvýšiť počet mobilit študentov za účelom štúdia a stáže ako i mobilit a stáží pedagogických a administratívnych pracovníkov. Novinkou je, že **o grant sa môžu uchádzať študenti v každom stupni štúdia**, ako aj študenti, ktorí už v minulosti absolvovali stáž či mobilitu v rámci programu LLP/Erasmus.

Pre akademický rok 2014/2015 je podpísaných 197 medziinštitucionálnych dohôd s viac ako 95 univerzitami v 19 krajinách EÚ. Pribudli i nové krajiny – Švajčiarsko a Chorvátsko, ako aj nové univerzity v Nemecku, Lotyšsku, Portugalsku a Slovinsku. Touto rozšírenou ponukou chceme dať študentom a učiteľom lepšiu možnosť pre rozšírenie vedomostí, zručností, ale aj spolupráce.

Od akademického roka 2014/2015 plánujeme ponuku mobilit rozšíriť aj **pre absolventov PU v Prešove**, aby sme podporili ich zamestnateľnosť.

Mgr. Zdenka Medoňová

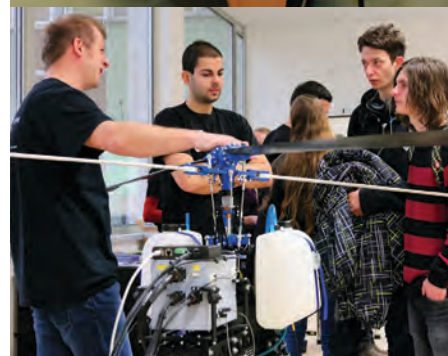
Prešovská univerzita v Prešove druhýkrát otvorila dvere nápadmi, prívetivosťou a talentom

Jemný dáždik sprevádzal davy mladých ľudí, ktorí sa 11. februára, už od pol ôsmej, ponáhľali na Deň otvorených dverí Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Naši kolegovia stredoškólcami, s kamarátmi, učiteľmi i rodinami, vstupovali s očakávaním, pod obrovským vítačím nápisom na priečelí hlavnej budovy univerzity. Vo foyeri spadli aj posledné obavy z doteraz nepoznaného, keď sa ich ujali domáci študenti – vysokoškólcami – „uvítací výbor PU v Prešove“. A potom už len farby, úsmevy a skvelá atmosféra... Deň otvorených dverí na PU v Prešove si prišlo pozrieť niekoľko tisícov návštevníkov. Stretli chodiacu zemeguľu, ktorá ich previedla popri vojakoch v historickom odeve, po ceste ochutnali pravoslávne zrnká s medom „kolivo“ a pri zvuku pravoslávnych piesní sa s davom dostali až k bezpilotnej helikoptére s 3D skenerom zemského povrchu a geografickým zaujímavostiam. A to už prichádzala ďalšia „várka“ milo prekvapených mládežníkov, hneď na začiatku ich výtvarníci zvečnili na fotkách a videu, uhlíkom aj na papieri. Mladí reportéri zo študentskej TV Mediálka zatiaľ „spovedali“ zástupcov vedenia univerzity, fakúlt i pracovísk PU v Prešove a plynulo sa presunuli s „návštevou z mesta“ do Centrálnej študovne Univerzitnej knižnice PU v Prešove, kde čosi po 11-tej začala beseda „Na slovičko, pán rektor“. Tentoraz odpovedal rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. na otázky moderátorky i zvedavosti z pléna, v tandeme s primátorom mesta Prešov JUDr. Pavlom Hagyarim (to už bolo potom, čo sa v kompetenčnom centre geografov na chvíľu stali slávnym moreplavcom a pravekým človekom). Folklorný súbor Torysa, Študentské divadlo FF, muzikanti, spevácke zbory z FF a GTF, sólisti i komorné zoskupenia muzikantov, vytvorili úžasnú pohodu, a tiež taký exkluzívny „súkromný akademický koncert“ talentu a chuti niečo krásne vytvoriť... A na to všetko dozerali záchranári z FZO a strážili aj kolegynky – budúce pôrodné asistent-

ky i dentálne hygieničky, spoločne simulovali na modeloch priamo situácie z praxe.

In body „skener“, teda analyzátor zloženia ľudského tela na FŠ, blízkosť k najmenším a milota v očiach študentiek PF, rozhodnosť a švihácky vzhľad budúcich manažérov z FM, boli ďalšie neprehliadnuteľné lákadlá na Dni otvorených dverí PU v Prešove. Bolo vidieť, že návštevníkom sa chcelo ísť ešte ďalej a vidieť ešte niečo ďalšie... A to bude, určite, už dnes, či zajtra, kedykoľvek príde, kto sa s nami dobre cítil, veď PU v Prešove je „viac ako vzdelanie“ a má miesto pre každého, pretože je v prvom rade človekom, ktorého si vážime.

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: AV štúdio CCKV PU

Doctor honoris causa PU španielskemu fyzikovi

Rektor Prešovskej univerzity (PU) v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. udelil titul doctor honoris causa PU z vedného odboru fyzika kondenzovaných látok a akustika, **profesorovi fyziky a rektorovi Kantábrijskej univerzity v Santanderi (Španielsko), Josému Carlosovi Gomézovi Salovi.**

Slávnostné odovzdanie ocenenia sa uskutočnilo 25. marca 2014, na zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove, rozšírenom o Vedeckú radu Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, v Dvorane Evanjelického kolégia v Prešove. Prof. José Carlos Goméz Sal je medzinárodne uznávanou osobnosťou, odborníkom v oblasti fyziky tuhých látok, špecialistom na nízko teplotné vlastnosti látok so zameraním na magnetizmus. Podieľal sa na vybudovaní španielskej komunity v oblasti neutrónového rozptylu na tuhých látkach. Uznatie tohto faktu viedlo tiež ku jeho niekoľkonásobnému členstvu vo vedeckej rade Institut Laue-Langevin, ktorý je najvýznamnejším výskumným ústavom v Európe zaoberajúcim sa neutrónovým rozptylom a prevádzkujúcim neutrónový reaktor v Grenobli vo Francúzsku. Vybuďoval vlastnú školu magnetizmu. Uznáním kvalít tejto skupiny bolo aj zapojenie do špičkových medzinárodných kolektívov, ako bol napr. program FERLIN alebo COST. V súčasnosti vykonáva funkciu rektora Kantábrijskej Univerzity v Santanderi v Španielsku.

Začiatkom 90-tych rokov zabezpečil zakúpenie novej automatizovanej aparatury pre výskum tuhých látok PPMS (v roku 1995 jednej z prvých v Európe). Práca s takýmto zariadením umožňuje kvalitatívny pokrok pri získavaní experimentálnych údajov. Toto zariadenie sa dnes stáva veľmi využívaným na celom svete. Dodnes bolo inštalovaných okolo 800 kusov po celom svete. Skúsenosti zo spolupráce v oblasti využívania umožnili vybudovanie podobného laboratória na pôde ÚEF SAV v Košiciach a v poslednom období aj laboratória VERSALAB na pôde Prešovskej univerzity v Prešove. Prínos prof. José Carlosa Goméza Sala pre výskum v oblasti fyziky kondenzovaných látok na Slovensku a jeho spolupráca s vedeckými a akademickými inštitúciami v zahraničí i na Slovensku podnietili Fakultu humanitných a prírodných vied PU v Prešove navrhnúť Vedeckej rade Prešovskej univerzity v Prešove udeliť mu titul „doctor honoris causa“ PU.

Na slávnostnom odovzdaní ocenenia sa zúčastnil aj veľvyslanec Španielskeho kráľovstva v Slovenskej republike J. Excelencia Félix Valdés y Valentín Gamazo, akademickí funkcionári a hostia Prešovskej univerzity v Prešove.

PhDr. Miriama Knežová

Foto: Mgr. Viktor Zamborský, AV štúdio CCKV PU

Dohoda o spolupráci s univerzitou v Španielsku

Prešovská univerzita (PU) v Prešove urobila ďalší významný krok v svojej internacionalizácii. Rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a rektor Kantábrijskej univerzity v Santanderi (Španielsko) prof. José Carlos Goméz Sal, 27. 3. 2014, spoločne podpísali Dohodu o spolupráci. Cieľom tejto dohody je posilniť vzájomne prospešné vzťahy v oblasti výmenných pobytov študentov, pedagogických aj nepedagogických zamestnancov univerzít, ako aj v oblasti výmeny vedeckých publikácií. Rektori taktiež prerokovali možnosti realizácie spoločných výskumných aktivít a vzájomnej spolupráce v medzinárodných projektoch. Dohodli sa, že v budúcnosti budú medzi univerzitami podpísané parciálne dohody v rámci programu Erasmus +, čo našim pedagógom aj študentom opäť otvára novú možnosť – absolvovať učebnú alebo študijnú mobilitu na univerzite v Španielsku. Významnosť tejto dohody spočíva aj v tom, že signátor dohody, prof. José Carlos Goméz Sal, je medzinárodne uznávaným výskumníkom v oblasti fyziky tuhých látok a špecialistom na nízkoteplotné vlastnosti látok so zameraním na magnetizmus. Už v minulosti spolupracoval s vedeckými a akademickými inštitúciami nielen na Slovensku. Za jeho prínos pre výskum v oblasti fyziky mu rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., 25. 3. 2014 slávnostne udelil čestný titul „doctor honoris causa“.

Mgr. Júlia Pivovarníková, PhD. Miriama Knežová
Foto: archív PU v Prešove

PU v Prešove získala ocenenie DS Label

Toto prestížne ocenenie - Diploma Supplement Label (DS Label) je udeľované vysokoškolským inštitúciám, ktoré sa dôsledne riadia princípmi internacionalizácie európskeho vysokého školstva podľa zásad Bolonskej deklarácie (v roku 2013 bolo udelené 90 európskym inštitúciám).

DS Label potvrdzuje, že štruktúra dodatku k diplomu, ktorý vydáva Prešovská univerzita v Prešove všetkým svojim absolventom dvojazyčne a bezplatne spĺňa všetky požiadavky stanovené Európskou komisiou. Na Slovensku sú okrem PU len štyri verejné vysoké školy, ktoré sú držiteľmi tohto ocenenia (okrem PU sú to Slovenská technická univerzita v Bratislave, Trnavská univerzita v Trnave a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre). Prešovská univerzita v Prešove vydáva dvojazyčný Dodatok k diplomu (podobne ako aj Diplom) zdarma všetkým svojim absolventom bakalárskeho, magisterského i doktorandského štúdia.

Dodatok k diplomu je dokument, ktorý univerzita vydáva k vysokoškolskému diplomu a poskytuje štandardizovaný opis úrovne, kontextu, obsahu a statusu štúdia, ktoré absolvent úspešne skončil. Dodatok k diplomu poskytuje transparentnosť a uľahčuje akademické a profesionálne uznanie kvalifikácie a dokladov o vzdelaní v Európe.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
prorektorka pre vonkajšie vzťahy PU

V meandroch ocenení – Karol Horák

Pri príležitosti okrúhleho životného jubilea sa dostalo poprednej osobnosti slovenskej kultúry Karolovi Horákovi, prozaikovi, dramatikovi, dramaturgovi, literárnemu a divadelnému vedcovi, režisérovi Študentského divadla Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a univerzitnému profesorovi, zakladateľovi divadelného festivalu Akademický Prešov, ktorý kontinuálne životaschopne existuje už takmer polstoročie, veľkej pocty. Koncom minulého roka prevzal v Košiciach, od veľvyslanca Poľskej republiky Tomasza Chłoňa, jedno z najprestížnejších poľských vyznamenaní – Rytiersky kríž Rádu za zásluhy Poľskej republiky, udeľovaný prezidentom Poľskej republiky. Zároveň mu začiatkom roku 2014, na návrh Národnej rady Slovenskej republiky, udelil prezident SR Ivan Gašparovič Pribinov kríž II. triedy.

Prof. PhDr. Karol Horák, CSc. absolvoval Filozofickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove - odbor v dvojkombinácii slovenský a ruský jazyk a literatúra. Už počas štúdia sa začal venovať prozaickej tvorbe a písaniu básní, ktoré publikoval v školských časopisoch, almanachoch a v rozhlas. Paralelne s literárnymi aktivitami rozvíjal aj divadelnú činnosť. Začínal ako sólista – recitátor, pokračoval ako herec, neskôr ako autor, dramaturg a režisér v prešovskom študentskom divadelnom súbore (Divadlo poézie FF UPJŠ), ktorý sa pod jeho vedením vypracoval na popredný alternatívny súbor divadelnej kultúry. V období rokov 1960 – 1970 preferoval v divadlách poézie text v podobe

Karol Horák a Tomasz Chłoń (poľský veľvyslanec v SR)

be scenára a pestrú varietu dramatických útvarov. Je tu teda zrejme autorovo umelecké profilovanie sa cez tento divadelný druh smerom k dobovým malým javiskovým formám: *Pahorok* (1966) – *Démon I, II* (1967, 1968) – *V ako Válek* (1970). Druhú líniu tvoria inscenácie divadla poézie, inklinujúce k „veselohernému“ žánru Sachsove *Samopašné hry* (1967) a ďalšie žánre, prikláňajúce sa jednak k divadlu s komediálnou tonalitou a jednak k postupom autorského divadla: *Džura* (1968 – 1972), *Diogenes-kynik* (1970). Na ňu svojim experimentálnym timbrom, v ktorom sa prelínajú druhové i žánrové vrstvy, vedome ironizujúce klasické divadelné postupy profesionálnych kamenných scén predovšetkým svojou študentskou „drzosťou,“ nadväzujú napr. inscenácie *Fragmenty* (1974), *Živý nábytok* (1975) a *Tip-top biotop* (1976) a ďalšie. Horák sa tak stal jedným

z kľúčových predstaviteľov jednej z vln dobového nonkonformného divadla, využívajúceho viaceré podnety modernej svetovej divadelnej tvorby (Mejerchoľdova biomechanika, Grotovského chudobné divadlo). Tieto inscenácie svojou poetikou nadväzujú na divadelný pohyb v európskej alternatíve, označovaný divadelnou vedou ako fyzické divadlo a v kontexte slovenského divadla – aj s odstupom rokov – evidentne disponujú estetickými hodnotami nadčasového charakteru. Poetike študentského divadla sa venoval aj teoreticky a prakticko-metodické výsledky práce zahrnul do publikácií *Slovo, gesto pohyb, tvar* (1977) a *Slovo, priestor, obraz, tvar* (1981). Problematiku alternatívneho divadla (predovšetkým slovenského s presahom do českej a poľskej národnej divadelnej kultúry) teatrologicky diagnostikoval v monografii *Metamorfózy alternatívneho divadla* (2009).

V ďalšej umeleckej vývinovej fáze zostal verný netradičnému, „otvorenému“, s istou licenciou možno povedať avantgardnému divadlu: *Šu-šu-šu Šukšin* (1980), *Elementaristika* (1981), ale aj tvorbe vlastných dramatických textov určených pre amatérske vysokoškolské divadlo (napr. *Inšpícia alebo Sizyfos po slovensky*, 1985).

Rok 1984 (*Medzivojnový muž*, Divadlo SNP Martin) možno považovať za prelomový medzník v jeho tvorivom vyzrievaní, badateľné je úsilie o prenesenie podnetov alternatívneho divadla do dramatickej štruktúry textu profesionálnych divadiel („snový“ charakter príbehu, mozaikovitá kompozícia, téma antihrdinu a i.), čím sa začala Horákova dlhodobá spolu-

Karol Horák a Tomasz Chłoń (poľský veľvyslanec v SR)

práca s dramaturgiami slovenských profesionálnych divadiel (Bratislava, Nitra, Košice, Prešov), ktorá však neznamenala prerušenie umeleckej činnosti v divadle alternatívneho typu, ba naopak (*Verzia I. alebo Válek ako Slovo*, 1983).

Prelínanie profesionálnych a amatérskych produkcií, poznamenaných alternatívnym polemickým tónom, možno sledovať v priebehu 80., 90. i nasledujúcich rokov 20. storočia (napr. *Evanjelium podľa Jonáša /Záborského/*, 1987; *Divný Janko alebo Apokalypsa podľa Janka /Kráľa/*, DSNP Martin, 1994; *Nebo, peklo, Kocúrko*, SND Bratislava, 1995; *...príd' kráľovstvo Tvoje... alebo Život, skutky a smrť proroka Ľudovíta /Štúra/*, DSNP Martin, 1996; *La Musica*, DAD Prešov, 2001; *Prachy, žúr a svetlo večné*, Jorik – BD Košice, 2007 a i.).

Po politicko-spoločenskej premene v roku 1989 sa mení aj charakter umeleckej činnosti študentského divadla. Spolupracujú s ním viacerí profesionálni režiséri: J. Pražmári, B. Uhlár, M. Karásek, R. Polák, P. Scherhauser, ktorí preferujú rovnako výrazové postupy a inscenačné prostriedky autorského divadla.

Pred koncom predošlého milénia do programu Akademického Prešova jeho organizátori zaraďujú aj divadelné workshopy, v ktorých sa striedajú prvky autorského divadla s divadlom kolektívnej tvorby inscenácie a výsledný tvar sa stáva zárodkom tvorby nového divadelného diela. Taká je genéza Horákových hier *Európa! Ó, Európa...* (1992), *Svedectvo krvi v Košiciach* (1996), *La Musica* (2001), *Nádherný krásny svet* (2001), *Arbitráž* (2002), *Spätné zrkadlo* (2003), *Faidra /v modernej interpretácii/* (2006), *Prachy, žúr a svetlo večné* (2007), *Buridanov osol* (2009) a iné.

Karol Horák je aj viacdómym tvorcom, autorom prozaických diel *Dve prózy* (1974), *Cukor* (1976) a *Súpis dravcov* (1979), viacerých rozhlasových drám (*Európa! Ó, Európa...*, 1995; *Vyššie, tam je srdce*, 1999; *Arbitráž*, 2002; *Hrdza*, 2004) a televíznych scenárov (*Národný Hriešnik*, 1995; *Nové pokúšanie Antona*, 1998; *...a ešte dve frašky*, 1999). Dominantou jeho umeleckej činnosti však ostáva dramatická tvorba – hry vyšli v piatich knižných výberoch *Päť hier alebo Hrdina menom hra* (1990), *Šesť hier* (1996), *Štyri hry* (2001), *Komorné hry* (2004) a *Hra ako divadlo* (2011) a samostatne dielo *Medzivojnový muž* (2013).

Na jednej strane stoja hry zobrazujúce intímne problémy človeka, hľadajúceho životnú cestu a ďalšiu perspektívu, na strane druhej historické diela (tzv. divadelné eseje), v ktorých osobitým spôsobom demaskuje národné dejiny a významné osobnosti slovenskej histórie, prevažne z obdobia 19. storočia, zobrazuje nezaújato, bez ideologických nánosov a konvenčných interpretácií, na základe hlbokkej analýzy a vedeckého poznania ich „životabehu“ a činnosti.

Horákova umelecká tvorba má intelektuálny charakter, aktualizuje viac či menej známe staré príbehy, narúša „zakonzervované“ mýty, ktoré sú neraz opodstatnene ostrou polemikou s oficiálnym výkladom dejín.

PhDr. Miron Pukan, PhD., teatroológ

Foto: TASR, súkromný archív prof. Karola Horáka

Andrzej Jagodziński (riaditeľ Poľského inštitútu v Bratislave), Karol Horák, Tomasz Chłoń (poľský veľvyslanec v SR)

**„Hrou pripravujeme na život“
(Karol Horák)**

Minister Lajčák prednášal na PU v Prešove

Na pozvanie Inštitútu politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, navštívil 13. decembra 2013 našu univerzitu podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky – JUDr. Miroslav Lajčák. Pred študentmi, odbornou i laickou verejnosťou vystúpil s prednáškou na tému: „Aktuálne otázky európskej a zahraničnej politiky.“ Tematicky široko koncipované vystúpenie, prispelo vo výraznej miere ku čerstvej formulácii stanovísk, ktoré slovenská zahraničná politika musí priebežne zaujímať v dennodenne meniacom sa svete, plnom nových udalostí, ovplyvňujúcich priamo alebo nepriamo našu krajinu a jej záujmy. Minister v ňom poukázal na základné postoje Slovenska v európskych i medzinárodných témach a predstavil výzvy, ktoré stoja pred európskymi politikmi. M. Lajčák sa v príhovore dotkol aj vývoja situácie na Ukrajine a krajinách Východného partnerstva, na západnom Balkáne, Sýrii, a v severnej Afrike.

Počas živej diskusie minister odpovedal na viaceré zaujímavé otázky študentov Inštitútu politológie a študentov iných študijných odborov Prešovskej univerzity v Prešove, či ďalšie otázky z auditória. Na akademickej pôde našej alma mater sa minister Lajčák cítil veľmi príjemne, čoho dôkazom je aj jeho vyhlásenie: *„Som rád, že môžem byť s vami...ešte nikdy som nebol na Prešovskej univerzite, vnímal som to ako hendikep, o to viac, že som rodák z Prešovského kraja, prvých pätnásť rokov života som tu prežil, mám osobitný vzťah k Prešovu, aj k tomuto kraju.“* Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR dlhodobo spolupracuje s Prešovskou univerzitou v Prešove formou poskytovania krátkodobých študentských stáží.

Oficiálnu spoluprácu formou zmluvy, na základe ktorej majú študenti politológie magisterského a dokto-

randského stupňa možnosť okúsiť verejnú správu zvnútra, prostredníctvom jednomesačnej stáže, má Inštitút politológie PU v Prešove podpísanú aj s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Študenti politológie stáž na tomto ministerstve pravidelne absolvujú.

Minister M. Lajčák v rozhovore s predstaviteľmi univerzity ocenil najmä angažovanosť Inštitútu politológie PU v Prešove v rámci projektov Medzinárodného výskumného fondu a ponúkol zapojiť akademický sektor do činnosti obnoveného Národného konventu o EÚ v niektorej z jeho pracovných skupín, zaujímal sa aj o výsledky univerzity vo vzdelávacej i projektovej oblasti.

Mgr. Michal Cirner
Foto: AV štúdio CCKV PU

Návšteva z Thomson Rivers University na PU

Prešovská univerzita v Prešove spolupracuje s Thomson Rivers University (TRU) v Kamloops v Britskej Kolumbii v Kanade už viac než 10 rokov. Spolupráca bola zameraná najmä na výskum týkajúci sa rómskej populácie. Našu univerzitu, 10 – 11. februára 2014, navštívila prof. Kathleen Scherf z TRU. Hlavnou témou jej pracovných stretnutí bolo prediskutovanie možnosti spolupráce vo vedeckej a akademickej oblasti. Scherf ocenila najmä infraštruktúru našej univerzity, a zároveň oblasti výskumu, ktorým sa pracovníci PU v Prešove venujú. S nie menším záujmom si vypočula informácie o našich študijných programoch, z ktorých viaceré ponúkajú podobný obsah ako na TRU, čo vytvára priestor na výmenu skúseností pedagogických i vedeckých pracovníkov, ale aj realizáciu spoločných letných škôl, či mobility študentov. Kathleen Scherf sa zúčastnila i na Dni otvorených dverí Prešovskej univerzity v Prešove, kde využila priestor i na krátke stretnutie so študentmi našej univerzity, ako aj so záujemcami o štúdium na PU v Prešove. Prof. Scherf pôsobila 9 rokov ako dekanica Fakulty komunikácie a kultúry na University of Calgary a rok ako rektorka Thomson Rivers University.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
prorektorka pre vonkajšie vzťahy PU v Prešove
Foto: archív PU v Prešove

PU privítala výchovných poradcov Prešovského a Košického kraja

Na pôde PU v Prešove sa 15. 1. 2014 uskutočnilo stretnutie výchovných poradcov stredných škôl, metodikov pre výchovné poradenstvo, zástupcov odborov školstva a ďalších predstaviteľov rezortu školstva v Prešovskom a Košickom kraji s vedením univerzity. Medzi hosťami boli aj členovia vedenia jednotlivých fakúlt PU v Prešove a zastúpenie mala aj študentská akademická obec. Moderátorom podujatia bol prorektor pre vzdelávanie PU v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD. Rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., prostredníctvom prezentácie najdôležitejších súčastí univerzity, jej pedagogickej práce, vedeckovýskumnej činnosti, študijných a záujmových možností pre študentov, sprístupnil prítomným všetky základné informácie, ktoré by mladý človek ako záujemca o štúdium na PU v Prešove mal vedieť, pre svoju správnu voľbu ďalšieho štúdia po absolvovaní strednej školy. Hostia si vypočuli aj sugestívne vystúpenie študenta FF PU v Prešove Mgr. Davida Palaščáka, člena akademického senátu a Rady vysokých škôl SR za svoju alma mater. Potvrdil, že študent na PU v Prešove, počas svojho štúdia na univerzite v Prešove, rastie nielen intelektuálne, ale aj ľudsky, čo je naplnením sloganu PU v Prešove „...viac ako vzdelanie“. Všetci prítomní mali možnosť prezrieť si moderné priestory a vybavenie Univerzitnej knižnice PU, centier excelentnosti (zaujali ich hlavne profesionálne vybavené laboratória Centra excelentnosti ekológie živočíchov

a človeka na FHPV PU v Prešove) a Kompetenčného centra znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách, s bezpilotnou helikoptérou pre laserové skenovanie zemského povrchu slúžiace pre potreby simulácie zložitých procesov v krajine (Katedra geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove). Spoločné stretnutie zástupcov stredných škôl – výchovných poradcov, metodikov pre výchovné poradenstvo Centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie i predstaviteľov rezortu školstva v Prešovskom a Košickom kraji s vedením univerzity, ukázalo potrebu diskusie na takýchto fórach, ktorá pomôže zvyšovaniu kvality práce všetkých zúčastnených inštitúcií.

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: Mgr. Vladimír Piskura, AV štúdio CCKV PU

Dejiny Prešova na pokračovanie

Po minuloročnom podpise Zmluvy o spolupráci a spoločnom postupe pri vypracovaní I. dielu monografie Dejiny Prešova medzi mestom Prešov a Prešovskou univerzitou v Prešove, sa 18. 12. 2013 symbolicky, v historických priestoroch Caraffovej väznice, podpisom „spečatila“ spolupráca na jej pokračovaní. Druhý diel monografie, ktorý je jedným z troch samostatných dielov o dejinách mesta Prešov, je prvom zväzku odbornou publikáciou určenou nielen pre milovníkov histórie, ale aj nasledujúce generácie. Dnešným podpisom zmluvy sa Mesto Prešov a Prešovská univerzita v Prešove (PU) dohodli na vzájomnej spolupráci pri vytvorení II. dielu monografie Dejiny Prešova, ktorú tak, ako v prípade prvého dielu, podpísali primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyari a rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. „Podnetom vzniku myšlienky spoločného projektu bola skutočnosť, že doteraz nevznikla nová komplexná vedecká monografia o dejinách mesta Prešov a viac ako štyridsať rokov stará monografia odráža dobový stav poznania histórie mesta,“ uviedol rektor. Primátor ocenil vzájomnú spoluprácu mesta a univerzity, ktorá je v posledných rokoch mimoriadne aktívna a prínosná, čo dokazujú úspešné spoločné projekty. „História je vždy poučením a tiež výzvou a ja sa teším, že aj tento okamih je jej súčasťou,“ povedal Pavel Hagyari.

Potreba nového spracovania dejín nášho mesta, ktorá by bola podložená rozsiahlejším výskumom, obohatená o novoveké a najnovšie dejiny mesta, o urbanistický vývin a bez vplyvu vtedajšej ideológie, sa tak v lani dostala do reálnych kontúr v podobe monografie rozdelenej do troch samostatných dielov. Prvé dva diely, dotované rozsahom po cca 1000 rukopisných strán, obsahujú podľa slov zostavovateľa monografie Petra Kónya, prorektora PU, dejiny mesta Prešov od prvých archeologických nálezov po súčasnosť. Obsahom tretieho dielu budú dejiny miestnych častí: Solivaru, Nižnej Šebastovej a Šalgovíka od stredoveku do ich pričlenenia k Prešovu na začiatku sedemdesiatych rokov.

Po prvej časti s názvom Dejiny Prešova od praveku do polovice 19. storočia v rozsahu 900 rukopisných strán sa dnešným dňom symbolicky začína pracovať na pokračovaní druhého dielu s názvom **Prešov od polovice 19. storočia**. „Jeho obsahom bude vývoj Prešova od revolúcie (1848/49) do konca storočia, Prešov na prahu 20. storočia zachytávajúce obdobie rokov 1900 – 1918, Prešov v období prvej Československej a prvej Slovenskej republiky, mesto po oslobodení a obnovení demokratických pomerov až po obdobie od komunistického prevratu do konca päťdesiatych rokov a následne, od šesťdesiatych rokov do konca komunistickej diktatúry,“ vysvetlil P. Kónya. Druhý diel monografie bude podľa jeho slov tvoriť aj kapitola zachytávajúca vývin školstva, kultúry, literatúry, výtvarného umenia, hudby, športu a žurnalistiky v rokoch 1948 – 1989 a kapitola s názvom Prešov na prelome storočí, mesto v rokoch 1990 – 2011.

Autorský kolektív je zložený z odborníkov - profesionálov, historikov, archeológov, geografov, prírodovedcov, historikov umenia, literatúry, školstva a divadla, ktorí sa dlhodobo venujú problematike dejín Prešova a sú zárukou čo najlepšieho a včasného spracovania príslušných častí monografie. Všetci sú autormi monografických alebo iných vedeckých prác, týkajúcich sa rôznych aspektov výskumu dejín Prešova.

Celkový rozpočet vyčlenený na všetky 3 diely vedeckej monografie je stanovený vo výške 140 682 eur, na ktorom sa podieľajú mesto a PU v Prešove, celkový rozpočet na II. diel predstavuje cca 50 000 eur. Týmto podpisom tak mesto a univerzita naplňujú spoločný postup vzájomnej participácie na vytvorení tohto jedinečného diela.

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová
Foto: archív PU v Prešove,
MsÚ Prešov

Novoročná čaša vína

Tradične, na začiatku kalendárneho roka, sa 20. januára 2014 rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. opäť stretol s tvorivými pracovníkmi PU v Prešove, pri novoročnej čaši vína. Toto neformálne stretnutie členov akademickej obce PU v Prešove, na najvyššej úrovni, je prejavom úcty a vďaky vedenia PU v Prešove predstaviteľom vedecko-výskumnej, pedagogickej a umeleckej sféry na pôde univerzity.

Redakcia, Foto: AV štúdio CCKV PU

Tri výročia ESN

ESN – Erasmus Student Network jedna z najväčších študentských organizácií v Európe, momentálne zastúpená vo viac ako 400 sekciách z 36 krajín Európy. Založená je na dobrovoľníckom princípe, pomáha prichádzajúcim zahraničným študentom zorientovať sa v novom prostredí, pochopiť kultúru danej krajiny, vytvára kultúrny program organizovaním spoločných aktivít, výletov.

Tento rok sa nesie v znamení osláv, a to hneď viacerých. Je to 25 rokov existencie medzinárodného ESN a oslava tohto výročia sa stala hlavným projektom ESN pre tento rok medzi všetkými členskými krajinami, ktorých úlohou je promovať zahraničnú mobilitu a nové možnosti s príchodom programu Erasmus+ ako aj posilniť povedomie o organizácii samotnej.

ESN Slovakia oslavuje tento rok 10 rokov svojej existencie. V súčasnosti ju tvorí 13 sekcií z najrôznejších miest Slovenska. ESN Prešov sa pri príležitosti týchto jubileí rozhodla zorganizovať, ako prvá sekcia na Slovensku, oslavný týždeň počas ktorého pripravila pre jej zahraničných študentov a všetkých spolupracovníkov bohatý program. Ten

odštartoval v pondelok panelovou diskusiou na pôde prešovskej univerzity, na ktorej sa zúčastnili zástupcovia akademickej obce, študenti a členovia ESN Prešov.

Hlavným podujatím dňa bol slávnostný Gala večer, pod záštitou rektora PU v Prešove, v rámci ktorého oslávila sekcia ESN Prešov tri roky existencie. Za prítomnosti všetkých „erasmákov“, členov akademickej obce, hostí a spolupracovníkov, tak strávili spoločný večer, ktorý sa niesol v responsible duchu, keďže hlavným projektom bola práve responsible party.

Na slávnosti sa zúčastnil rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyari, spevák Martin Husovský, všetci naši ESN členovia, erasmus študenti, ale aj bývalí zahraniční študenti, a to formou videopozdravu. Blahoželáním a pozdravom tak potešili veľa členov a dobrovoľníkov prešovskej sekcie, pre ktorých boli tieto videá milým prekvapením večera.

Počas ďalších dní ESN Prešov pripravilo pre svojich erasmákov a hostí aj Piano show Vladimíra Železnáka, počas tejto akcie sa svojej chvíle dočkala aj narodeninová ESN torta, na ktorej si pochutili všetci zúčastnení. Paralelne s týmto narodeninovým týždňom sa v našej sekcii uskutočnil národný španielsko-nórsky večer, na ktorý si naši erasmus študenti z Nórska a Španielska pripravili prezentáciu krajín, ochutnávku ich národnej kuchyne a zábavný program. Vyvrcholením týždňa bola celovíkendová návšteva ESN Budapešti, ktorú zorganizovala naša sekcia ESN Prešov v spolupráci s ESN Budapešť.

Vlado Železnák, ESN Prešov
Foto: AV štúdio CCKV PU

XVII. Reprezentačný ples Prešovskej univerzity v Prešove

Reprezentačný ples Prešovskej univerzity v Prešove je považovaný za jednu z najvýznamnejších kultúrnych udalostí roka na univerzite a v meste Prešov. Začiatok roka 2014 nebol výnimkou, a tak si hostia tohtoročného, už 17. ročníka Reprezenačného plesu Prešovskej univerzity v Prešove, mohli vychutnať zaujímavý program a zažiť príjemnú atmosféru.

Ples sa konal 25. 1. 2014, v priestoroch Hotela Dukla v Prešove, pod záštitou rektora PU v Prešove, prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. a pod organizačnou taktovkou kvestorky PU v Prešove Ing. Márie Novákovej.

Svojou prítomnosťou podujatie pocítili členovia vedenia PU v Prešove, pedagogickí i tvoriví pracovníci, a čo nás veľmi teší, v hojnom počte aj študenti našej univerzity. Hostí programom sprevádzal známy moderátor Milan „Junior“ Zimnýkoval. Skvelými vystúpeniami večer obohatili aj tanečníci z univerzitnej školy tanca - UNIVERSITY DANCE CENTER a muzikanti z Vysokoškolského folklórneho súboru TORYSA.

Vystúpením prispel k neopakovateľnému večeru aj Peter Nagy s kapelou Indigo. Výborná zábava pokračovala po bohatej tombole do skorých ranných hodín. Vďaka patrí všetkým, ktorí svojou prácou, organizáciou, ale aj sponzorskými darmi prispeli k jednej z najkrajších udalostí roka na univerzite.

Mgr. Adrián Kuba
Foto: archív PU v Prešove

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“

Zlepšenie jazykových kompetencií študentov Prešovskej univerzity v Prešove v jazykoch národnostných menšín, ITMS 261102302105

PU v Prešove bude mať unikátnu Knižnicu karpatorusistiky

Prešovská univerzita (PU) v Prešove je jedinou univerzitou v Slovenskej republike, ktorá od roku 2007 poskytuje akreditované vysokoškolské štúdium bakalárskeho (Bc.) a magisterského (Mgr.) učiteľského študijného programu (ŠP) rusínsky jazyk a literatúra, teda štúdium materinského jazyka a literatúry jednej zo 14 štátom akceptovaných národnostných menšín. V novodobej his-

tórii sa obidva študijné programy z objektívnych príčin (neuznávanie národnej identity Rusínov a ich jazyka predchádzajúcim totalitným režimom – až do roku 1990) realizujú po prvýkrát, a až na sklonku akademického roka 2012/2013 PU v Prešove vypustila prvých absolventov Mgr. ŠP, teda plne kvalifikovaných učiteľov rusínskeho jazyka a literatúry pre 2. stupeň ZŠ a pre SŠ. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že v obidvoch prípadoch ide o experimentálne študijné programy, ktoré počas piatich rokov realizácie v praxi zároveň prechádzali fázou testovania zo strany učiteľov participujúcich na ich realizácii, ale aj študentov 1. – 3. ročníka Bc. stupňa štúdia a 1. – 2. ročníka Mgr. stupňa štúdia.

Gestorom realizácie týchto ŠP je od roku 2008 samostatný Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU v Prešove - ÚRJK PU (predtým Ústav regionálnych a národnostných štúdií – zvlášť oddelenie rusínskeho jazyka a kultúry), ktorého pracovníci počas uplynulých piatich rokov intenzívne sondaovali a vyhodnocovali koncepcnosť prvých študijných plánov, ich obsahovú náplň, efektívnosť didakticko-metodických prístupov v procese ich realizácie, dostupnosť príslušnej študijnej literatúry, ale zároveň postupne formovali aj profesionálny profil adepta na prácu vysokoškolského pedagóga – rusinistu. Na základe realizácie Bc. a Mgr. ŠP v akademických rokoch 2006/2007 – 2011/2012 došli k takýmto záverom:

1. obidva ŠP je nevyhnutné inovovať v oblasti štruktúry, obsahovej náplne aj hodinovej dotácie,

2. pri inovácii študijných plánov je nevyhnutné efektívnejšie uplatniť princíp priority a proporcionality, a to tak, aby v obidvoch ŠP bolo adekvátne a proporcionálne zastúpenie dominantných predmetov z rusínskeho jazyka a literatúry spadajúcich do jadra ŠP, doplnených predmetmi z kultúry, dejín a etnografie Rusínov,

3. pri koncipovaní nových plánov je nevyhnutné zohľadniť kognitívne hľadisko pri zoraďovaní či rozložení jednotiek ŠP do jednotlivých ročníkov a semestrov počas štandardnej dĺžky vysokoškolského štúdia – v korešpondencii s už nadobudnutými kompetenciami študentov v predchádzajúcich ročníkoch či semestroch štúdia,

4. vychádzajúc z bodu 3 je žiaduce dôslednejšie prihliadať na logickú nadväznosť jednotlivých jazykovedných a literárnovedných disciplín,

5. s ohľadom na rastúci záujem o rusinistiku študentov neovládajúcich rusínsky jazyk, resp. jeho nárečia, do študijných plánov je nevyhnutné zaradiť viac doplnkových predmetov, resp. aktivít podporujúcich rýchlejšie nadobudnutie jazykových kompetencií v rusínskom spisovnom jazyku (letná škola rusínskeho jazyka a kultúry, seminár karpatorusistiky, konverzačné cvičenia, počúvanie a porozumenie nahratých učebných textov, resp. celých ukážkových hodín alebo tém z DVD),

6. s ohľadom na nedostatok, resp. nedostupnosť príslušnej študijnej literatúry a pramenných zdrojov z karpatorusistiky v Európe, je nevyhnutné pre potreby realizácie existujúcich, avšak aj potenciálnych nových ŠP na báze karpatorusistiky vybudovať na PU v Prešove špecializovanú Knižnicu karpatorusistiky, a to digitalizáciou jedinej vo svete „Carpatho-Rusyn Library“ na Torontskej univerzite a doplniť existujúci knižný fond knižnice ÚRJK PU nákupom príslušnej odbornej literatúry.

Jediná špecializovaná Knižnica karpatorusistiky (Carpatho-Rusyn Library) na svete existuje na Torontskej univerzite v Kanade. Jej budovaniu sa vyše 40 rokov venuje historik profesor Dr. Paul Robert Magocsi, ktorý počas tohto obdobia zhromaždil vyše 15 000 titulov rôznych publikácií zameraných na problematiku karpatských Rusínov. S obsahom svojej knižnice oboznámil aj rektora Prešovskej univerzity prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. – počas jeho návštevy Torontskej univerzity, 19. – 24. októbra 2012. Súčasťou návštevy bolo podpísanie memoranda o spolupráci medzi obidvomi univerzitami.

Tieto závery sa stali východiskovou bázou pre zapojenie sa do projektu v rámci zverejnenej výzvy Agentúry MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ v OP Vzdelávanie v roku 2012. ÚRJK PU spolu s Ústavom maďarského jazyka a kultúry a Centrom celoživotného a kompetenčného vzdelávania PU v Prešove zareagovali na uvedenú výzvu a spoločne pripravili projekt pod názvom *Zlepšenie jazykových kompetencií študentov PU v jazykoch národnostných menšín*, konkrétne v rusínskom, maďarskom a (karpatsko) nemeckom, ktorý bol schválený a v roku 2013 ho PU začala realizovať.

V rámci rozvoja jazykových kompetencií v rusínskom jazyku projekt je zameraný na hlavnú cieľovú skupinu, ktorou sú prioritne vysokoškolskí študenti bakalárskeho a magisterského študijného programu rusínsky jazyk a literatúra, učitelia jednotlivých disciplín obidvoch ŠP na Prešovskej univerzite v Prešove zaradení na ÚRJK a doktorandi, ktorí si vyberú tému svojej dizertačnej práce z oblasti karpatorusistiky (jazyk, literatúra, kultúra, sociolingvistika a pod.). Medzi potenciálnych členov cieľovej skupiny môžeme však zaradiť aj študentov iných celouniverzitných ústavov a teológov-Rusínov, ktorí si môžu zvoliť štúdium výberových jednotiek ŠP rusínsky jazyk a literatúra. Odhadom ide o cieľovú skupinu okolo 200 osôb. Predpokladáme však, že výsledky projektu v danej fáze rozvoja rusínskeho jazyka na Slovensku a vo všeobecnosti v karpatskej oblasti (najmä v podobe študijnej literatúry) budú užitočné aj pre niekoľko cieľových skupín z mimouniverzitného prostredia, ktoré ich budú môcť využívať pre vlastné sebazdokonaľovanie, pre účely rozvíjania vlastných jazykových, literárnych, jazykovedných a literárnovedných kompetencií. Ide predovšetkým o:

- a) učiteľov základných škôl s vyučovacím jazykom rusínskym
- b) učiteľov ZŠ s vyučovaním rusínskeho jazyka
- c) učiteľov gymnázií s vyučovaním rusínskeho jazyka
- d) autorov a vydavateľov učebníc rusínskeho jazyka a literatúry pre uvedené typy základných a stredných škôl
- e) redaktorov rusínskych masmédií
- f) iných aktívnych používateľov rusínskeho spisovného jazyka (aktivisti rusínskych občianskych združení, herci profesionálneho rusínskeho divadla, publicisti, autori umeleckej, vedeckej či vedecko-populárnej literatúry, kňazi cirkvi východného obradu – gréckokatolíckej a pravoslávnej a pod.)

WAnalyzujúc potreby cieľovej skupiny, pri koncipovaní projektu vychádzali sme v prvom rade z načrtnutého nepriaznivého obdobia pre rusínsku národnostnú menšinu v uplynulom historickom období od konca 50. do konca 90. rokov 20. storočia. Absencia rusínskych národnostných škôl, absencia podporných mechanizmov na upevňovanie národnej identity, likvidácia gréckokatolíckej cirkvi ako jedinej opory rozvoja a upevňovania národného vedomia pre Rusínov, znamenali postupnú asimiláciu tejto menšiny s majoritným národom. Nádejou pre národnostné oživenie sa stal rok 1989 a nový revitalizačný program Rusínov, ktorý si vytýčil 10 prioritných cieľov. Medzi nimi na prvých miestach stála kodifikácia rusínskeho spisovného jazyka a jeho zavedenie do rôznych sfér života, pričom ako prioritná bola definovaná sféra školstva. Napokon, rozvoj školskej sféry je pre zachovanie každého etnika úlohou najdôležitejšou, preto aj Rusíni túto otázku považovali za najdôležitejší bod svojho revitalizačného programu.

Vznik prvých škôl s vyučovaním rusínskeho jazyka (Medzilaborce, Svidník, 1997), prvého Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov s oddelením rusínskeho jazyka a kultúry na Prešovskej univerzite (1998) a napokon aj pracovné miesto metodika pre rusínsky jazyk v rámci Metodicko-pedagogického centra v Prešove znamenali nádej na nový začiatok pre rozvoj rusínskeho národnostného školstva na Slovensku. Vďaka spolupráci uvedených inštitúcií sa začínajú pripravovať prvé školské dokumenty – učebné osnovy a plány pre výučbu rusínskeho jazyka na ZŠ, neskôr na SŠ. V roku 1999 bol pripravený prvý projekt prehĺbeného štúdia rusínskeho jazyka pre študentov ŠO Učiteľstvo pre I. stupeň ZŠ na Pedagogickej fakulte PU. Tento program výučby so zameraním predovšetkým na rusínsky jazyk sa na Prešovskej univerzite v Prešove realizoval až do akreditácie Bc. ŠP rusínsky jazyk a literatúra v roku 2006. Za toto obdobie, pod vedením pracovníkov uvedených inštitúcií – v ich autorstve, spoluautorstve, metodickom usmerňovaní a recenznom posudzovaní – na Slovensku začali vychádzať prvé učebnice rusínskeho jazyka a literatúry pre ZŠ a SŠ. Príprava na akreditáciu vysokoškolského ŠP si vyžadovala takisto zabezpečenie jednotiek ŠP potrebnou študijnou literatúrou, čo znamenalo prípravu učebných textov pre množstvo disciplín, a takisto hľadanie odborníkov na realizáciu výučby. Napriek tomu, že doteraz bolo vydaných niekoľko syntetických prác z oblasti rusínskeho jazyka (*Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Русинський язык*. Redaktor naukowy P. R. Magocsi, Opole, 2004, doplnené vydanie so zmenami 2007; PLIŠKOVÁ, A.: *Rusínsky jazyk na Slovensku: náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov, 2007; VAŇKO, J.: *The Language of Slovakia's Rusyns./Jazyk slovenských Rusínov*. New York 2000; JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A.: *Sučasnyj rusynskij spysovnij jazyk*. Prešov, 2010 a iné) a rusínskej literatúry (DUDAŠ, N. (ed.): *Rusinski/ruski pisni*. Novi Sad, 1997; PADIAK, V.: *Narys istoriji karpatorusynskoj literatury XVI-XXI stoliť*. Užhorod, 2010; DULIČENKO, A.: *Pismennosť i literaturnyje jazyki Karpatskoj Rusi*. Užhorod, 2008), dodnes pre potreby obidvoch vysokoškolských ŠP chýbajú samostatné knižné vydania študijných textov s cvičeniami (skriptá) pre výučbu jednotlivých disciplín (rovín) rusínskeho jazyka a historických etáp vývinu rusínskej literatúry s ukážkami dobových textov, ako aj niektoré už vydané knižné práce a študijná literatúra, ktorú na Slovensku a v zahraničí vydávajú rusínske občianske združenia, vysokoškolské inštitúcie a akademickí pracovníci. Nová dostupná literatúra sa môže stať inšpiráciou pre zaradenie nových disciplín do ŠP ako aj nevyhnutným pramenným podkladovým materiálom na prípravu analogických učebných textov, adaptovaným na miestne, teda slovenské pomery, pretože jedným zo základných problémov nášho pracoviska a inovácie ŠP je aj ten, že v rámci SR sa takýto program okrem PU v Prešove nerealizuje ani na jednej univerzite, a v zahraničí sa realizuje buď len prehĺbená forma štúdia (Pedagogická univerzita v Krakove), alebo Bc. a Mgr. ŠP na Novosadskej univerzite (Srbsko), avšak v danom prípade ide o špecifický program vzhľadom na špecifické podmienky vývinu báčsko-sriemskych Rusínov a ich jazykové pomery, ktoré nie je možné mechanicky aplikovať na pomery slovenských Rusínov. A to je aj hlavný dôvod – prečo pri inovácii obidvoch uvedených ŠP musíme vychádzať len z výsledkov 5-ročného testovania pilotných ŠP na PU a pripravovať učebné texty na základe vlastných praktických skúseností z výučby jednotlivých disciplín (fonetika a fonológia, morfológia, slovotvorba, vývin jazyka a dialektológia, literatúra, dejiny a teória literatúry).

Ďalšiu veľmi významnú časť potrebnej literatúry plánujeme získať digitalizáciou Karpatsko-rusínskej knižnice Torontskej univerzity, obsahom ktorej sa budeme inšpirovať aj pri uvádzaní nových disciplín do ŠP (napr. Jazyky malých európskych národov, Literatúra malých európskych národov, Svetová rusínska literatúra a pod.). študenti tak na základe inovovaných ŠP získajú prehľad o existencii obdobných minoritných jazykov vo svete ako je rusínsky a naučia sa ho vnímať nie ako čosi výnimočné alebo dokonca exotické, ale ako prirodzený súčasť európskych jazykových pomerov, ako prirodzený fakt, že popri jazykoch „veľkých“ (štatisticky veľkých národov) môžu sa rozvíjať a celkom efektívne fungovať aj jazyky „malé“ (národnostných menšín, národov). Inovované ŠP by takisto mali vo väčšej miere sprostredkovať vedomosti o literatúre a kultúre malých národov, podobných ako sú karpatskí Rusíni. Na základe poznania jazykovej situácie študentom sa poskytne dostatočný priestor na uvedomenie si rovnocennosti obidvoch „kategórií“ jazykov, čo prispeje k pestovaniu hrdosti na ich národnú identitu a materinský jazyk ako dedičstvo predkov, ktoré je nevyhnutné zveľaďovať a zachovať pre ďalšie generácie. Absolventi s takýmto potenciálom vedomostí a kompetencií by sa mohli perspektívne realizovať nielen v školstve, resp. špeciálne v národnostnom školstve, ale takisto vo vede, a to nielen v karpatorusínistike, ale aj napr. špeciálne v jazykovede a literárnej vede „malých“ národov. Ide o takúto sféru poznania a problematiku, ktorej sa na Slovensku nevenuje doposiaľ nikto. Práce na túto tému poznáme od autorov z Estónska (A. Duličenko), Českej republiky (L. Šatava), Veľkej Británie (M. Stephens), Ruska (J. Bromlej, S. Bruk), USA (J. Minahan). Ich využitie pre inovované ŠP rusínsky jazyk a literatúra by boli novým a unikátnym rozmerom v celkovom profile absolventov tohto štúdia na PU. Nový obsah ŠP dáva možnosti pre získanie širších kompetencií – prehľad o problematike nie iba slovenských Rusínov, ale vo všeobecnosti karpatských Rusínov v rozličných štátoch.

PU v Prešove sa vďaka tomuto projektu môže stať celo-európskym centrom karpatorusínistických štúdií.

doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

Foto: archív Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry PU

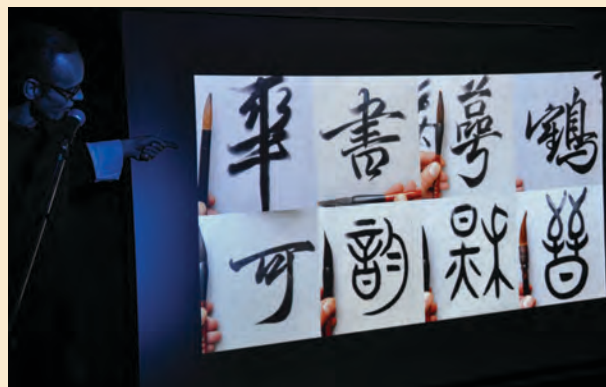
PechaKucha Night už aj v Prešove

Prešov sa stal siedmym slovenským mestom, kam dorazil svetový formát PechaKucha Night. Ide o informačno-zábavné podujatie, ktoré spája ľudí zdieľajúcich svoje myšlienky, prácu a záujmy. Formát pozostáva zo súboru krátkych rýchlych prezentácií, kde každý vystupujúci má k dispozícii slideshow z 20 obrázkov po 20 sekúnd. PechaKucha Night bolo založené v Tokyu v r. 2003 a odvtedy sa podujatie rozšírilo do vyše 700 miest po celom svete. Prešovská organizácia Urbanika, n.o. ako organizátor plánuje podujatie štyrikrát do roka. Dramaturgia bude najčastejšie zložená z vystupujúcich z rôznych odvetví, predovšetkým umenia a kultúry ako takej. V pláne sú aj

tematické podujatia a riadiť sa budú i požiadavkou záujmového publika.

Na terase malebného podniku Christiania, 12. marca 2014, odštartoval formát 20x20 svoju púť v metropole Šariša. Hojnú účasť divákov z radov tradičných návštevníkov kultúrnych podujatí v meste obohatila prítomnosť študentov univerzity.

Prvé podujatie PechaKucha Night Prešov predstavilo pestrú zbierku účinkujúcich – osobností kreatívneho priemyslu z východoslovenského regiónu.

Úvodnou prezentáciou sa predstavila Jana Beňová z Christianie, aby nás oboznámila s hosťovským priestorom kultúrnej kaviarne, jeho programom a aktivitami jej členov mimo múrov podniku. Prešovčanom známy pamätník Jána Pavla II. je dielom sochára Petra Beňa, ktorý nám svojím vstupom, spolu s kolegom, objasnili jeho prípravu. Beňov presah do umeleckých odvetví však dokáže preväpiť.

Mladý architekt Michal Mihaľák zaujal svojím dielom Chata v Nižnom Klatove na poslednom udeľovaní cien za architektúru CE.ZA.AR 2013. Aj ďalšie jeho originálne a neuveriteľné projekty čakajú na realizáciu. Neformálnym prednesom bavil akad. maliar a grafik, pedagóg na PU v Prešove Peter Kocák, ktorý svojimi prácami v klasickej ázijskej kaligrafii získal uznanie i na ďalekom východe.

Filmárik a Filmuška alebo Peter Pankúch a Nina Šilan predstavili prešovský filmový klub Kino Pocity, ktorý stavia na premietaní kvalitných, netradičných a inovatívnych filmov pre náročných divákov. Aplauz publika získal expresívny maliar Richard Roháč. Jeho tvorba je zameraná na sociálnu kritiku a problémy spoločnosti s citeľne negatívnym nahliadaním na zobrazovanú realitu. Martin Grega z neformálnej skupiny Duke - Ateliér organizuje drevo-sochársky a kováčsky workshop. Určené sú ľuďom, ktorí si chcú na vlastnej koži vyskúšať výtvarné spracovanie dreva a kovu.

Na záver vystúpil David Suchár zo združenia Wheels of Art. Projektmi ako WOA festival, skatepark, či dokumentácia POKE festivalu zhrnul celé pôsobenie partie chalanov, ktorých spája vášeň pre skating a fotografiu.

Ing. arch. Silvia Potkányová

Foto: archív Urbanika, n.o.

MENÍME SVET...

Na akademickú pôdu Prešovskej univerzity v Prešove zavítal aj tento rok už 14. ročník Medzinárodného filmového festivalu *Jeden svet*. Už po ôsmykrát tak mali študenti univerzity možnosť lepšie spoznať rôzne menšiny, stať sa súčasťou komunit, do ktorých by možno nikdy nenazreli, lepšie pochopiť spoločnosť, ktorú už dávno zavrhli, či oceniť aktivizmus a jednotlivcov v krajinách, kde si to vyžaduje oveľa väčšiu dávku odvahy ako kdekoľvek inde. Filmový festival, ktorý už tradične spoluorganizujú študenti masmediálnych štúdií, trval tri dni. Nabitý program s množstvom zaujímavých hostí sa tohto roku venoval témam ako aktivizmus, rozvojový svet či ekológia a niesol sa v duchu motta: MENÍME SVET. Festival Jeden svet každoročne prezentuje okolo 60 dokumentárnych filmov zahraničnej, ale aj slovenskej výroby. Je to jediné podujatie svojho druhu, ktoré sa komplexne zaoberá ľudsko-právnymi a globálnymi témami. Po úvodnom festivale v Bratislave sa presúva do viac ako 30 miest po celom Slovensku v rámci prehliadok *Jeden svet v regiónoch*. V závere Filmového festivalu Ozveny jedného sveta mohli návštevníci diskutovať s Mgr. Petrom Pollákom, PhD. splnomocnencom vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity: „Teší ma, že táto univerzita sa zaoberá touto témou. Som presvedčený, že investícia do vzdelania rómskych detí je najlepšou investíciou tejto krajiny. Ak sa podarí ich dostať na pracovný trh, tak sme vyhrali. Je veľmi dôležité, aby ľudia, ktorí budú tvoriť túto krajinu, vedeli čo najviac o tejto téme.“ Záver festivalu zhodnotila aj samotná organizátorka Mgr. Eva Peknušiaková: „Ôsmy ročník filmového festivalu Ozvien jedného sveta na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove sa aspoň z môjho pohľadu podaril. Osvedčil sa nám program, ktorý bol navštevovaný. Diskusiu s pánom Pollákom považujem za veľmi prínosnú. Sme radi, že sme mohli niečo nové priniesť študentom našej univerzity.“ Nielen filmy, ale aj diskusie s významnými hosťami, boli veľmi zaujímavé. Po úspešnom ročníku tohto festivalu sa už teraz tešíme na ďalší ročník.

Michaela Hlupalová a Veronika Macejová

„Múza“ Akademického Prešova znova ožije...

48. ročník Akademického Prešova (AP), Súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska, štartuje v dňoch 27. 4. – 1. 5. 2014, tentoraz predovšetkým pod záštitou vedenia PU v Prešove. Vyše 20 inscenácií amatérskych i profesionálnych divadelných súborov, zahraniční hostia, koncerty, workshopy, vlastná literárna tvorba, umelecký prednes, umelecký preklad. Ambíciou organizátorov je preniesť časť programu do areálu mesta, prekročiť hranice prostredia vysokoškolákov a ponúknuť svoje produkcie jeho občanom (nie náhodou preferujú organizátori neformálne heslá festivalu: „Vysokoškoláci v meste. Vysokoškoláci mestu.“). Samozrejme, že programy, uvádzané v plenéri, budú závislé od momentálneho počasia (v prípade jeho nepriazne sa programy uskutočnia v stabilných priestoroch DAD, DJZ či VŠA PU v Prešove). Programová ponuka festivalu bude, ako po minulé roky, pestrá a sľubuje intenzívne divácke zážitky. Súťažiť sa bude v troch klasických kategóriách: vlastná literárna tvorba, umelecký prednes a študentské divadlo, ktoré doplní staronová – umelecký preklad. Súťažiaci divadelné telesá sa grupujú najmä zo slovenských vysokoškolských centier – z Bratislavy, Nitry, Banskej Bystrice, Ružomberka, Košíc a, pochopiteľne, Prešova. Ako hostia vystúpia špičkové domáce, ale aj zahraničné divadlá stredoeurópskej proveniencie, uvedieme aspoň niektoré z nich: Divadlo Andreja Bagara Nitra, Akademia Ruchu Varšava, Teatr Przedmieście Rzeszów, Srpsko Narodno pozorište – Forum za Novi ples Novi Sad a mnohé ďalšie. Do programu budú zaradené v rámci Univerzity divadla a Univerzity literatúry prednášky, besedy s poprednými osobnosťami kultúrneho života na Slovensku, ako aj v zahraničí, ktoré sa uskutočnia v priestoroch Univerzitnej knižnice PU. Nezabúdame ani na workshopové aktivity, študentmi obľúbené Výpredaje a recesnú Imprologu v neskorších večerných hodinách. Program a ďalšie informácie nájdete na www.ff.unipo.sk/ap. Vstup na všetky akcie je voľný. Zapojte sa k nám, či už ako diváci, aktéri alebo dobrovoľníci a zažite s nami kúsok múzy divadelnej, duchovnej i tej ľudskej.

Ste srdečne vítaní!

Mgr. Eva Kušnírová, PhD.

PhDr. Miron Pukan, PhD.

organizátori AP

Foto: archív AP – Akademia Ruchu Varšava

Valentínska kvapka krvi na PU v Prešove „Pocit prvodarcu je skvelý“

Spolu 68 darcov krvi, presne ako naposledy (počas Študentskej kvapky krvi - 14. 10. 2013), takto sa 11. 3. 2014 zavŕšil odber krvi na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, v priestoroch UNIPOCENTRA PU.

Prišli „skalní“, ale aj prvodarcovia. Najcennejšiu tekutinu darovali nielen študenti, ale aj zamestnanci PU v Prešove. „Kvapka krvi“ sa v UNIPOCENTRE realizuje od roku 2009, a tieto mobilné odbery krvi sa už stali akousi súčasťou pravidelných aktivít PU v Prešove. Pod názvom Valentínska kvapka krvi, s podtitulom „Pre niekoho si ten pravý...“, sa konali odbery po celej SR, v rámci celoslovenskej kampane Slovenského Červeného kríža, od 10. februára, do 14. marca 2014. Cieľom kampane je šíriť myšlienku darčovstva krvi.

„Chcem pomôcť ľuďom, ktorí to potrebujú. Darovať krv som už bola, preto sa nebojím“, prezradila nám po odbere usmiata študentka PU v Prešove. Krásne zdôvodnenie dobrovoľného darčovstva sme počuli aj z úst pravidelného darcu z našej alma mater: „Krv darujem pravidelne z toho princípu, že môžem niečo dať. Najlepší je ten pocit po darovaní krvi. Odporúčam to všetkým, ktorí ešte krv nedarovali, lebo ten pocit prvodarcu je skvelý.“

„Je tu rovnomerné, stabilné prostredie, vhodné pre výjazdový odber,“ takto ocenil spoluprácu s Prešovskou univerzitou v Prešove, v rámci výjazdových odberov krvi, počas študentskej či valentínskej kvapky krvi, lekár NTS, MUDr. Mikuláš Hudák, „na odber, v rámci Valentínskej kvapky krvi, prišli študenti z rôznych odborov a fakúlt, ich zdravotný stav je veľmi dobrý, teda mohli darovať krv, až na výnimky, ktoré nemôžu darovať krv z objektívnych príčin. Účasť na dnešnom odbere bola veľmi potešujúca.“

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: Mgr. Vladimír Piskura,
AV štúdio CCKV PU v Prešove

Vydarený 5. ples GTF PU

V jedálni vysokoškolského internátu v Prešove sa 14. februára uskutočnil 5. ples Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, na ktorom nechýbali pedagógovia, nepedagogickí zamestnanci, študenti, ale aj hostia, ktorí si už tento ples obľúbili. K príjemnej atmosfére prispela hudobná skupina Dual Relax zo Svidníka. V kultúrnom programe vystúpila známa speváčka náboženských a ľudových piesní Anna Servická, ktorá účastníkom zaspievala aj do tanca, a skupina Zboru sv. Romana Sladkopevca z Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča.

Krátkym príhovorom a modlitbou ples otvoril vladyka Milan Lach SJ, pomocný prešovský biskup, a prípitok predniesol dekan fakulty Mons. prof. Peter Šturák. V tombole boli rôzne ceny, napr. poznávací zájazd do Paríža, olejomaľba dreveného chrámu, ikony, knihy, praktické veci do domácnosti a viaceré iné zaujímavé ceny.

Viaceri sa vyjadrili, že chcú prísť aj na budúročný ples, pretože sa na tohtoročnom výborne cítili. Organizátori zároveň vyjadrujú poďakovanie všetkým, ktorí pomáhali ples pripraviť, ako aj dobrodincom, vystupujúcim a účastníkom plesu.

Mons. ThDr. Ľubomír Petrik, PhD.

Foto: archív GTF PU v Prešove

Prednáška sprievodkyne v Turecku na FM PU

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove sa 27. 11. 2013 uskutočnila prednáška na tému *Turecko – nielen ako obľúbená turistická destinácia*, ktorej odbornou prednášajúcou bola sprievodkyňa a delegátka slovenskej cestovnej kancelárie Ingrid Altincekic. V súčasnosti žije od mája do októbra v tureckej Alányi, zvyšok roka v Žiline, kde pôsobí ako stredoškolská učiteľka tureckého jazyka. Desať rokov žila v Istanbuli, kde absolvovaním kurzu cestovného ruchu získala licenciu Ministerstva cestovného ruchu Tureckej republiky, a je tak oficiálnou sprievodkyňou v Turecku. Je členkou Istanbulskej komory sprievodcov a má viac ako 10-ročnú prax sprievodkyne turisticky najzaujímavejších atraktivít Turecka. Má slovenské aj turecké občianstvo, plynule rozpráva tureckým jazykom a ako oficiálna notárska tlmočnica a prekladateľka pracovala počas svojho pôsobenia v Istanbuli na konzuláte Slovenskej republiky, kde tlmočila aj oficiálnym štátnickým návštevám. V súčasnosti pôsobí ako oficiálna tlmočnica aj pre najvyšších tureckých štátnikov, vrátane premiéra a prezidenta Turecka. Takmer hodinovú odbornú pred-

nášku začala predstavením sa v tureckom jazyku a pokračovala základnými informáciami o prírodných pomeroch Turecka, o jeho histórii, gastronómii a tradíciách. Zvlášť pútavo rozprávala o tureckom obyvateľstve a o rozdieloch medzi ich a našou mentalitou. Keďže študenti majú možnosť v rámci svojho štúdia vybrať si z odporúčaného študijného plánu predmet *Sprievodcovská činnosť*, zvlášť ich zaujímali skúsenosti a zážitky z jej dlhoročnej sprievodcovskej praxe i práce delegátky.

RNDr. Jana Mitriková, PhD.

KTaHM FM PU v Prešove

Foto: archív autorky

2. ročník „Vianočného punču“ študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

„Keď sa zapália plamienky na vianočných sviečkach a svetom znie sladká Tichá noc, anjeličkovia otvoria svoje viečka a prinesú deťom Vianoce pre radosť. Aj dnes strávia chvíľu s vami, zapália plamienky pohody, aby nám do srdca všetkým priniesli chvíle pokoja a radosti.“

Takými vianočnými slovami sa prebudila vianočná atmosféra, ktorá otvorila krásny vianočný program – 2. ročníka „Vianočného punču“ študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove, ktorý sa dňa 10. decembra 2013 uskutočnil na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty.

Program nabitý emotívnymi vystúpeniami študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty nenechal nikoho chladným a párkrát sa v našich očiach zaleskli aj slzičky. Boli to však slzičky radosti a v neposlednom rade spolupatričnosti. Žiaci zo Základnej školy s materskou školou v Šarišských Michaľanoch zaspievali nádherné piesne s vianočným podtónom. Pozvanie prijali a prišli k nám tiež klienti z Domova sociálnych služieb v Giraltovciach, ktorí nám priblížili detské vianočné sny o darčekom v podobe básničiek. Neľakali sme sa, že Vianoce nebudú pretože potom nám krátkou scénkou vysvetlili, že Vianoce nie sú o hmotných veciach, ale o láske a šťastí v našich srdciach. Potom nám študentka vyrozprávala krásny vianočný príbeh, pri ktorom neostalo jedno oko suché.

Živý moderný Betlehem nám všetkým pripomenul, čo je skutočne dôležité v našich životoch a na záver, za trblietania sa a žiarenia sviečok, sme si spoločne zaspievali najznámejšiu vianočnú pieseň Čas sviečok. Dúfame, že sa nám podarilo pekným programom priniesť len samú lásku, šťastie a hrejivý pocit, ktorý si každý z nás vo svojom srdci odniesol k sviatočnému stolu domov. Poďakovanie patrí vedeniu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty za príležitosť a samotnú realizáciu programu a už teraz sa tešíme na ďalší, a to 3. ročník „Vianočného punču“.

Bc. Kamil Roško
podpredseda OZ Angelos
Foto archív PBF PU v Prešove

Ochutnajte Zoologický kokteil Mateja Žiaka

Pracovníci Katedry ekológie FHPV PU v Prešove, v spolupráci so Slovenskou zoologickou spoločnosťou (SZS), od roku 2012 zorganizovali na Fakulte humanitných a prírodných vied PU v Prešove niekoľko zaujímavých podujatí. Podarilo sa to nielen vďaka zastúpeniu vo výbore (SZS), ale najmä ochote a nadšeniu niektorých jej členov a doktorandov. Po workshope Molekulárne metódy v ekológii živočíchov (2012) a kurze Úvod do štatistiky v R (2013) nasleduje v tomto roku autorská výstava fotografií pod názvom Zoologický kokteil, aj vedecký kongres slovenských zoológov „Zoológia 2014“, ktorý sa bude konať na pôde Prešovskej univerzity v Prešove 20. - 22. novembra 2014.

Výstava vznikla v spolupráci autora Mateja Žiaka, entomológa múzea A. Kmeťa v Martine, s Katedrou ekológie FHPV PU v Prešove, Univerzitnou knižnicou PU a Slovenskou zoologickou spoločnosťou. Vernisáž výstavy sa uskutočnila 12. 2. 2014, vo foyeri pri aule č. 97 (VŠA PU). Vernisáž spestrila začiatok semestra, samotná výstava bude zdobiť priestory FHPV až do konca letného semestra (10. 5. 2014).

Prezentovaná fotografická mozaika zachytáva živočíchy slovenskej prírody v ich prirodzenom prostredí tak, ako si ich málokto dokáže všimnúť. Vystavených je 45 veľkoformátových fotografií, ktoré prezentujú výber naj-

lepších záberov autora za uplynulé 4 roky. Ako prezrádza samotný názov, návštevníci výstavy budú mať možnosť prehliadnuť si širokú paletu živočíchov. Na kolekciu vystavených fotografií sa možno pozrieť aj ako na prierez zoológického systému, ktorý na výstave zahŕňa drobné bezstavovce, hmyz, plazy, vtáky či cicavce. Autor sa zameriava predovšetkým na detaily a makro zábery hmyzu. Fotografie väčších živočíchov tvoria skôr doplnok autorovej tvorby. Za osobitnú zmienku stoja výnimočné zábery prírody pod hladinou našich tečúcich a stojatých vôd. Toto fotograficko-zoológické dielo vznikalo od roku 2008 do roku 2012 na územiach Malých a Bielych Karpát, Podunajskej nížiny, Poiplia, Strážovských vrchov, ale najmä v srdci malo a veľkofatranskej prírody, kde autor strávil značnú časť svojho života. A ako dodáva autor výstavy Matej Žiak: „Zoológický koktejl nám ponúka odhaľujúci pohľad do skrytého života mnohých živočíchov a cieľom výstavy je zastaviť diváka a sprostredkovať mu pohľad na zachytený zlomok krásy, ktorá nás obklopuje, no ktorá tu nemusí byť večne.“ Na samotného autora fotografií zanechala vernisáž takýto dojem: „Z mojej strany je to veľká radosť, že výstava fotografií „Zoológický koktejl“ sa mohla po takmer polroku z Košíc presunúť do ďalšieho východoslovenského mesta Prešova. Je to už moja piata autorská výstava, no zatiaľ som fotografie vystavoval len na západnom alebo strednom Slovensku. Preto ma to o to viac teší. Bol som veľmi milo prekvapený celou organizáciou vernisáže a i celej výstavy zo strany Katedry ekológie FHPV PU v Prešove a Slovenskej zoológickej spoločnosti i výbornými a priestrannými výstavnými priestormi, ktoré ponúkla univerzitná knižnica. Samozrejme najväčšie očakávania má autor od návštevníkov. Bohatá účasť prekročila moje očakávania. Vernisáž poctili svojou prítomnosťou páni prodekani prof. RNDr. Marián Reiffers, DrSc. a doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc. a mnohí ďalší členovia pedagogického tímu univerzity, z ktorých niektorí naznačili, že fotografie využijú i pri výučbe zoológie. Naozaj v bohatom počte sa vernisáže zúčastnili predovšetkým študenti univerzity. Pre mňa to bolo obrovským zadostúčením a povzbudením, keď som videl ich záujem o prírodu a nadchnutie sa pre jej krásy, o čom svedčia i početné otázky a debaty, ktoré sme strávili pri fotografiách. Som rád, ak výstava splní svoje poslanie. Sprostredkovať často nenápadné až tajomné krásy našej prírody, ktoré si mnohokrát nevedomujeme. Už teraz sa teším, ak sa podarí do budúca opäť zavítať na pôdu Prešovskej univerzity s novými fotografiami z našej krásnej a bohatej slovenskej prírody.“

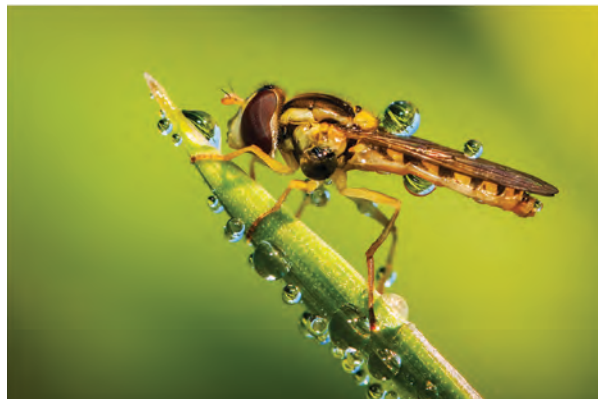
Ďalšie informácie o autorovi, ako aj prezentáciu jeho tvorby si môžete pozrieť na webovej stránke:

<http://www.wildlifephotobrothers.com/autori/1-matej-ziak/>

Mgr. Peter Manko, PhD. (kurátor výstavy)

RNDr. Beáta Baranová, PhD.

Foto: archív Katedry ekológie FHPV PU v Prešove

Neurorehab 2014

V Piešťanoch sa 6. až 8. marca 2014 konal IV. celoslovenský neurorehabilitačný kongres s medzinárodnou účasťou NeuroRehab 2014. Ide o jediné podujatie svojho druhu v oblasti neurorehabilitácie na Slovensku. Kongres je určený neurológom, neurochirurgom, traumatológom, rehabilitačným lekárom, fyzioterapeutom, ergoterapeutom, lekárom a zdravotníckym pracovníkom a študentom vysokých škôl so zameraním na fyzioterapiu a komplexnú rehabilitačnú starostlivosť. Kongres sa konal v hoteli Sorea Sĺňava, ktorý sa nachádza v tichom a pokojnom prostredí svetoznámeho kúpeľného mesta Piešťany, preslávenom vďaka blahodarným účinkom termálnej vody a bahna. Súčasťou hotelového komplexu je aj medzinárodné rehabilitačné centrum ADELI Medical Centrum. Ide o zariadenie zaoberajúce sa intenzívnou a individuálnou neurorehabilitáciou, ktoré súčasne oslavovalo 10. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti sponzorovalo spoločenský večer pre registrovaných členov kongresu v kúpeľnej dvorane Kursalón, kde účastníci mali možnosť ďalej diskutovať k prednáša-

ným témam, ako aj nadviazať nové kontakty.

Tematické zameranie štvrtého ročníka kongresu bolo orientované na moderné trendy neurorehabilitácie pacientov so sclerosis multiplex, s Parkinsonovou chorobou a parkinsonským syndrómom, s náhlou cievnu mozgovou príhodou v akútnom štádiu, pacientov po prekonaní náhlej cievnej mozgovej príhody, na komplexnú rehabilitáciu u pacientov s vrodenými a získanými poškodeniami centrálnej nervovej sústavy, na porúrazové stavy nervového systému, na komplexnú rehabilitáciu pacientov s léziami mozgových a periférnych nervov, závratové a záchvatové stavy ako cephaléa, migréna, na hyperbarickú oxygenoterapiu pri poškodení nervového systému a na komplexnú rehabilitačnú starostlivosť vertebrogénnych ochorení. Aktívnu účasťou v celom spektre zaujímavých prednášok prispela v posterovej sekcii aj Katera fyzioterapie Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove: PhDr. Wioletta Mikuľáková, PhD. a kolektív s témou „Faktory ovplyvňujúce bolesť u pacientov so

sclerosis multiplex“, PhDr. Eva Labunová a kolektív s témou „Stabilizačný a mobilizačný systém ako súčasť fyzioterapie pri liečbe bolesti chrbta“, PhDr. Miriam Ištoňová, PhD. a kolektív s témou „Liečebná rehabilitácia pacientov s kranio-cerebrálnym poranením“ a Mgr. Pavol Nechvátal s kolektívom autorov na tému „Fyzioterapia a ošetrovateľská starostlivosť u pacientov s cervikálnou myelopatiou“. Prvý historický a určite aj prelomový kongres NeuroRehab 2011 sa konal v januári 2011 v Ružomberku pod záštitou prof. MUDr. Daniela Bartku. Išlo o prvé podujatie cielene venované tejto problematike, druhý celoslovenský neurorehabilitačný kongres sa uskutočnil v Piešťanoch pod organizačným vedením MUDr. Jozefa Beňačku, PhD., riaditeľa Inštitútu fyzioterapie, balneológie a rehabilitácie v Piešťanoch, Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Dnes, po ukončení IV. ročníka tohto multidisciplinárne definovaného fóra v Piešťanoch môžeme konštatovať, že toto podujatie sa stalo tradičným podujatím na Slovensku, opakuje v ročnej periodicite, striedavo v mestách Piešťany a Ružomberok. Všetci zúčastnení tiež dostali pozvanie na ďalší už V. jubilejný ročník NeuroRehab 2015, ktorý sa bude konať v dňoch 5. až 6. marca 2015 v Aule UVN SNP Fakultnej nemocnice v Ružomberku.

PhDr. Miriam Ištoňová, PhD.

Mgr. Pavol Nechvátal

PhDr. Wioletta Mikuľáková, PhD.

PhDr. Eva Labunová

Foto: archív FZO PU v Prešove

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. jubilant

Súčasný dekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) Prešovskej univerzity v Prešove oslávil svoje okrúhle jubileum. Vek, ktorý dosiahol, sa označuje ako vrchol produktívnej sily a aktivity človeka, či ako vek zrelosti. Na GTF aktivitu, víziu i pečať dekana Petra Šturáka cítiť značne. Velí fakulte, ktorá nie je najväčšou, ale nepochybne najstaršou vo zväzku Prešovskej univerzity v Prešove. S ohľadom na osobnosti, ktoré formovali túto školu, je to obrovská profesijná i morálna zodpovednosť. V dobe, ktorá sa značne líši od tej, v ktorej táto fakulta vznikala, leží na jeho pleciach udržanie toho, čo hovorí motto fakulty – vzdelania a hodnôt. Nie je to však ľahké, v dobe relativizácie hodnôt a degradácie vzdelania.

Profesor Peter Šturák sa narodil v Košiciach, v rodine lesného technika a učiteľky v materskej škole. Základné vzdelanie nadobudol v rokoch 1970 – 1979 v Krajnej Poľane a v Lomnom. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Stropkove a v rokoch 1983 – 1988 študoval na CMBF v Bratislave. Za kňaza bol ordinovaný 19. júna 1988 v Prešove. Kňazské účinkovanie začal vo farnosti Torysky, neďaleko Levoče, kde bol jedenásť rokov. Do roku 2004 bol správcom farnosti v Sabinove, od roku 2001 ako okresný dekan. Profesor Peter Šturák sa aktívne podieľal ako člen Historicko-archivistickej komisie v beatifikačnom procese biskupov Pavla Petra Gojdiča OSBM a ThDr. Vasiľa Hopka. Rozprávanie o týchto blahoslavených gréckokatolíckej cirkvi v jeho podaní je vždy pútavé, doplnené o konkrétne a vlastnú zanietenosť. Jeho doktorské štúdiá na PAT v Krakove v odbore cirkevných dejín sa týkali práve biskupa Pavla Gojdiča a tiež Dejín Gréckokatolíckej cirkvi v Československu v rokoch 1948 – 1989. V roku 2003 po úspešnej habilitácii na Katolíckej univerzite v Ružomberku, bol menovaný docentom v odbore katolícka teológia. V roku 2005 bol menovaný za vysokoškolského profesora. V rokoch 2004 – 2007 pôsobil ako prorektor pre zahraničné vzťahy na Prešovskej univerzite v Prešove a po zvolení Akademickým senátom GTF PU v Prešove bol 1. júla 2007 menovaný do funkcie dekana, ktorú vykonáva už druhé funkčné obdobie.

Na tomto mieste si dovoľm exkurz do profesijného života profesora Šturáka prerušiť práve jeho vyjadrením sa k svojej funkcii dekana: „Poslanie dekana vnímam predovšetkým ako veľkú zodpovednosť. V prostredí teologickej fakulty je to zodpovednosť samozrejme za intelektuálnu formáciu všetkých študentov, ale zolášť ešte za tých, ktorí sa pripravujú pre poslanie budúcich kňazov. Bola to pre mňa veľká výzva, ale vďaka všetkým pracovníkom na fakulte, či už v pedagogickom alebo v inom zaradení, si myslím, že sme vytvorili vhodné podmienky pre intelektuálnu a duchovnú rásť a napredovanie našich študentov. Výsledky nášho úsilia sa premietli do veľmi pozitívnych hodnotení fakulty, ktorá sa radí k najúspešnejším svojho zamerania na Slovensku. Som rád, že pedagógovia prijali moju filozofiu, že iba náročnosť na seba samých, môže priniesť požadované napredovanie našej Alma mater.“

...keď nepracuje

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. za pracovným stolom

V súčasnosti je profesor Šturák aj členom Kňazskej rady, Zboru konzultorov pri Gréckokatolíckom arcibiskupstve v Prešove, a tiež cirkevným cenzorom. Je členom vedeckých rád Prešovskej univerzity v Prešove, GTF PU, Teologickej fakulty KU, ale aj členom Spoločnosti pre katolícku teológiu a člen Kolégia dekanov katolíckych teologických fakúlt strednej a východnej Európy. Jeho historická erudovanosť je využitá prostredníctvom členstva v Historickej spoločnosti pri SAV. Zároveň je protopresbyterom (dekanom) personálneho dekanátu na fakulte. V novembri 2011 bol poctený titulom Monsignore. Popri kňazskom a akademickom pôsobení je otcom troch detí, čo si vyžaduje manažovať čas tak, aby zrejme ani jedna z dôležitých úloh nestrádala. To mi náš pán dekan potvrdil odpoveďou na otázku čo rád robí vo voľnom čase: „Pri prednáškach v rámci dejín Gréckokatolíckej cirkvi, predstavujem životopisné medailóny prešovských biskupov. O prvom z nich, máme dobové svedectvo, že ktokoľvek ho stretol v priestoroch rezidencie, vždy mal knihu v ruke. O mne to v takom rozmere samozrejme neplatí. Ale kniha, každá dobrá kniha, je skutočne mojím dobrým priateľom. Vo voľnom čase si rád prečítam predovšetkým knihy venujúce sa histórii a teológii. Čas strávený s rodinou, priateľmi, vychádzka do prírody, práca na záhrade, trochu športových aktivít, to sú základné momenty trávenia voľného času v mojom prípade. Nie je vždy však ľahké nájsť si potrebný čas na tieto aktivity, pretože zlaďiť poslanie dekana a pedagóga aj s kňazskou službou nie vždy jednoduché.“ Mój osobný pohľad na profesora Šturáka sa odvíja od roku 2003. Bol mojím učiteľom cirkevných dejín a dodnes vidím jeho zanietenie pre svoj odbor, pre históriu, ktorú neprednášal archaicky, ale s istou dávkou zainteresovanosti, modernosti a osobného prežitku minulosti nedávnej a s úctou k minulosti dávnej. Počas jeho pôsobenia v pozícii dekana zmenila fakulta nielen svoj šat, ale vyšplhala sa na popredné miesta v hodnotení kvality. A to je už zásluha hodná pozornosti. Pretože v dobe podhodnoteného školstva, devalvácie vzdelávania a učiteľského povolania, viesť fakultu nemusí byť vrcholná pozícia. Záleží na dekanovi, či ju takou dokáže urobiť. Vo svojej jasnej vízii, a často vyžadovaním dôslednosti, sa mu to podarilo. Myslím, že v téme pohľadu na akademickú pôdu sa so svojím dekanom zhodneme: „Oblasť vzdelávania sa zdá, že je dnes na okraji záujmu. Nemám na mysli len permanentné podfinancovanie tejto dôležitej oblasti, ale aj zreteľný úpadok statusu učiteľa ako takého. Toto negatívum je zrejme nielen na akademickom pôde v rámci vysokého školstva, ale aj na úrovni základného a stredného. Zolášť v nepriaznivej situácii sa dnes nachádzajú univerzity humanitného zamerania. Dnes „letia“ len technické a prírodovedné smery. Nie som kompetentný vyjadrovať sa k počtu univerzít na Slovensku, ale myslím si, že dobrý učiteľ, je vždy základom plnej formácie človeka, či už intelektuálnej, duchovnej a možno povedať aj ľudskej. On je ten, kto formuje aj budúceho technika, lekára, atómového fyzika a smeruje ho aj k určitým hodnotám v živote. Dôležitosť tohto rozmeru preto máme vyjadrenú aj v motte našej fakulty, ktoré znie: Vzdelanie a hodnoty.“ Určitý rozmer rozčarovania nad súčasnou situáciou mu vôbec nezazlievam, ide

totiž o kľúčový stav spoločnosti a jej základných funkcií. A vzdelanie vždy bolo a je výstavnou skriňou modernej a úspešnej spoločnosti či štátu. Profesora Šturáka dodnes, napriek jeho vlastnému akademickému rastu, účasti na mnohých pozvaných prednáškach či konferenciách, stále nájdete v aule či prednáškovej miestnosti, preto som si pri stretnutí s ním neodpustila otázku ako vníma mladých ľudí a čo považuje za ich pozitíva, ale aj negatíva: „Jednou zo základných črt pontifikátu bl. Jána Pavla II. bol jeho osobný vzťah k mladým ľuďom, ktorý mal svoju odozvu vo svetových dňoch mládeže, ktoré sa konali v rôznych kútoch sveta. Vo svojich príhovoroch ich pápež vyzýval, aby sa stali: budovateľmi civilizácie lásky a pravdy. Inými slovami vyjadrené, pápež vkladal ohromnú nádej do mladých ľudí. Nenadarmo sa hovorí v rôznych obmenách, že mládež je budúcnosťou sveta. Je však veľmi dôležité, aby sme vedeli tú silu, entuziazmus a nadšenie mladého človeka pre ideály usmerniť v dobrom nasmerovaní. Situácia v dnešnom svete nás učí k veľkej zodpovednosti, lebo vidíme zvlášť u mladých ľudí bohužiaľ aj opak: stratu zmyslu života a s ňou spojené rôzne negatíva a závislosti, ktoré ochudobňujú a doslova ničia krásu života...“ Fakulta počas vedenia profesorom Šturákom menila svoj vonkajší out fit, ale aj s razanciou dopĺňala odbory, a tak je pravdou, že GTF dnes nenavštevujú iba budúci kňazi, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať, ale aj študenti odborov, ktoré sú aktuálne a zamestnanie v nich, napriek humanitnému smeru, môže byť aj v súčasnosti veľmi optimistickou vyhlídkou. Odbory ako animácia voľného času a mediačno-probačná práca sú ťahúňmi fakulty a môže to byť aj jeden z úspechov, ktorý si pripíše na svoje konto súčasný dekan. A keďže táto jeho funkcia sa onedlho naplní, zaujímal ma, na čo je v rámci osobného a pracovného života hrdý alebo lepšie povedané, pociťuje spokojnosť okrem toho, čo som už povedala: „Veľmi ma upútali vyjadrenia úspešných športovcov na nedávnych zimných olympijských hrách v Soči. Mnohí z nich sa vyjadrili, že ich úspech je vyjadrením ich poctivého úsilia a každodenného tordého tréningu. Osobne som presvedčený, že aj náš život vo všeobecnom rozmere a dosiahnuté úspechy, sú obrazom nášho úsilia a každodennej poctivej práce. V teologickom jazyku povedané, že je to naša spolupráca s Božou milosťou. Osobne som vďačný, ako som to už vyjadril, predovšetkým za dar mojej rodiny. Ako kňaz som prešiel mnohými poslaniami, cez správcu farnosti, okresného dekana, udelenia viacerých hodností titulárneho arcidekana, monsignora a v akademickom prostredí cez odborného asistenta, vedúceho katedry, prorektora na univerzite a v tejto chvíli ako dekana Gréckokatolíckej teologickej fakulty. Každá spomínaná pozícia alebo lepšie vyjadrené každé poslanie som sa snažil realizovať čo najlepšie, a to má naplniť určitou spokojnosťou.“ A tak to má asi byť. Že človek by, napriek neustálej práci na sebe, mal pociťovať vďačnosť a kus spokojnosti. Pretože inak by bol iba znôžkou nespokojných snov a ideálov. Priznám sa, že akademická pôda sa ťažko opúšťa pri komunikácii s jej súčasným dekanom. Nie preto, žeby nepoznal nič iné ako prácu. Naopak, duchovné programy, plesy, aktivity študentov i zverených učiteľov, navštevuje rád a aj svoje jubileum oslávil v kruhu všetkých. Je však človekom precíznym a napriek nateraz poslednému funkčnému obdobiu dekana, nie je jeho heslom – „po mne potopa“. Preto máme tendenciu vnímať ho len cez odbornú a pracovnú stránku, ktorú aktívne naplňa. A tak ponúkam predsa len odpovede jubilanta, profesora Šturáka, na úplne obyčajné, by až prozaické otázky, ktoré však odhalia vždy to ľudské v nás.

s manželkou Gabrielou

Ako si spomínate na detstvo, mladosť a štúdium? V živote každého človeka sú chvíle alebo obdobia, ku ktorým sa rád vracia. Spomienky na ne sú vždy akoby určitým balzomom pre jeho dušu. Myslím si, že práve obdobia ako detstvo, mladosť, štúdiá, sú takými etapami, ku ktorým sa radi vraciame. Prvé kroky, slová, detské objavy, prvá prečítaná kniha, prvé lásky, to sú všetko udalosti, ktoré tvoria začiatok curricula vitae každého z nás. Aj ja osobne si veľmi rád spomínam na tieto etapy vo svojom živote. Boli to chvíle, keď sme v detstve a mladosti brali mnohé veci akosi jednoduchšie, keď radosť bola spontánnejšia, priateľstvá úprimnejšie a podobne. Vyrastal som v dedinskom prostredí, kde sme mali čas na futbal, prechádzku v prírode, nezabúdajúc na pomoc doma, a pritom pamätajúc aj na školské povinnosti. Aj keď štúdium postupne bolo náročnejšie, vždy som sa snažil ho prijímať v myšlienke, že je to cesta k novému poznaniu, ktoré nás obohacuje. Aké sny ste mali v tom období? Hovorí sa, že na počiatku každého dosiahnutého úspechu, je vlastne sen. Samozrejme, sny sa menia, vyvíjajú podľa veku človeka. Iný sen sníva dieťa, iný študent... Sú sny, nazval by som ich chvíľkové, ako závan vetra, ale sú aj sny, ktoré naplňame celý život. Aj moje sny boli podobné. Keďže som rád športoval, chcel som byť najprvo profesionálnym futbalistom, potom ochranárom prírody, učiteľom, geografom, historikom, a napokon kňazom.

Splnili sa Vaše osobné i profesijné sny? Pri odpovedi na Vašu otázku by som si poslušil myšlienku, že náš život je šťastným vtedy, keď ho stavíme podľa vôle toho Najvyššieho architekta. Teologickou rečou povedané, ak plníme Božiu vôľu. Je to permanentné každodenné úsilie o dobro, s úspechmi, ale aj pádmi a omylmi. Pre kresťana je to však cesta pútnika, ktorý nekráča sám, ale s Bohom a s tými, ktorých mu posielala do cesty. Ja osobne som veľmi rád, že Boh mi poslal takýchto ľudí v osobe mojej manželky, detí, ale aj v širšom okruhu príbuzných, priateľov, spolupracovníkov, jednoducho povedané, ľudí dobrej vôle. Im všetkým som zaviazaný vďakou, že mnohé moje osobné a profesijné sny sa splnili. Stal som sa kňazom, prednášam dejiny, ktoré mám rád a môžem odovzdávať nielen svoje vedomosti mladšej generácii, ale v prostredí našej teologickej fakulty aj prispievať k ich duchovnej formácii.

Čím by ste chceli svoj život ešte osobne aj pracovne naplniť? V knihe kníh, ako nazývame Sväté Písmo, Boh nám adresuje výzvu: „Budte dokonalí, ako je dokonalý Váš Nebeský Otec...!“ Z týchto slov je jasné, že všetci sme na ceste, kde môžeme vždy rásť, či už v láske alebo v múdrosti. Je to naša celoživotná úloha. Preto aj v osobnom a pracovnom živote vždy vidím priestor, aby som aj ja rástol v láske k blíznym a ešte hlbšie vnikal „do tajomstiev minulosti“, čo súvisí s mojím pedagogickým a vedeckým zameraním.

Dekan je vlastne šéfom a z tej opačnej strany ho pracovník i študent vníma ako autoritu s často vysokými nárokmi, neustálou pozornosťou a nabádaním k výkonom. Ak sa však človek vo vedúcom postavení bude prezentovať nedôslednosťou, nepozornosťou a malosťou, nebude autoritou. Prajem nášmu pánovi dekanovi Mons. prof. ThDr. Petrovi Šturákovi, PhD., prirodzenú autoritu aj bez funkcie, pevné zdravie a otvorenosť, s akou pri „Káve u dekana“ rieši nielen problémové záležitosti, ale aj pozitíva študentov a svojich kolegov.

ThLic. Martina Poláková, PhD.

Foto: archív prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD.

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“

Skvalitňovanie vzdelávania na PBF PU v Prešove

Zvyšovanie kvality vzdelávania je súčasným trendom mnohých vysokých škôl; interné doktorandky PBF PU v Prešove, Mgr. Lucia Drotárová a Mgr. Martina Kormošová, v spolupráci s vedúcim katedry kresťanskej pedagogiky a psychológie a zároveň prodekanom pre rozvoj, PhDr. Andrejom Nikulinom, PhD., rozbehli v roku 2013 súbor aktivít, ktoré sa realizovali v rámci projektu „Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu“, na ktorom PBF spolupracuje spolu s FHPV a GTF PU v Prešove.

Jednotlivé názvy aktivít vystihujú aj ich podstatu.... Cieľom prvej z týchto aktivít, ktorá je nazvaná „Študenti študentom...“, je vytvorenie priestoru pre študentov na prípravu, propagáciu a prednesenie ich vlastných prednášok. Tie by boli určené nielen ich spolužiakom, s cieľom zlepšenia kvality vzdelávacieho procesu, no zároveň by ich mali zaktivizovať pri precizovaní domácej prípravy prednášok, pri monitorovaní záujmu, s ktorým sa stretnú u jednotlivých spolužiakov a v neposlednom rade aj ich propagácií - marketingu. Celkovo sa do dobrovoľných prednášok za LS 2012/2013 a ZS 2013/2014 zapojilo 9 študentov a jedno občianske združenie, ktoré participovalo na prednáške o drogách, čo je pre nás, ako iniciátorov týchto aktivít vcelku dobrý výsledok. Prednášky sa nezaobišli bez pozvánok, prezentácií v powerpoint-e, dokonca veľa študentov si pripravilo demonštratívne pomôcky i ceny pre poslucháčov; každý z prednášajúcich študentov dostal osvedčenie o prednesení prednášky, podpísané dekanom PBF, prof. Šafinom, a garantom aktivít, dr. Nikulinom. Aby sme si dokázali lepšie predstaviť, čoho sa jednotlivé prednášky týkali, uvádzame ich témy:

- Cestovanie zadarmo, alebo ako chytiť najlepší stop...
- Úvod do drogovej problematiky...

- Domáce ošetrenie pleti bez bežných kozmetických prípravkov...
- Čo je podmienkou prístupovania k Eucharistii – spoveď, alebo úprimné pokánie?...
- Hipoterapia – alebo liečebná sila koňa...
- KomPrax /Kompetencie pre prax/ - neformálne vzdelávanie...
- Arteterapia...

Druhá, avšak nemenej dôležitá aktivita v rámci realizácie projektu „Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu“, je aktivita s názvom „Rozširujúce prednášky...“, ktorej cieľom je vytvorenie systému rozširujúcich prednášok a cvičení na základe prieskumu doktorandky Mgr. Lucie Drotárovej medzi študentmi končiacich ročníkov PBF PU v Prešove, kde boli vytýčené komplikované štátnicové okruhy z psychológie i sociálnej práce. Prednášky, určené predovšetkým pre končiace ročníky, sa nesú v postupnom prediskutovaní všetkých „najpálčivejších“ štátnicových tém so študentmi PBF PU v Prešove v dennej i externej forme; a v neposlednom rade je to i ponúknutie iného spôsobu vzdelávacích aktivít. Doktorandky internej formy doktorandského štúdia z Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej

práce a Katedry kresťanskej pedagogiky a psychológie si pripravili ťažiskové prednášky s okruhmi týchto tém:

- Verejná správa a jej miesto v praktickej sociálnej práci...
- Normy – podceňovaná téma?...
- Ako sa pripraviť na štátnicové skúšky...
- Chudoba na Slovensku ako sociálny jav a sociálny problém...

Treba podotknúť, že na základe prezenčných listín, či spätno-väzobných dotazníkov mali rozširujúce prednášky úspech: no sme si, samozrejme, vedomí, že aj kvôli blížiacemu sa termínu štátnych skúšok sa nedalo všetko odprednášať v takom rozsahu ako sme si predstavovali.

Veríme, že tento rok sa nám naše zábery podarí zrealizovať v ešte širšom rozsahu. Špecifikum týchto rozširujúcich prednášok totiž spočívalo aj v tom, že študenti boli bezprostredne zainteresovaní do skúmanej problematiky a mohli slobodne vyjadriť svoj názor na danú tému.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa zúčastnili na týchto aktivitách, a tiež vedeniu PBF, ktoré nám umožnilo ich realizáciu.

Mgr. Martina Kormošová
Foto: archív PBF PU v Prešove

Integrovaný talent manažment, výzva a budúcnosť organizácií v krajinách V4

V dôsledku dynamických zmien si začínajú organizácie (súkromná, verejná sféra a taktiež akademická obec) uvedomovať, že talent je hlavnou konkurenčnou výhodou a kľúčovým faktorom úspechu organizácie – spoločnosti. V súčasnosti sa talent manažment stáva jedným z kľúčových výziev pre spoločnosti, a hlavne pre spoločnosti v krajinách Vyšehradskej štvorky (V4). Projekt s názvom „Integrated Talent Management – Challenge and Future for Organizations in Visegrad Countries“ bol schválený z Medzinárodného vyše-

hradského fondu pod záštitou PaedDr. Dany Egerovej, Ph.D zo Západočeskej univerzity so sídlom v Plzni, v Českej republike. Na projekte participovali univerzity ďalších troch krajín. Zo Slovenskej republiky boli zastúpené dve univerzity, a to Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre a Prešovská univerzita v Prešove, z Poľska bola zastúpená univerzita Poznan School of Banking a z Maďarska univerzita Szent István University, Gödöllő. Prešovskú univerzitu reprezentovali doc. Ing. Ladislav Sojka, CSc., Ing. Michaela Sirková, PhD. a Ing. Viktória Ali Taha, PhD. z Fakulty manažmentu. V rámci riešenia projektu boli uskutočnené tri workshopy a jedna medzinárodná konferencia, na ktorej sa zúčastnili aj spomínaní akademici. Výstupom samotného projektu je zaujímavá a jedinečná publikácia svojho druhu – monografia s názvom “Integrated Talent Management – Challenge and Future for Organizations in Visegrad Countries”. Vo vedeckej monografii sú obsiahnuté teoretické východiská talent manažmentu a jeho nové výzvy pre moderné spoločnosti. Zavádza sa koncept integrovaného riadenia talentov, čo predstavuje posun, ako pre talent manažment, tak aj pre riadenie ľudských zdrojov. Obsahom monografie je taktiež zosumarizovaný výskum, zameraný na implementáciu talent manažmentu v organizáciách krajín Vyšehradskej štvorky. Výsledky tohto výskumného šetrenia sú prínosné nielen pre akademickú obec, ale aj pre celú hospodársku prax. V poslednej časti monografie sú zhrnuté konkrétne postupy zavádzania a implementácia talent manažmentu v konkrétnych medzinárodných podnikoch, medzi ktorými je aj jedna slovenská pobočka zahraničnej spoločnosti zo sídlom na východnom Slovensku. Monografia „Integrated Talent Management – Challenge and Future for Organizations in Visegrad Countries“, do ktorej prispeli aj menovaní zástupcovia Fakulty manažmentu PU v Prešove, je spojením teórie a praxe týkajúcej sa riadenia talentov a vyplňa túto medzeru, najmä v kontexte organizácií v krajinách Vyšehradskej štvorky. Veríme, že táto významná publikácia prispeje k ďalšiemu rozvoju a zlepšeniu procesov v organizáciách a bude prínosom pre samotných manažérov pri riadení talent manažmentu.

Ing. Michaela Sirková, PhD.

Foto: archív Katedry manažmentu FM PU v Prešove

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“

Rozhovor s projektovým manažérom projektu „Reforma vzdelávania na Fakulte manažmentu PU v Prešove“ Ing. Martinom Rovňákom, PhD.

ITMS: 26110230111

Od spustenia aktivít projektu „Reforma vzdelávania na Fakulte manažmentu PU v Prešove“ ubehol polrok. Na čo je tento projekt zameraný?

V prvom rade je strategickým cieľom projektu dosiahnuť neustálu adaptáciu univerzity na potreby vedomostnej spoločnosti prostredníctvom zvýšenia kvality vzdelávania a to inovovaním študijných programov. Projektom chceme inovovať dva študijné programy, ktoré má Fakulta manažmentu akreditované zatiaľ len pre prvý stupeň vysokoškolského štúdia. Akcent pritom kladieme na potreby trhu práce a vedomostnej spoločnosti v zmysle európskych rozvojových programov, a taktiež podporu ľudských zdrojov v oblasti výskumu. Inovácia študijných programov umožní našej fakulte, a zároveň i univerzite, prispôbiť vysokoškolské vzdelávanie potrebám vedomostnej spoločnosti a zvýšiť úroveň kvality vzdelávania podľa európskych meradiel, a súčasne vytvoriť nástroje na jej ďalšie zlepšovanie. Konkurencieschopnosť SR je do značnej miery ovplyvnená kvalitou vedomostí odborníkov a špecialistov, ako aj pokrokom na poli výskumu a vývoja.

Čo konkrétne sa projektom inovuje?

Nosná časť projektu má za cieľ inovovať vybrané predmety štúdia študijného odboru „4.3.3 Environmentálny manažment“ v študijnom programe „Environmentálny manažment“ a študijného odboru „8.1.1 Cestovný ruch“ v študijnom programe „Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo“.

Výstupmi budú napríklad inovované návrhy obsahovej štruktúry (prednášok i seminárov) predmetov štúdia – nový informačný list a detaily projektu každého z uvedených výberových predmetov (syllabus), učebné pomôcky pre každého z navrhovaných povinných predmetov a špecifikovanie garancií v rámci každého z uvedených povinných predmetov.

Neoddeliteľnou súčasťou je aj vzdelávanie zamestnancov výskumu a vývoja Fakulty manažmentu PU v Prešove. Účelom tejto aktivity je zvýšenie vedomostí a zručností zamestnancov výskumu a vývoja s orientáciou na rozvoj profesijných kompetencií. V rámci jednej z aktivít projektu bude prebiehať teoretická a praktická výučba zamestnancov výskumu a vývoja prostredníctvom odborných lektorov za účelom osvojovania si nových zručností a vedomostí realizáciou tréningov a školení odborníkmi.

Projektom tiež efektívne podporujeme doktorandov tvoriacich perspektívne jadro najkvalitnejších ľudských zdrojov v oblasti vedy, výskumu a vývoja na Fakulte manažmentu PU v Prešove. Bez kvalitných ľudských zdrojov, ako jednej časti infraštruktúry vedy, výskumu a vývoja, nebude možné realizovať výskum a vývoj na špičkovej európskej úrovni. V oblasti ľudských zdrojov sme preto zaviedli podporu doktorandov vo forme štipendijného financovania doktorandského štúdia prostredníctvom grantovej schémy na podporu najkvalitnejších ľudských zdrojov.

Aké boli dôvody na vytvorenie projektu?

Udržateľný rozvoj a environmentálne manažerstvo, ako nové trendy, resp. stratégie rozvoja spoločnosti, jej aktivít, spotrebných a produkčných činností je možné jednoducho charakterizovať ako ekonomicky, sociálne a environmentálne vyvážený rozvoj predstavujúci neustály proces zmien vyplývajúci z aktuálneho stavu a nového poznania. Uspokojovanie potrieb, využívanie zdrojov, smerovanie investícií, technologického rozvoja a inštitucionálnych zmien má teda byť v rám-

ci udržateľného rozvoja vo vzájomnom harmonickom vzťahu.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja ho charakterizuje ako cielený, dlhodobý, komplexný a synergický proces ovplyvňujúci všetky oblasti života smerujúci prostredníctvom uplatňovania praktických nástrojov a inštitúcií k takému modelu fungovania príslušného spoločenstva, ktorý komplexne a kvalitne uspokojuje materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom rešpektuje hodnoty prírody a neprekračuje únosnú kapacitu krajiny a jej zdrojov. Spoločenstvo národov uznalo dôležitosť manažérskeho vzdelávania v medzinárodných dohovoroch, povinnostiach, záväzkoch (napr. Agenda 21), ktoré sa premietli do národných dokumentov (Stratégia pre zmenu klímy, Programy zachovania prírodného dedičstva, Národná stratégia TUR, Akčný plán), ale zatiaľ tieto záväzky neboli adekvátne premietnuté do environmentálnej výchovy a vzdelávania vo všeobecnosti, vysoké školy nevynímajúc. Do budúcnosti je nepredstaviteľné, aby na tieto zmeny akčne nereagovala aj naša univerzita inováciou svojich učebných plánov, programov a profiláciou absolventov aj vo väzbe na Oznámenie komisie EÚ RÓPA 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, vo väzbe na Akčný plán výchovy a vzdelávania k TUR slovenských vysokých škôl.

Naša univerzita je dnes a do budúcnosti nepredstaviteľná bez týchto rozvojových dimenzií. Je preto povinnosťou manažmentu fakulty a univerzity naštartovať pozitívne zmeny vo vzdelávaní a príprave vysokoškolsky vzdelaných európskych odborníkov.

Ako prebieha riadenie projektu?

Pre potreby projektu sme vytvorili samostatnú projektovú zložku, ktorá sa odlišuje od klasickej organizačnej štruktúry školy. Z existujúcej organizačnej štruktúry organizácie Fakulty manažmentu je vyčlenená na účely projektu osobitná projektová zložka. Projektová skupina preberá komplexnú zodpovednosť za projekt, a preto sa jej zverujú všetky funkcie, potrebné na splnenie projektu.

Hlavná zodpovednosť a strategické rozhodnutia, v rámci jednotlivých administratívnych i odborných aktivít, vždy prechádzame a konzultujeme spoločne s príslušnými zodpovednými riešiteľmi za príslušné aktivity. Ďalej je projekt zabezpečený finančným manažérom, manažérom monitoringu, manažérom publicity a koordinátormi odborných aktivít. V záujme efektívnosti, ľahkej koordinácie, sú tieto riadiace funkcie kumulované tak, aby v maximálne možnej miere využili odborné a organizačné kapacity jedného pracovníka, ktorý môže v tomto prípade pracovať na projekte na 100%.

Ďalšou skupinou riadenia sú asistenti projektového manažéra, koordinátorov odborných aktivít a pracovník zodpovedný za verejné obstarávanie.

Pracovníci projektovej skupiny – metodici i experti, sa v rámci jednotlivých aktivít zaoberajú iba danou aktivitou. Ostatní sa do práce na aktivite nezapájajú, ak to priamo nevyplýva z obsahovej stránky konkrétnej aktivity či prepojenosti aktivít. Pre túto skupinu

sú zabezpečené potrebné materiálne a finančné prostriedky na realizáciu aktivity. Táto štruktúra i spôsob riadenia vychádza z metodológie projektových štruktúr, pričom je obohatená o prvky jasného vymedzenia právomocí a úloh vyplývajúcich z projektu. Taktiež umožňuje kooperáciu, väčšiu otvorenosť komunikácie a predovšetkým jednoduchú konkretizáciu zodpovednej osoby pri identifikácii problému.

Aké výsledky predpokladáte po ukončení projektu?

Po skončení realizácie projektu budeme v našich aktivitách pokračovať v plnení cieľov stanovených v projekte. Stanovené ciele projektu sú postavené nadčasovo, s ohľadom na potreby vedomostnej spoločnosti ako i pracovného trhu. V neposlednom rade dovoľujú svojou otvorenosťou a rôznymi metódami uskutočňovania aktivít pružne reagovať na všetky meniace sa požiadavky spoločnosti, čím sa zabezpečí udržateľnosť vo vysokej kvalite.

Aktivity, realizované v projekte, budeme naďalej rozvíjať, naďalej používať pri výučbe s obmenami a inováciami, čím sa zabezpečí trvalo udržateľný rozvoj fakulty i univerzity.

Funkčnosť projektu i po skončení podpory vychádza z dôkladnej analýzy potrieb, možností a schopností školy ako aj potenciálu rozvoja a úzkej spolupráce s predstaviteľmi podnikateľských subjektov.

Po ukončení realizácie projektu duchovný i hmotný majetok, nadobudnutý prostredníctvom ESF, bude i naďalej naplno využívaný v prospech zabezpečovania konkurencieschopnosti školy.

Pre cieľovú skupinu študentov budú aktivity predstavovať dlhodobé úžitky z hľadiska zmeny obsahu vzdelávania a inovatívneho spôsobu vyučovania prispievajúceho k rozšíreniu ich kompetenčného profilu využívajúcom komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti, intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti, schopnosť tvorivo riešiť problémy, podnikateľské spôsobilosti, spôsobilosť využívať informačné a komunikačné technológie, spôsobilosť byť demokratickým občanom.

Vzdelávanie a výchova k udržateľnému rozvoju sa z koncepcného hľadiska musia vnímať ako organická súčasť celého komplexu výchovy a vzdelávania na školách, vysoké školy a univerzity nevynímajúc. Práve naopak, vysoké školy, ako vždy pri významných rozvojových aktivitách, musia byť predovšetkým svojimi vedecko-odbornými a pedagogickými aktivitami. Zdokonaľovanie vzdelávania a zvyšovanie jeho efektívnosti je pritom multidisciplinárnym a interdisciplinárnym problémom, ktorý vyžaduje systematické a permanentné riešenie vychádzajúc z vedeckého skúmania, teoretických východísk, stavu a predovšetkým progresívnych požiadaviek praxe.

Ing. Lívia Kolníková, manažér publicity projektu
Foto: archív FM PU v Prešove

Na stretnutí medzinárodného projektového tímu, študentov a pracovníkov Krajského múzea v Prešove sa oficiálne skončila prekladateľská časť projektu *Angličtina pre prezentáciu kultúrneho dedičstva krajín V4*. Tento projekt, ktorý je podporený Vyšehradským fondom, realizuje Inštitút anglistiky a amerikanistiky na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, spolu s Krajským múzeom v Prešove.

V prípravnej fáze sa projektoví partneri zo šiestich vysokých škôl krajín Maďarska, Poľska, Českej republiky a Ukrajiny zišli na odborných seminároch v Prešove a poľskom Jaroslawe. Potom nasledovala práca na prekladoch textov do anglického jazyka pre miestne múzeá, s ktorými jednotlivé projektové tímy spolupracujú. Študenti 3.ročníka študijného programu Angličtina v medzinárodnej obchodnej a kultúrnej praxi v zimnom semestri preložili texty k exponátom, ktoré sú vystavené v prešovskom krajskom múzeu.

Texty o histórii požiarnictva, zbraní, čipkárstva, či o každodennom živote našich predkov priniesli začínajúcim prekladateľom mnoho terminologických, kultúrnych i historických otázok a vyžiadali si pátranie v knihách, slovníkoch i v internetových databázach a korpusoch.

Najzasvätejšie vysvetlenie im na niekoľkých konzultáciách poskytli pracovníci múzea, Mgr. Blahoslav Lazorík a Mgr. Lukáš Jonov. Konečnú podobu anglickým textom dali britský editor Jonathan Gresty, M.A. a americký editor, profesor John Selecky, ktorí texty starostlivo skontrolovali. Ich korektúry viedli k tomu, aby anglická verzia muzeálnych textov, ponúkaná verejnosti, bola na dobrej jazykovej úrovni a zodpovedala očakávaniam návštevníkov múzea i konvenciám daného žánra.

Študentský tím, pracujúci pod vedením pedagógov PaedDr. Magdalény Rázusovej, PhD., PhDr. Evy Pavlíčkovej, PhD. a PaedDr. Miloša Blahúta, PhD., sa dočkal výsledkov svojej prekladateľskej práce. Dňa 4. marca, pri príležitosti inštalácie anglických textov, sa

na pôde prešovského krajského múzea konalo stretnutie s pracovníkmi múzea, kde bol vytvorený priestor pre vyhodnotenie a prediskutovanie novej formy spolupráce medzi univerzitou a kultúrnou inštitúciou.

Účastníkov privítali riaditeľ múzea Mgr. Adrián Latta, ktorý ocenil možnosť prezentácie múzea pre zahraničných návštevníkov a Mgr. Blahoslav Lazorík, ktorý priblížil históriu múzea. Na stretnutí sa zúčastnil aj riaditeľ Inštitútu anglistiky a amerikanistiky doc. PhDr. Milan Ferenčík, PhD., ktorý zdôraznil potrebu komunikácie v anglickom jazyku medzi mestom, kultúrnymi inštitúciami a návštevníkmi z iných krajín, prostredníctvom kvalitne preložených textov. Slovo dostali aj zástupcovia z radov študentov, pre ktorých bol projekt nevšednou príležitosťou na uplatnenie teoretických poznatkov v spoločensky užitočnej aktivite. Slávnostný ráz celej udalosti pridalo hudobné a spevácke vystúpenie Jána Jendrichovského, študenta odboru Anglický jazyk – Estetika. Medzinárodný charakter projektu zdôraznila účasť partnerov z Užhorodskej štátnej univerzity pod vedením docentky Snižany Holyk.

Na záver hodnotenie projektu slovami študentky Simony Královej: „Jeden múdry muž raz povedal: *Je dôležité dosiahnuť cieľ, ale to, čo je naozaj dôležité, je cesta.* A práve naša cesta týmto projektom nám priniesla omnoho viac ako len splnenie cieľov. Počas tejto cesty sme sa učili ako prekladať muzeálne texty, stretli sme sa so študentmi a učiteľmi z iných univerzít, mali sme šancu vystúpiť na seminári v zahraničí a naučili sme sa lepšie navzájom spolupracovať. Uvedomili sme si ako blízko majú k sebe ľudia žijúci v krajinách V4 a na Ukrajine a aké poklady sa dajú nájsť v ich múzeách. Kultúrne dedičstvo vyšehradského regiónu si zaslúži, aby sa o ňom zahraniční návštevníci dozvedeli viac a my sme radi, že sme k jeho prezentácii malým dielom prispeli.“

PaedDr. Magdaléna Rázusová, PhD.

Simona Králová

Foto: archív Inštitútu anglistiky a amerikanistiky FF PU

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“

Animácia programov pre deti a mládež vo voľnom čase na PF PU

Kompetencie pre prax, prostredníctvom neformálneho vzdelávania, získavali študenti na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove 19. marca 2014. V rámci projektu Komprax, pod gesciou IUVENTY – slovenského inštitútu mládeže, mali budúci učitelia a vychovávatelia možnosť absolvovať prednášku a besedu (pod vedením dr. Eriky Novotnej) i workshop (pod vedením Bc. Otílie Chovancovej) zameraný na animovanie programov pre deti a mládež vo voľnom čase. Tematicky boli uvedené aktivity užšie zamerané na projektovanie a realizáciu tvorivých dielní pre deti v škole v prírode. Zastúpenie predmetov zameraných na výchovu vo voľnom čase v študijnom programe predškolská a elementárna pedagogika a minimálny rozsah metodologickej prípravy študentov na reálnu prax bolo pre nás pri prvotnej myšlienke realizovať tento projekt práve na Pedagogickej fakulte zmysluplnou motiváciou a výzvou zároveň. V uvedenom študijnom programe je zastúpenie povinných predmetov pre oblasť voľnočasovej edukácie minimálne a vo vzťahu k predškolskej edukácii v nepo-

mere. Rovnako absentuje kontakt s odborníkmi z praxe, lektormi a profesionálmi, ktorí majú s touto prácou niekoľkoročné skúsenosti. V zmysle prepájania formálneho a neformálneho vzdelávania tu vidíme priestor na konfrontovanie názorov a metodík vedenia jednotlivých vyučovacích predmetov či edukačných blokov v tejto oblasti, úzko zameraných práve na outdoorové a indoorové aktivity pre deti a mládež vo voľnom čase.

Naším cieľom bolo informovať študentov o metodike práce, projektovania a realizovania výchovno-vzdelávacej práce vo voľnom čase detí a mládeže (v škole v prírode). Aplikovať teoretické poznatky v praktickej činnosti prostredníctvom prípravy mikrovýstupov a následnej realizácie tematicky zameraných scenárov konkrétnych tvorivých dielní pre deti a mládež. Do jednotlivých aktivít v rámci projektu sa zapojilo viac ako 45 študentov, ktorí mali možnosť získať cenné informácie a nadobudnúť prvotné zručnosti a skúsenosti zamerané na metodiku práce vo voľnom čase detí a mládeže s následnou možnosťou absolvovať pedagogickú prax v rekreačnom zariadení občianskeho združenia, ktoré takého aktivity realizuje.

S potešením môžeme konštatovať, že spätná väzba od študentov bola pozitívna. V hodnotiacej ankete uviedli, že ako účastníci získali skúsenosti a zručnosti s vystupovaním pred skupinou, naučili sa, ako zaujať publikum, zdokonalili si komunikačné zručnosti, vyskúšali si, aké to je organizovať skupinu, rozložiť pozornosť celému pracovnému tímu a inšpirovali sa novými nápadi.

Veríme, že študentov sa nám podarilo zaujať a predovšetkým motivovať k tomu, aby na sebe pracovali a nezostali voči ponúkaným príležitostiam (učiť sa, skúsiť, zažiť) pasívni. Nadšenie i splnené očakávania študentov nás povzbudili a utvrdili v tom, že prepájať formálne a neformálne vzdelávanie má svoje opodstatnenie i význam a dáva zmysel aj na vysokej škole.

PaedDr. Erika Novotná, PhD.

Foto: archív autorky

FŠ PU ako úspešný spoluorganizátor medzinárodného projektu

Fakulta športu (FŠ) PU v Prešove sa v intenciách svojho pôsobenia v plnej miere snaží zapájať do výskumných projektov nielen národného, ale aj medzinárodného charakteru. Výsledkom tohto snaženia bol aj projekt v rámci poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce pod názvom „Diagnostyka w sporcie klubowym do sukcesów Polskich i Słowackich klubów akademickich“ (Diagnostika v športe kľúčom k úspechom Poľských a Slovenských akademických klubov), ktorý bol realizovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Medzinárodný projekt trval od 1. marca do 31. decembra 2013. Hlavným koordinátorom projektu bola Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im Stanisława Pigionia w Krosne a Fakulta športu PU v Prešove plnila v tomto projekte funkciu spoluorganizátora. Koordinátorom za Slovenskú republiku bol prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.

FŠ sa do projektu významne zapojila aj svojou riešiteľskou kapacitou, kedy do výskumných aktivít boli zaradení interní doktori Mgr. Beata Soušková, Mgr. Andrea Palanská, Mgr. Pavol Čech a Mgr. Jozef Moroščák. Hlavným cieľom projektu bolo zefektívnenie poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce v rozvoji akade-

mického športu postaveného na aplikácii nových vedeckých poznatkov, výchovnovzdelávacích programov a metodiky tréningu. Výskum bol realizovaný na súbore vysokoškolských študentov s telovýchovným zameraním Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im Stanisława Pigionia w Krosne, Widzalu wychowania fizycznego Rzeszowskiej univerzity (WWF RU) a našej Fakulty športu PU v Prešove. Celkovo bolo v troch etapách opakovane diagnostikovaných viac ako 300 probandov, z čoho jednu tretinu (110 probandov) tvorili zástupcovia Fakulty športu.

Prvá etapa výskumu (apríl 2013) bola zameraná na hodnotenie telesnej kompozície, anaeróbnej tréningovej

rýchlostných schopností, výbušnej sily dolných končatín (výskoková ergometria) a vytrvalostných schopností s následnou diagnostikou acidobázickej odozvy organizmu prostredníctvom rozboru krvných vzoriek. V druhej etape diagnostiky (september 2013) boli realizované diagnostické procedúry so zameraním na posúdenie anaeróbnej kapacity probandov so sledovaním zmien výbušnej sily dolných končatín vplyvom predchádzajúceho vysokointenzívneho zaťaženia. V poslednej, tretej etape výskumu (november 2013), boli realizované testy rekčných schopností horných a dolných končatín a ich zmien vplyvom vytrvalostného zaťaženia. Samotné testovanie prebiehalo vždy po sebe v nasledujúcich dvoch dňoch na poľskej a slovenskej strane. Okrem výskumných aktivít boli v rámci projektu organizované aj dve tréningové sústreďenia. Prvý absolvovali naši futsalisti v Krosne (júl 2013). Vedúcim

družstva bol Mgr. Patrik Durkáč, PhD., z Fakulty športu a skupinu futsalistov tvorili študenti našej fakulty hrajúci futsal. Druhý tréningový camp bol organizovaný 19. – 25. 8. 2013 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove a zúčastnili sa na ňom ženské a mužské prvotrigonové volejbalové družstvo z Krosna (obr. 3). Obsahom campu

bol dvojfázový tréning, zameraný na hernú prípravu, posilňovanie a regeneráciu (obr. 4). Súčasťou bola aj dvojdňová diagnostika, pozostávajúca z testovania aeróbnej a anaeróbnej tréningovej schopnosti športovcov. V tejto súvislosti je potrebné vyzdvihnúť napr. realizáciu viacnásobného odberu krvi na zisťovanie hladín laktátu po záťaži, prostredníctvom čoho športovci dostávali informácie o reakcii organizmu na záťaž. Rovnako pozitívne bola hodnotená aj realizácia diagnostiky telesnej kompozície prístrojom In Body 720, ktorý okrem trojkomponentnej štruktúry tela (objem vody, tuková a beztuková hmota) diagnostikuje aj segmentálne zaťaženie svalstva a umožňuje včas odhaliť prípadné

svalové asymetrie. Odborným vyvrcholením projektu bola organizácia medzinárodnej konferencie Diagnostika v športe 2013, ktorú v dňoch 19. – 20. 9. 2013 v priestoroch PU v Prešove zorganizovali riešitelia projektu, v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Národným športovým centrom, Slovenskou vedeckou spoločnosťou pre telesnú výchovu a šport a WWF RU. Zúčastnili sa na nej odborníci z univerzít z USA, Poľska, Čiech a Slovenska, zástupcovia športových združení a organizácií, ako aj sektoru zdravotníctva. Rokovanie medzinárodnej vedeckej konferencie *Diagnostika v športe 2013* prebiehalo v troch sekciách: Diagnostika v školskej telesnej výchove, Diagnostika vo výkonnostnom a vrcholovom športe a Diagnostika nešportujúcej populácie. V prvý deň konferencie odzneli referáty a koreferáty pozvaných odborníkov. V sekcii Diagnostika v školskej telesnej výchove predniesol hlavný referát *Overovanie výkonnostných štandardov: teória a prax* prof. Weimo Zhu, PhD., University of Illinois, USA a koreferát *Diagnostika ľudskej motoriky – problémy a tendencie* predniesol prof. Joachim Raczek z AWF z Katovic. V sekcii Diagnostika vo výkonnostnom športe zaznel hlavný referát *Diagnostika vo vrcholovom športe – skúsenosti s využitím fyziologických laboratórnych testov*, autorom ktorého bol doc. MUDr. Jan Heller, PhD., z FTVS UK Praha a koreferát *Problémy hodnotenia a interpretácie výsledkov výskumov vo vrcholovom športe* predniesol prof. Grzegorz Juras, PhD., z AWF z Katovic. V sekcii Diagnostika nešportujúcej populácie predniesol hlavný referát prof. Wladimir Lyakh, PhD., z AWF Krakov s názvom *Diagnostika koordinačných schopností populácie v spektre ontogenézy*. Autorom referátu *Telesná záťaž v dennom poriadku detí predškolského veku* bol prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., z domácej Fakulty športu PU v Prešove. Počas druhého dňa medzinárodnej konferencie sa v dopoludňajších hodinách uskutočnila prehliadka posterových prezentácií účastníkov a následne prebehlo rokovanie a diskusia v jednotlivých odborných sekciách. Na konci konferencie prof. Junger predniesol dôležité odporúčania a závery.

Projekt ukončil Medzinárodný festival športu v Krosne, ktorý sa konal 27. – 28. 11. 2013. Uskutočnili sa tu turnaje vo futsale a volejbale mužov a žien. V každom z turnajov bojovali tri družstvá z Krosna, Prešova a okrem spoluriešiteľov sa na ňom zúčastnili aj športovci z partnerského WWF RU. Súťažilo sa systémom každý s každým. Prešovskí volejbalisti a volejbalistky obsadili po dvoch prehrách zhodne 3. miesto. Naopak, futsalisti PU vyhrali oba svoje zápasy a stali sa víťazmi turnaja. Vedúcimi slovenských družstiev boli Mgr. Terézia Slančová, PhD. a Mgr. Lenka Tlučáková, PhD. Celkovo tam Fakultu športu PU v Prešove reprezentovalo 20 študentov.

Zapojenie sa Fakulty športu PU v Prešove do riešenia tohto projektu vytvorilo v prvom rade priestor pre získanie kvalitného vedeckého materiálu, ale rovnako aj získanie množstva skúseností hlavne pre riešiteľov projektu a popri nich aj pre ostatných kolegov a študentov z fakulty, ktorí mali na ňom možnosť participovať.

Mgr. Pavol Čech, Mgr. Andrea Palanská
doktorandi Fakulty športu PU v Prešove
Foto: archív FŠ PU v Prešove

„Spoločnosť a knižná kultúra (knižnice-osobnosti-udalosti)“

Známy výrok, že knihy majú svoje osudy, je nepopierateľným faktom. O vzťahoch knižnej kultúry a spoločnosti v dejinách sa rokovalo aj na konferencii, ktorú 11. 11. 2013 zorganizoval Inštitút histórie FF PU v Prešove, v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku. Podujatie vzniklo ako súčasť riešenia dvoch grantových vedeckých projektov riešených na Inštitúte histórie FF PU, konkrétne VEGA, č. 1/0278/12: *Šľachtické knižnice na východnom Slovensku* a VEGA č. 1/0115/12: *Historický vývin východného Slovenska v kontexte moderného národného vývinu Slovákov v 19. a v prvej polovici 20. storočia*. Konferenciu otvorili a moderovali vedúce riešiteľských kolektívov Mgr. Marcela Domenová, PhD. a doc. PhDr. Libuša Franková, CSc.

Na podujatí vystúpilo 18 odborníkov na históriu, archívnictvo, bibliografiu, knižnú a hudobnú vedu, ktorí sa predstavili so zaujímavými prednáškami časovo rámcovanými 16. až 20. storočím. Inštitút histórie mal zastúpenie v hojnom počte. Mgr. Marcela Domenová, PhD. predstavila svoj aktuálny výskum knižných tlačí zo 16. storočia, ktoré patrili významnému východoslovenskému šľachtickému rodu Szirmayovcov. Obdobiu raného novoveku a ukážkam unikátnych fragmentov z prameňov duchovnej, náboženskej a knižnej kultúry východného Slovenska sa venovali aj Mgr. Mariana Čenté-

šová, Mgr. Monika Bizoňová, PhD. a Mgr. Annamária Kónyová, PhD. Novoveké dejiny 19. storočia boli zastúpené prednáškou doc. PhDr. Libuše Frankovej, CSc., ktorá sa venovala téme študentských knižníc na prešovskom kolégiu v 19. storočí, s podobnou témou ale v regióne Gemera sa predstavila interná doktorandka Mgr. Valéria Pulenová a hospodárskym tlačiam v knižnici Zamojských v Starej Ľubovni v 19. storočí sa venoval PaedDr. Patrik Derfiňák, PhD. Tematický okruh prvej polovice 20. storočia zahŕňal prednášku PhDr. Jána Džujka, PhD. zaoberajúceho sa novinovou tlačou na východnom Slovensku v rokoch 1919 – 1920. O osobnosti Pavla Galla, školského inšpektora, referovala doc. PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD. Osvetovú činnosť Červeného kríža v Prešove po roku 1918 predstavil PhDr. Peter Kovaľ, PhD., podobnú tému osvetovej činnosti manželov Gregorovcov v Pre-

šove si všímala Mgr. Lucia Šteflová a osobnosť a činnosť Nikolaja Mazurkeviča predstavila Mgr. Luciána Hoptová, PhD.

Inštitút estetiky a umeleckej kultúry FF PU mal zastúpenie vďaka doc. PaedDr. Slávke Kopčákovej, PhD. a Univerzitná knižnica PU v osobe ThLic. Michala Glevaňáka. Na konferencii vystúpili aj pracovníci odborných pracovísk mimo Prešovskej univerzity v Prešove. Z historického ústavu SAV sa predstavil Mgr. Tomáš Janura, PhD., ktorý prednášal spoločne s Mgr. Miriam Poriezovou, PhD. z Univerzitetnej knižnice v Bratislave. Ich príspevok bol venovaný knižnici Alexandra Benického z Príbovíc. Ústav hudobnej vedy SAV zastupovala PhDr. Janka Petőczová, CSc., ktorá sa venovala knižnej kultúre na Spiši. Mgr. Kamila Fircáková zo SNM – Múzeum židovskej kultúry v Bratislave prednášala o knižniciach Hornouhorského vzdelávacieho spolku FEMKE a odborná pracovníčka Archívu Pamiatkového úradu SR PhDr. Henrieta Žažová, PhD. popísala problematiku knižníc východného Slovenska v agende pamiatkových orgánov v rokoch 1919 – 1951.

Spojením dvoch grantových projektov sa podarilo usporiadať stretnutie odborníkov na rôzne historické témy, v ktorých sa prelínali spoločné črty, najmä úloha kníh a tlače v spoločnosti. Zaujímavé a podnetné príspevky sa dočkajú aj svojho publikovania.

Mgr. Mariana Čentéšová
Foto: archív IH FF PU v Prešove

Taras Ševčenko a Prjašivščyna

Pri príležitosti 200. výročia narodenia ukrajinského spisovateľa, básnika, dramatika, filozofa, humanistu a maliara Tarasa Hryhorovyča Ševčenka (9. 3. 1814 – 10. 3. 1861) sa konala 14. marca 2014 medzinárodná vedecká konferencia Taras Ševčenko a Prjašivščyna v Centre ukrajinskej kultúry v Prešove.

Organizátormi podujatia boli Asociácia ukrajincov Slovenska, Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky, Katedra ukrajistiky IUSŠ Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, Metodicko-pedagogické centrum v Prešove, Generálny konzulát Ukrajiny v Prešove, Vedecká spoločnosť Tarasa Ševčenka na Slovensku, Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku a SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Konferenciu otvoril predseda Ústrednej rady Zväzu Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky Ing. Peter Sokol, privítal hostí z Ukrajiny a účastníkov konferencie, ktorú viedol predseda Asociácie ukrajincov Slovenska akademik prof. PhDr. Mikuláš Mušinka, DrSc.

Prvý príspevok *Neznáme stránky ševčenkíady v Česku a na Slovensku* predniesol akademik Mušinka. Názorne demonštroval vybrané pôvodné vydania z básnickej tvorby Tarasa Ševčenka od roku 1840 a ďalšie publikácie, ktoré si účastníci konferencie mali možnosť prezrieť. Pochádzajú z početnej akademikovej zbierky, ktorú plánuje darovať Štátnej vedeckej knižnici v Prešove. Medzi nimi sa nachádza aj útlá kniha básní *Kobzar* ukrajinského spisovateľa v tvare cigaretovej škatuľky. Na konci 19. storočia sa takéto vydania balili do cigaretového papiera a s tabakovými výrobkami prepašovali cez hranice na

Ukrajinu, kde mali u obyvateľstva veľkú čitateľnosť. Profesor Mykola Žulynskyj, riaditeľ Inštitútu ukrajinskej literatúry Tarasa Ševčenka Národnej akadémie vied Ukrajiny v Kyjeve, vystúpil s príspevkom *Aktuálnosť literárneho dedičstva T. H. Ševčenka a súčasný stav jeho výskumu*. Na konferencii odzneli referáty na témy *Ševčenko v zakarpatskej literatúre 20. st.*, *Recepcia umeleckých diel T. Ševčenka na Slovensku*, *Preklady Tarasa Ševčenka*, *Portréty Tarasa Ševčenka v tvorbe slovenských umelcov*, *Propagácia tvorby T. Ševčenka na Slovensku od druhej polovice 19. st. po súčasnosť a i.* autorov prof. Olgy Benč, PhD., PhDr. Jolany Holendovej, doc. Natálie Rebryk, Mgr. Jozefa Šelepca, doc. PhDr. Ľubice Babotovej, CSc., Mgr. Olgy Hrycakovej, PaedDr. Ivety Svítkovej, prof. PhDr. Márie Čižmárovej, CSc., doc. Vladislava Grešlika, ArtD., prof. PhDr. Michala Romana, CSc., Mgr. Ivana Jackanina, Mgr. Anny Čavargovej, Mgr. Miroslava Iljuka a PhDr. Márie Nachajovej.

V diskusii vystúpilo 13 diskutujúcich, ktorí pozitívne ocenili konfe-

renciu a vypočuté referáty doplnili o nové poznatky a fakty.

Po konferencii sa uskutočnila dvojhodinová *Slávnostná akadémia, venovaná 200. výročiu narodenia ukrajinského spisovateľa Tarasa Ševčenka*, v priestoroch Kina Scala v Prešove. Akadémii pripravila profesionálna ukrajinská umelkyňa Lina Hvať a PaedDr. Iveta Svítková. Na podujatí vystúpili študenti Katedry ukrajistiky FF PU v Prešove, spolu so žiakmi zo Spojenej školy Tarasa Ševčenka v Prešove, organizovaní v dramaticko-speváckom súbore *Srdiečko*, členovia folklórneho súboru *Karpatynin* z Prešova, ukrajinský národný zbor *Karpaty* z Košíc pod vedením Mgr. Leontina Dohoviča, hostia z Ukrajiny, speváci a recitátori. Život Tarasa Ševčenka nebol jednoduchý. Zomrel vo veku 47 rokov, z toho bol 24 rokov nevoľníkom, desať rokov žil vo vyhnanstve v ďalekom Orenburgu, štyri roky bol pod policajným dozorom a iba osem rokov si mohol užívať slobodu. Cár Mikuláš I. vydal rozhodnutie, ktorým spisovateľovi pod najprísnejším dohľadom zakázal písať a maľovať. Napriek prekážkam sa stal Taras Ševčenko významným predstaviteľom ukrajinského národného obrozenia a symbolom ukrajinskej spolupatričnosti. Podnecuje idey vzdoru, slobody a voľnosti. Svetlo slobody v Ševčenkových veršoch osvecuje národ z pokolenia na pokolenie a pretrváva do súčasnosti.

Mgr. Miriama Jakubiková
foto: archív IUSŠ FF PU

Konferencia pri príležitosti jubilea dekana GTF

Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU v Prešove sa stala 18. marca 2014 dejiskom vzácnnej udalosti. Pri príležitosti životného jubilea jej dekana, Mons. prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD., sa uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia pod názvom *Cirkev v dejinách kresťanstva na Slovensku*. V rámci konferencie vystúpilo viacero odborníkov v oblasti cirkevných dejín zo Slovenska, Čiech a Poľska, za prítomnosti prešovského arcibiskupa a metropolitu Mons. ThDr. Jána Babjaka, PhD., rektora Prešovskej univerzity prof. RNDr. René Matloviča, PhD. a prvého prorektora PU v Prešove prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD.

S úvodnou prednáškou vystúpil jubilant profesor Peter Šturák,

ktorý priblížil priebeh teologického vzdelávania v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Nestor slovenskej cirkevnej historiografie doc. Ivan Chalupický priblížil Bratstvo sv. Jozefa v Spišskej Sobote. Medzi ďalšími prednášateľmi boli dekan Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku prof. ThDr. Cyril Hišem, PhD.,

ktorý v príspevku načrtol náboženský život v Košiciach do roku 1804, o pôsobení jezuitov v Prešove v 17. – 18. storočí hovoril doc. Štefan Lenčíš, a o dejinách Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku dekan Reformovanej teologickej fakulty Univerzity J. Selyeho Mgr. Attila Lévai, PhD. Zaujímavé príspevky ponúkli aj ostatní hostia. Počnúc Územno-správnym členením Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, cez osobitosti konfesijného vývinu územia dnešného východného Slovenska v ranom novoveku, až po významné udalosti v živote blahoslaveného biskupa mučeníka Vasiľa Hopka. Prednáškovú časť uzavrel riaditeľ Historického ústavu Matice slovenskej PhDr. Pavol Mačala, CSc.

Na tomto vedeckom podujatí dekan GTF PU v Prešove profesor Peter Šturák prevzal z rúk rektora Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. čestné ocenenie - Striebornú medailu Prešovskej univerzity v Prešove za jeho doterajšiu prácu, pri príležitosti jeho životného jubilea.

ThLic. Martina Poláková, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Životné jubileum doc. PaedDr. Mariána Vojčíka, PhD.

Pri príležitosti 70. narodenín by sme chceli predstaviť dlhoročného pedagóga Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, momentálne pôsobiaceho na Fakulte športu PU v Prešove, doc. PaedDr. Mariána Vojčíka, PhD.

Docent Marián Vojčík sa narodil v roku 1944 v Levoči. Základnú školu vyštudoval v Spišskej Novej Vsi a Košiciach. Po maturite na gymnáziu v Košiciach študoval na FTVŠ a Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave odbor telesná výchova a biológia. Štúdium ukončil v roku 1966. Po povinnej základnej vojenskej službe nastúpil v roku 1967 na Katedru telesnej výchovy UPJŠ v Prešove, kde ukončil telesnú a brannú výchovu. Od roku 1990, najprv na katedre, neskôr na Fakulte športu PU v Prešove, vyučuje Teóriu a didaktiku športových hier a basketbalu. Je autorom

mnohých vedeckých, odborných a populárnych publikácií. Počas svojho pôsobenia na VŠ postupne získal tituly PaedDr., CSc., a docent. Má najvyššie trénerské vzdelanie a v rokoch 1963 – 2007 bol trénerom vo všetkých vekových kategóriách a výkonnostných úrovniach. Je odborným garantom vzdelávania trénerov všetkých kvalifikačných stupňov. V SBZ (Slovenskom basketbalovom zväze) neskôr v SBA (Slovenskej basketbalovej asociácii) zastával funkcie v trénersko-metodickej oblasti. Dôkazom jeho záslužnej práce na Prešovskej univerzite v Prešove je aj fakt, že pri príležitosti životného jubilea mu bola odovzdaná strieborná medaila Prešovskej univerzity v Prešove, ktorú udelil rektor našej univerzity prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

Nášmu kolegovi prajeme všetko len to najlepšie a veľa energie a trpezlivosti pri odovzdávaní svojich vedomostí a skúseností budúcim pedagógom a trénerom, ktorí sa pripravujú na Fakulte športu PU v Prešove.

Mgr. Patrik Durkáč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Životné jubileum prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc.

Prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc. sa narodil 23.2.1939 v Martine. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, v odbore učiteľstvo všeobecnovo-vzdelávacích predmetov: biológia-chémia, pokračoval v postgraduálnom štúdiu na UPJŠ v Košiciach, Prírodovedeckej fakulte, v odbore všeobecná biológia. Po ukončení štúdií, v roku 1963, začal svoje profesijné pôsobenie na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde sa po skončení štúdií venoval rádio-imunologickému výskumu choroby z ožiarenia u laboratórných potkanov. V roku 1970 bol prof. RNDr. Ivanovi Bernasovskému, DrSc. udelený akademický titul CSc. na SAV v Bratislave. V rokoch 1970

- 1971 pôsobil na Pasteurovom ústave v Tunesie ako vedúci imunologického laboratória. Od roku 1971 upriamil svoju pozornosť na antropologický výskum slovenskej populácie, kde získal originálne výsledky zo štúdia somatického vývinu rómskych detí, konkrétne biologickej zrelosti na základe kostnej a pohlavnej maturácie, stanovenia sérových hladín gonadotropných a tyreoidálnych hormónov. Je zakladateľom odboru séroantropológia v bývalom Československu. V roku 1980 úspešne absolvoval habilitačné konanie v odbore antropológia na UK v Bratislave a v roku 1988 mu bola na UPJŠ v Košiciach udelená v odbore antropológia vedecká hodnosť DrSc. V roku 1991 bol inaugurovaný na Lekárskej fakulte Masarykovej univerzity v Brne v odbore antropológia. V rokoch 1991 - 1998 pôsobil na UPJŠ v Košiciach vo funkcii vedúceho Katedry antropológie a zoológie. Ďalšie jeho pracovné aktivity prebiehali už na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, Fakulte humanitných a prírodných vied, kde v rokoch 1999 - 2003 zastával funkciu vedúceho Katedry biológie. V roku 2003 sa stal dekanom Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, na čele tejto fakulty stál do roku 2011. V roku 2011 sa stal riaditeľom Ústavu rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove, kde pôsobí doteraz.

Profesijný život prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc. bol a je spojený s vedecko-výskumnou a pedagogickou činnosťou. Ako uznávaný odborník svoje znalosti z praxe uplatňuje ako vysokoškolský pedagóg. Jeho prínos v oblasti vedecko-výskumnej činnosti sa viaže na rómsku problematiku. V rámci štúdia etnogenézy Rómov stanovil frekvencie krvných a sérových skupín, erytrocytárnych enzýmov, izoenzýmov, antigénov, I. triedy HLA systému a polymorfizmov DNA typu VNTR, STR a SNP. Potvrdil afinitu Rómov k príslušníkom indickej kasty Gade Lohar, patriacej do skupiny Dalitov. Získané výsledky boli vybrané na prezentáciu najvýznamnejších výsledkov Slovenskej vedy a techniky „Slovakia in European Research Area“ v Európskom parlamente v Bruseli v roku 2001. V poslednom období sa prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc. zaoberá biomedicínskym výskumom rómskeho etnika, monitoringom ich zdravotného stavu, skríningom geneticky podmienených ochorení a identifikáciou interpopulačných rozdielov mutačných frekvencií vo vzťahu k prevalencii kongenitálnych ochorení. Významným prínosom pôsobenia prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc. na Prešovskej univerzite v Prešove bolo zriadenie vedecko-výskumných laboratórií. V roku 1998 bolo otvorené prvé laboratórium molekulárnej biológie na Katedre biológie FHPV PU, následne v roku 1999 bol zriadený na Prešovskej univerzite v Prešove Ústav národnostných štúdií, ktorý bol hlavným koordinátorom Štátnej objednávky Ministerstva zdravotníctva a Ministerstva sociálnych vecí a rodiny SR s názvom „Štúdium etnogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho etnika“. Vďaka získaným grantovým prostriedkom aplikovaného výskumu Ministerstva školstva SR bolo v roku 2005 na Katedre biológie FHPV PU zriadené Laboratórium molekulárnej genetiky. Významným prínosom pre budovanie vedeckej infraštruktúry bolo využitie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ - operačného programu Výskum a vývoj,

vďaka ktorým sa v roku 2009 začalo s budovaním Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka, s nenávratným finančným príspevkom viac ako 4 milióny eur. Cieľom bolo vytvoriť pracovisko, ktoré by riešilo výskumné úlohy v oblasti ekológie, fyziológie a genetiky živočíchov a človeka. Realizáciou tohto projektu boli vytvorené nové laboratória: laboratórium sekvenčných analýz I a II, laboratórium environmentálnych biotechnológií I a II a laboratórium biodiverzity živočíchov. Laboratória sekvenčných analýz disponujú najmodernejšou svetovou technológiou v oblasti sekvenovania DNA - genetickým sekvenátorom ďalšej generácie SOLID 5500xl. Problém vedy a výskumu neriešia len vstupy - prístrojové vybavenie, ale dôležitú úlohu majú výstupy formou výsledkov publikovaných v renomovaných vedeckých časopisoch. Vedecké výsledky, dosiahnuté pomocou moderných prístrojov, zohrali významnú úlohu aj pri hodnotení kvality Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove rankingovou a reitingovou agentúrou ARRA, kde už tradične Fakulta humanitných a prírodných vied PU v Prešove získava popredné umiestnenie. Odborná, pedagogická činnosť a akademické aktivity prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc. boli ocenené na rôznych úrovniach. Za aktivity a prínos do slovenskej vedy bol prof. RNDr. Ivanovi Bernasovskému, DrSc. udelený celý rad významných ocenení a o jeho vedeckých kvalitách svedčí bohatá publikačná činnosť a citačný ohlas. Pánovi prof. RNDr. Ivanovi Bernasovskému, DrSc. sa chceme touto cestou poďakovať za roky strávené na prešovskom akademickom pracovisku, za pedagogickú činnosť, jeho entuziazmus, osobný prístup, ktorým ovplyvnil profesijné smerovanie svojich študentov a kolegov. V mene všetkých jeho kolegov mu k jeho životnému jubileu srdečne blahozeláme a želáme mu pevné zdravie, osobnú i rodinnú pohodu, dostatok síl a životnej energie, aby nás svojou životnou múdrosťou, elánom a optimizmom tešil aj v ďalších rokoch.

doc. RNDr. Iveta Boroňová, PhD.
Foto: Mgr. Jaroslav Ondo, PhD.

UNESCO

Chair in Bioethics

UNESCO sa usiluje v rámci svojej stratégie vytvárať na univerzitách a výskumných centrách think-tanky, ktorých cieľom je budovanie prepojenia medzi vedou a výskumom na jednej strane a občianskou spoločnosťou na druhej strane vrátane mosta medzi výskumom a správou vecí verejných. Generálna riaditeľka UNESCO Irina Bokova, na základe návrhu Výboru pre bioetiku pri Slovenskej komisii UNESCO a po schválení Odborom vysokoškolského vzdelávania centrály UNESCO v Paríži, zriadila v máji 2010 UNESCO Chair in Bioethics (Centrum bioetiky UNESCO) na Filozofickej fakulte PU v Prešove na obdobie 4 rokov. Pracovisko je na Slovensku a v regióne strednej Európy jedinečné a vo svete existuje celkovo len sedem takýchto exkluzívnych pracovísk UNESCO zaoberajúcich sa vedeckovýskumnými a vzdelávacími aktivitami v oblasti bioetiky. Hlavným cieľom zriadenia pracoviska UNESCO zameraného na bioetiku na FF PU v Prešove je vznik platformy pre zdieľanie a výmenu znalostí a skúseností v oblasti vedy a vzdelávania v bioetike na Slovensku a v regióne strednej Európy. Cieľom Centra bioetiky UNESCO je prispievať k vzniku a šíreniu nových myšlienok týkajúcich sa etických a morálnych otázok v medicíne, biotechnológiách, biomedicínskom výskume a ošetrovatelstve na Slovensku, v strednej Európe a prípadne aj v iných častiach sveta, a to predovšetkým uskutočňovaním vedeckého výskumu. Od zriadenia uvedeného pracoviska so zameraním na bioetiku prešli štyri roky, a teda je čas na malú rekapituláciu a zhrnutie výsledkov. Činnosť centra za uvedené obdobie dokazuje, že štatút pracoviska právom patrí Inštitútu etiky a bioetiky FF PU v Prešove, ktorý je jadrom Centra bioetiky UNESCO. Pravidelné aktivity centra sa viažu na vzdelávacie aktivity realizované prostredníctvom akreditovaných vysokoškolských kurzov pre študentov bakalárskych a magisterských študijných programov na PU v Prešove, ale aj na iných univerzitách podľa záujmu zo strany iných univerzít, resp. inštitúcií. Inštitút v rámci bakalárskeho a magisterského štúdia etiky, etiky – sociálnej práce a učiteľstva etickej výchovy v kombinácii ponúka výučbu predmetov Bioetika, Medicínska etika, Ošetrovateľská etika, Ekologická etika, Etika zvierat. Ukazuje sa, že študenti majú záujem o túto problematiku, pretože vznikajú zaujímavé diplomové práce, a tiež dizertačné práce na témy z oblasti bioetiky. Vo vzťahu ku skvalitňovaniu výučby sa v roku 2012 uskutočnil medzinárodný workshop pod názvom Výučba etiky a bioetiky, ktorý sa venoval metodickým, metodologickým a didaktickým otázkam výučby. Medzi významné vzdelávacie aktivity Cen-

tra je potrebné zaradiť aj prednášku prof. Jeremyho D. Bendika-Keymera (USA) na tému *Bioethics on a massive scale: trophic level cascade risks and future generation* (2012) alebo prednášku prof. P. Jemelku, PhD. (ČR) s témou *Historické proměny pohledu na zvířata* (2013). Súčasťou aktivít Centra bioetiky UNESCO je i organizovanie medzinárodných konferencií k otázkam obsiahnutým aj v rámci problematiky bioetiky (spolu s vydávaním vedeckých zborníkov z týchto podujatí). Za uplynulé roky boli organizované viaceré medzinárodné konferencie: *Etika na Slovensku v súčasnosti* (Prešov, máj 2013), *Etika v profesiách* (Červený Kláštor, kúpele Smerdžonka, september 2013), *Profesijná etika – minulosť a prítomnosť* (Horný Smokovec, september 2012). Členovia centra (prof. Gluchman a Dr. Komenská) aktívne participujú na projekte COST IS1201 *Disaster Ethics* s centrom na Dublin City University v Dubline (Írsko) a zúčastnili sa tiež na dvoch medzinárodných konferenciách v rámci toho projektu (apríl 2013 v Dubline a október 2013 v Tel Avive). Riaditeľ centra, prof. Gluchman, sa aktívne zúčastnil na viacerých zahraničných konferenciách (Keňa, Baku, Kazan, Bergamo a iné). Centrum bioetiky UNESCO malo svoje zastúpenie (prof. Gluchman a prof. Bilasová) aj na konferencii výboru COMEST pri UNESCO s názvom *The conference on emerging ethical issues in science and technology* (Bratislava, máj 2013). Dr. Lešková Blahová sa aktívne podieľala na diskusii na tému *“Deti zo skúmavky” Asistovaná reprodukcia: medicínsky, etický a právny fenomén 20 storočia* (Košice, marec 2011) a zúčastnila sa na konferencii *Biomedicínsky výskum – právne, eticky, filozoficky* (Košice, máj 2012). Bohaté skúsenosti z aktívnej participácie na domácich a zahraničných aktivitách členovia centra využívajú práve na rozvoj a šírenie nových myšlienok súvisiacich s etickými otázkami v medicíne a biomedicínskom výskume nielen na Slovensku. Cieľovou skupinou sú v prvom rade vysokoškolskí študenti humanitných, biomedicínskych a zdravotníckych odborov, ďalej sú to filozofi, etici, teológovia, sociológovia, psychológovia a vedci. Úspešným a výrazným krokom Centra bioetiky UNESCO je od roku 2011 vydávanie časopisu v anglickom jazyku *Ethics & Bioethics* indexovaného v medzinárodných databázach *Philosopher's Index*, *PhilPapers*, *Google Scholar* (v roku 2013 to bol už 3. ročník vydávania časopisu). Webová adresa časopisu je www.ethics-and-bioethics.com.

„Do nasledujúcich rokov plánuje Centrum bioetiky UNESCO rozvíjať ďalšie aktivity a pozornosť sústrediť naďalej na publikačnú činnosť so zameraním na bioetickú tematiku, vydávanie časopisu, participáciu na domácich a zahraničných projektoch a konferenciách. V neposlednom rade tiež treba venovať pozornosť vzdelávacím aktivitám, teda poskytovaniu a zabezpečovaniu vzdelávacích kurzov v oblasti bioetiky,“ uzavrel plány a priority na ďalšie obdobie riaditeľ Centra bioetiky UNESCO prof. Gluchman.

PhDr. Gabriela Platková Olejárová, PhD.
Foto: archív Inštitútu etiky a bioetiky FF PU

Ochrana a výskum ohrozených limnofilných druhov rýb v povodí Dunaja

Na Katedre ekológie, FHPV PU v Prešove sa 12. decembra 2013 uskutočnil medzinárodný seminár s názvom „Identifikácia hlavných príčin ohrozenia limnofilných druhov rýb v povodí Dunaja“, tematicky zameraný na identifikáciu faktorov ohrozujúcich vzácne a ohrozené druhy rýb obývajúce stojaté vody v povodí Dunaja. Takýmito druhmi sú napríklad blatniak tmavý, karas zlatistý, čík európsky alebo ovsienka striebřistá. Väčšine týchto druhov je poskytovaná legislatívna ochrana, či už na národnej alebo európskej úrovni. Implementácia tejto ochrany do praktickej roviny však nie je uspokojivá vo všetkých štátoch, v rámci areálu ich rozšírenia. Hlavným cieľom workshopu bolo prispieť k objasneniu príčin ohrozenia znižujúcich sa populácií pôvodných limnofilných druhov. Tematicky bol seminár zamera-

ný predovšetkým na environmentálne, biologické a antropické vplyvy na populácie limnofilných druhov rýb, ďalej na biologické a ekologické aspekty ochrany limnofilných druhov rýb. Na podujatí prednieslo svoje príspevky 12 odborníkov z 12 inštitúcií v cieľovej oblasti výskumu, z troch krajín v rámci Vyšehradského regiónu (Maďarsko, Slovensko, Ukrajina).

Príspevky odborníkov zúčastnených na seminári sa zaoberali najmä problematikou konzervačnej biológie, ekológie, obnovnej ekológie, morfometriky, faunistiky a fylogenetiky rýb. Na základe príspevkov seminára a nadväzujúcej odbornej diskusie bolo prijatých viacero odporúčaní pre praktickú ochranu i ďalší výskum limnofilných ohrozených druhov rýb. Aktivita bola podporená grantovými prostriedkami Vyšehradského fondu (www.visegradfund.org). Viac informácií o projekte je dostupných na webovej stránke projektu (www.limnophilous-fish-project.umbra.sk).

Mgr. Juraj Hajdú
Katedra ekológie FHPV PU
Foto: Mgr. Peter Manko, PhD.

Rodina – základ spoločnosti

Pri príležitosti Roku rodiny v Prešovskej archieparchii, 20. februára 2014, Katedra filozofie a religionistiky a Katedra systematickej teológie GTF PU v Prešove usporiadali na jej pôde vedeckú konferenciu na tému *Rodina – základ spoločnosti*. Záštitu nad konferenciou prevzal prešovský arcibiskup a metropolita Mons. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., veľký kancelár Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Konferenciu otvoril dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. V prvej prednáške prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak objasnil aktuálne dôvody, ktoré ho viedli k vyhláseniu Roka rodiny. Následne prof. MUDr. Jozef Mikloško sa venoval problematike vplyvu rodiny na ranné detstvo a doc. ICDr. František Čitbaj, PhD. analyzoval postavenie inštitúcie manželstva v súčasnej európskej kultúre. Potom nasledovala bohatá diskusia. Po prestávke prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD. ozrejmil význam voľného času pre rodinu a výchovu z historicko-filozofického pohľadu. Mgr. Michal Onderko

predstavil manželstvo v tradícii gréckokatolíckeho duchovenstva a Mgr. Peter Jakub v kritickej reflexii tolerancie poukázal na výzvy, ktoré stoja pred rodinami dnešnej doby.

Po diskusií účastníci konferencie prijali vyhlásenie, v ktorom podporili pohľad na manželstvo a prirodzenú rodinu ako na trvalý zväzok jedného muža a jednej ženy, ktorý vytvára optimálne prostredie pre počatie, zdravý vývin a výchovu

detí. Zároveň apelovali na svedomie a prirodzený rozum zákonodarcov a všetkých ľudí dobrej vôle, u veriacich ľudí aj na ich vieru, aby slušnou, nenásilnou formou slobodne vyjadrili svoj kladný postoj k prirodzenému manželstvu medzi mužom a ženou, k prirodzenej rodine a k ochrane života, od počatia po prirodzenú smrť.

prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Dr. František Čitbaj, prof. Jozef Mikloško, Mgr. Peter Jakub, prof. Pavol Dancák

Archeológ dr. hab. Marek Nowak na Inštitúte histórie FF PU v Prešove

Na pôde Katedry najstarších, stredovekých a ranonovovekých dejín sa začína pravidelne realizovať prednáškový cyklus Osobnosti európskej archeológie, ktorý sa snaží priblížiť študentom a záujemcom o prehistóriu významné postavy archeológie formou pútavej prednášky z praveku. Zároveň si pracovisko tak snaží budovať vzájomné kolegiálne vzťahy pre úspešnú pracovnú spoluprácu medzi jednotlivými inštitúciami. Tento akademický rok sa začal stretnutím s dr. hab. Marekom Nowakom, archeológom Inštitútu archeológie na Jagelonskej univerzite v Krakove. Názov prednášky „Neolitizácia ziem poľských“ priniesla množstvo zaujímavých informácií a podnetov na ďalšie skúmanie problematiky neolitu.

Hlavná tematika prednášky, ktorá sa uskutočnila 25. októbra 2013, bola neolitizácia Poľska, ale autor neopomenul ani začiatky tohto procesu na Slovensku, v strednej Európe, Balkáne a Blízkom východe. V úvode prednášky doc. Marián Vizdal predstavil publiku bližšie osobnosť M. Nowaka a spoluprácu s ním, ako kolegu, s ktorým už takmer 20 rokov vykonáva archeologické prospektie terénov východného Slovenska. Kľúčové miesto v spoločnej spolupráci patrí systematickému výskumu staroneolitickej osady v Moravanoch, okr. Michalovce.

Autor sa snažil prispôsobiť prednášku početnému publiku tvorenému najmä študentmi prvého ročníka a s entuziazmom a jednoduchosťou vysvetľoval kľúčové pojmy problematiky ako neolit, neolitická revolúcia, či keramika. Objasňoval bádanie genetickej archeológie, ktorá sa na základe génov snažila dokázať náš pôvod od neolitikov, avšak ktorí podľa najnovších zistení nemajú veľký vplyv na náš genofond, pričom tieto zložité procesy vysvetlil naozaj bravúrnym spôsobom. Snažil sa popísať krajinu, v ktorej žili prví neolitici ako prvotný les atlantika, v ktorom existovali mezolitici a neolitici. Postupne problematiku prehĺbil do poznávania jednotlivých neolitických vln, ktoré vykazuje archeologické bádanie. Prví neolitici, žijúci v malých enklávach, sa rozvíjali na pozadí pôvodných mezolitických komún. Zaujímavým bolo poznanie, že mezolitici vedeli o možnostiach zdomácnenia zvierat a rastlín, ale z dôvodu aj nimi osídľovaných teritórií sa nezačlenili do tohto neolitického modelu života, a tak zotrvali pri svojom zberačsko-loveckom spôsobe života. Počas prednášky dospel aj k vysvetleniu neolitizačných procesov, ktoré postupne zasiahli takmer celé územie Poľska. Analyzoval ich prejavy, ale aj výnimky a zaujímavosti, ktoré aj pre dnešných archeológov predstavujú nejednoznačnú oblasť interpretácií. Jednou z nich je aj prežívanie mezolitických spoločenstiev ešte v dobe bronzovej na území Poľska.

Prednáška M. Nowaka bola na vysokej odbornej úrovni, nielen čo sa týka obsahu, ale aj počítačového spracovania prezentácie. Kvalitne spracované mapy a procesy neolitizácie dali príležitosť auditóriu veľmi jasne a zreteľne pochopiť prezentovanú problematiku.

Pobyt tohto významného predstaviteľa krakovskej archeologickej školy bol spojený aj s konzultáciami týkajúcimi sa pripravovanej monografie „Staroneoliticke sídlisko v Moravanoch, okr. Michalovce“, štúdiom významných archeologických nálezov z depozitára IH FF PU v Prešove, ako aj prehliadkou mesta Prešov. Napriek pomerne krátkej pracovnej návšteve sa podarilo vytvoriť a dohodnúť významné ciele ďalšej spolupráce nielen v rámci archeologických výskumov, ale aj ich nemenej dôležitých výstupov.

Mgr. Adriána Voľanská
Foto: autorka

Geografi privítali zástupcov Univerzity v Peci v Maďarsku

Katedru geografie a regionálneho rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove navštívili 10. – 12. decembra 2013 kolegovia z Katedry politických vied a medzinárodných vzťahov na Univerzite v Peci v Maďarsku. Cieľom ich návštevy bol výskum, spojený s riešením národného vedeckého projektu: *Pécs in the trap of multilevel governance*, v rámci ktorého skúmajú pozíciu mesta a jeho schopnosť adaptovať sa v meniacich podmienkach spoločnosti, potenciál využitia viacstupňového riadenia v lokálnej mierke ako aj rozsah a intenzitu vzájomne prepojených aktérov zapojených v programe Európske hlavné mesto kultúry Košice/Prešov 2013.

Odborným garantom programu hostí z Maďarska na Slovensku bola RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD., ktorá poskytla súčinnosť pri realizácii niekoľkých expertných interview. Súčasťou programu bolo prijatie na radnici mesta Prešov, kde prebehla úvodná časť expertných rozhovorov s Mgr. Ivanou Iliášovou, poverenou riadením sekcie strategického rozvoja a PaedDr. Petrom Javorským, vedúcim oddelenia projektového manažérstva mesta Prešov. V Košiciach sa celý výskumný tím stretol s generálnym riaditeľom projektu Košice Európske hlavné mesto kultúry 2013 - Jánom Sudzinom a Michalom Hladkým – riaditeľom Inštitútu pre kreatívnu ekonomiku, zároveň aj autorom konceptu INTERFACE Košice 2013, Petrom Germuskom, manažérom pre turizmus, evalváciu a regionálny rozvoj, Blankou Berkyovou, manažérkou projektu SPOTs a Danielom Gašpierikom, výkonným manažérom projektu Kasárne/Kulturpark. Súčasťou stretnutia bola aj prezentácia celého projektu INTERFACE Košice 2013 ako aj prezentácia prvých výsledkov evalvácie výsledkov a dosahu na miestny rozvoj. Maďarský tím odborníkov, ktorý zastupovali menovite: Prof. Ágnes Tuka, PhD., vedúca Katedry politických vied a medzinárodných vzťahov na Univerzite v Peci, Viktor Glied, PhD. a Andrea Schmidt, PhD., obaja z rovnakej inštitúcie.

Dôležitým výsledkom návštevy bola aj dohoda o rozšírení ďalšej spolupráce oboch pracovísk nielen v oblasti spoločných vedeckých projektov, ale aj podpísanie dohody o vzájomnej výmene študentov a pedagógov v rámci programu Erasmus plus 2014 – 2020.

RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD.
Foto: archív Katedry geografie
a regionálneho rozvoja FHPV PU

Spolupráca mesta Prešov s Fakultou športu PU v Prešove

Prešov, 20. 03. 2014 – Mesto Prešov pokračuje v jasne deklarovanom zámere skvalitňovať a rozširovať sociálne, kultúrne a spoločenské podmienky svojich obyvateľov. Pri napĺňaní týchto zámerov vychádza aj z osvedčenej filozofie stojacej na dlhoročnej a úzkej kooperácii mesta s akademickou sférou, ktorú na území mesta zastrešuje Prešovská univerzita (PU) v Prešove. K už existujúcim zmluvným partnerom, v rámci PU v Prešove, 20. 3. 2014, podpísaním oficiálnej zmluvy o spolupráci v rámci podpory a aktivizácie občanov v oblasti spoločenského, kultúrneho a športového života, pribudla aj Fakulta športu PU v Prešove.

S cieľom hľadať možnosti a zároveň rozširovať podporu voľnočasových aktivít všetkých skupín obyvateľov mesta Prešov, bola na základe iniciatívy Sekcie služieb občanom MsÚ v Prešove podpísaná zmluva medzi mestom Prešov a Fakultou športu PU v Prešove. Ako deklarovali obe partnerské strany, podpis je len oficiálnym potvrdením už existujúcej kooperácie, ktorá je vzájomne hodnotená veľmi pozitívne. „Daná spolupráca, ktorá sa vyvíja na viacerých úrovniach, bude prospešná nielen pre seniorov, deti predškolského a školského veku, ale aj pre športujúcu a nešportujúcu skupinu obyvateľov,“ uviedol pri podpise zmluvy dekan Fakulty športu PU v Prešove doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD. Ako ďalej vysvetlil, spolu s mestom má fakulta rozbehnutých viacero projektov, jedným z nich je aj projekt, zameraný na výber potenciálnych talentov z radov športujúcej mládeže, ktorý vznikol na základe kooperácie s viceprimátorom mesta. Slová dekana fakulty následne doplnil aj primátor Prešova JUDr. Pavel Hagyari, ktorý potvrdil, že v prípade športu nejde len o šport vrcholový, ale najmä o aktivity, pri ktorých dôjde k zapojeniu čo najširšej verejnosti.

Spoluprácu s akademickou sférou považuje za obzvlášť dôležitú aj PhDr. Matúš Háber, riaditeľ Sekcie služieb občanov MsÚ v Prešove: „Oceňujem odborné a kapacitné zázemie pracovníkov nielen tejto fakulty, ale aj univerzity vôbec, pretože vždy dokážu dostatočne pružne a kompetentne reagovať na konkrétne podnety, návrhy a iniciatívy mesta Prešov.“

Na margo spolupráce s Fakultou športu PU v Prešove zároveň poznamenal, že jednou z prvých aktivít, ktoré sa v rámci balíka spomínanej spolupráce pripravujú, budú aktivity zamerané na cieľovú skupinu seniorov.

Uvedená zmluva je významným krokom rozvoja spolupráce nielen s PU v Prešove, ale taktiež otvára dvere k rozširovaniu kooperácie aj s mnohými organizáciami v rámci mimovládneho sektora, ktoré v danej oblasti pôsobia. Týmto sa ponúka široká paleta možností komplexného rozvoja spoločenských podmienok života obyvateľov v meste Prešov.

Mgr. Anna Polačková
Foto: archív mesta Prešov

Environmentálny manažment je štúdiom prepojeným s praxou

Environmentálny manažment sa začal na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove vyučovať len nedávno, v akademickom roku 2012/2013. Vzdelávanie budúcich environmentálnych manažérov má tradičné zameranie na výučbu jednotlivých vyučovacích predmetov z oblasti ekológie, environmentalistiky, ale aj manažmentu a ekonómie, no zároveň otvára možnosti pre mnohostranné a interdisciplinárne skúmanie situácií reálneho života, prejednávanie problémov a hľadanie možných riešení. Špecifikom environmentálneho manažmentu nie je len samotná problematika environmentu, ale i tvorba a kreovanie samostatného manažéra, ktorý dokáže v procese riadenia definovať úlohy a samostatne predkladať riešenia. S ohľadom na samostatnosť a komplexnosť je nutné, aby študent počas štúdia chápal výrobné a technologické procesy, spôsob ich riadenia a hodnotenia, vrátane kompetencií na príslušných pozíciách v manažmente. Z tohto dôvodu vyučujúci tohto predmetu presunuli vyučovací proces smerom bližšie k praxi s využitím exkurzie, ako nástroja, ktorý umožňuje študentom poznávať javy priamo v pôvodnom prostredí a typických podmienkach. Pre výučbu environmentálneho manažmentu má teda veľký význam komunikácia s externým prostredím. V letnom semestri tohto akademického roka študenti absolvovali niekoľko exkurzií v prešovských podnikoch a v priľahlom okolí, navštívili H.M. Transtech, spol. s r.o., ELZIN, spol. s r.o. a TOMARK s.r.o. a spoločnosť TomarkAero, s.r.o. Absolvované exkurzie predstavili študentom procesy riadenia, koordinácie a vyhodnocovania výroby pri nasadení klasických i robotizovaných výrobných nástrojov. V rámci zvoleného spektra podnikov boli študentom predstavené environmentálne aspekty ľahkého i ťažkého strojárstva, povrchovej úpravy kovov, a taktiež leteckej výroby a dopravy. Konfrontácia praxe s výučbou jednoznačne poukázala na nutnosť konzultovať znalosti študentov získané počas vysokoškolského štúdia so znalosťami zamestnancov a manažérov podnikov,

ktoré sú sústredené v asociáciách, sieťach či klastroch a zapájať sa do riešenia špecifických problémov a úloh v praxi. Práve prepojenie štúdia s praxou, aj prostredníctvom takýchto exkurzií, predstavuje významnú konkurenčnú výhodu absolventov pri etablovaní sa na trhu práce.

Základnou požiadavkou praxe na environmentálneho manažéra je zavádzanie inovatívnych postupov a také riadenie environmentálnych procesov, aby podnik dosahoval významné postavenie v globálnom konkurenčnom prostredí. Environmentálne zdatný manažér podniku, z hľadiska environmentálnej kvality, predstavuje reprezentanta environmentálneho správania sa v podniku a zavádzania procesných postupov v starostlivosti o životné prostredie, s ohľadom na používané technológie vo výrobnom procese. Vzhľadom na tieto skutočnosti je zrejmé, že nie je možné oddeliť požiadavky praxe od vyučovacieho procesu a odborného rastu jednotlivcov, ktorí sú nosným pilierom ďalšieho rozvoja trhu. Exkurziami a skutočnou analýzou vo výrobnom procese študenti chápu požiadavky podniku pri zvyšovaní environmentálneho profilu, ako kritéria rozvoja a stratégie podniku smerom k ochrane životného prostredia, s cieľom využívať nové environmentálne technológie.

Na tento semester Fakulta manažmentu PU v Prešove pripravila pre študentov environmentálneho manažmentu aj exkurziu s ohľadom na problematiku riadenia dopravy a jej procesov, konkrétne riadenia tunela Branisko. Exkurziu absolvujú poslucháči druhého ročníka v rámci predmetu *Environmentálne aspekty procesov a technológií*.

Ing. Alexander Tokarčík

Ing. Jana Chovancová, PhD.

Foto: archív Katedry environmentálneho manažmentu FM PU v Prešove

FM PU spoluorganizátorom 5. medzinárodného kongresu HOTELPLAN 2013 v Belehrade

V Belehrade, v hlavnom meste Srbska, sa 28. – 29. novembra 2013, uskutočnil už 5. medzinárodný kongres „HOTELPLAN 2013 – Contemporary Trends in the Hospitality Industry“, ktorý patrí medzi najväčšie kongresy v oblasti turizmu na Balkáne. Pravidelne sa na ňom zúčastňujú najmä delegáti z balkánskych krajín ako Srbsko, Chorvátsko, Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Albánsko, Macedónsko, Grécko, Bulharsko, Rumunsko a ďalších krajín Európy ako napr. Poľsko a Česká republika. Hlavným organizátorom kongresu je The college of Hotel Management v Belehrade. Je potešiteľné, že stále zastúpenie na tomto kongrese mali aj členovia akademickej obce Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, Fakulty manažmentu, ktorá bola spoluorganizátorom tohto medzinárodného kongresu.

Tentoraz PU v Prešove svojimi aktívnymi vystúpeniami reprezentovali členovia Fakulty manažmentu, Katedry turizmu a hotelového manažment, doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., člen predsedníctva a medzinárodného vedeckého výboru kongresu, PhDr. Daniela Matušíková, PhD., prodekanka pre zahraničné vzťahy a Ing. Anna Šenková, PhD., poverená vedením Katedry turizmu a hotelového manažmentu. Súčasťou delegácie bol aj riaditeľ Inštitútu anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty PU v Prešove doc. PhDr. Milan Ferencík, PhD.

Vzniku partnerstva medzi Fakultou manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove, v zastúpení Katedrou turizmu a hotelového manažmentu a The College of Hotel Management v Belehrade v Srbsku, dopomohla tak trochu náhoda, akademické úsilie, a už vtedy úzke partnerské vzťahy fakulty s Old Polish Universtiy v Kielcach, v Poľsku (pôvodný názov: College of Economy, Tourism and Social Sciences Kielce). Začalo sa to takto: V zime, na prelome rokov 2001 a 2002, sa vo veľkej fujavici stretli rektor z Kielc Dr. Ján Telus vo svojom služobnom aute s autom srbského veľvyslanca vo Varšave pána Dr. Zorana Novakoviča, ktoré pred

nim uviazlo v závejoch. Vzhľadom na nepriaznivé klimatické podmienky (mráz, záveje) sa situácia stala dramatickou. Keďže pán rektor Ján Telus predtým pôsobil ako riaditeľ vojvodského metodického centra v Kielcach, dobre poznal rozmiestnenie a štruktúru škôl, ktoré boli v blízkosti. Zaviezol srbského diplomata k najbližšej škole a zabezpečil pre nich namiesto

noci strávenej v aute občerstvenie a nocľah. Ráno diplomat srdečne poďakoval a ponúkol svoju pomoc – chcel sa odvdáčiť. A tu si náš priateľ, poľský rektor pomyslel, že by bolo dobré mať partnerskú školu v rovnakom odbore aj v Srbsku. Pán veľvyslanec Dr. Zoran Novakovič sľúbil sprostredkovanie tohto kontaktu. Keď sme v októbri 2002 prišli na medzinárodnú konferenciu do Kielc, na tej sa už zúčastnili aj noví partneri z College of Hotel Management v Belehrade v Srbsku, na čele s rektorom školy prof. Slavoljubom Vičičom. Samozrejme ako vzácny hosť bol prítomný aj srbský veľvyslanec vo Varšave. Na tejto prvej konferencii sa rozbehla spolupráca, ktorá pretrváva až dodnes.

V máji 2003, na základe pozvania od rektora The College of Hotel Management, Belehrad, prof. Slavoljuba Vičiča, sa uskutočnila prvá návšteva delegácie z Prešovskej univerzity v Prešove – prof. PhDr. František Mihina, CSc. – dekan FF, doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. – riaditeľ Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu (do vzniku FM PU v r. 2004 bol inštitút súčasťou FF PU v postavení katedry) v Belehrade za účelom prerokovania podmienok spolupráce a podpísania dohody. Odvtedy spolupráca nabrala na obrátkach a jej výsledkami sú:

1. Spoluorganizácia 1. medzinárodného kongresu „HOTEL-PLAN 2003“, 18. – 19. november, ktorý sa uskutočnil v kongresových priestoroch hotela HAYAT (členovia Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu na ňom vystúpili s príspevkami a viedli sekcie).
2. Spoluorganizácia 2. medzinárodného kongresu „HOTEL-PLAN 2005“, hotel HAYAR.
3. Spoluorganizácia 3. medzinárodného kongresu „HOTEL-PLAN 2007“, na ktorom sa zúčastnila početnejšia delegácia Fakulty manažmentu pod vedením dekana fakulty prof. Ing. Dr. Róberta Štefka, Ph.D. Ďalšími účastníkmi boli prodekan FM doc. PhDr. Miroslav Frankovský, PhD., prodekan FM doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. a predseda Akademického senátu FM PaedDr. Július Alcnauer.
4. Spoluorganizácia 4. medzinárodného kongresu „HOTEL-PLAN“ 2010, ktorý sa uskutočnil v najväčšom kongresovom centre v Belehrade – SAVA Centar.
5. Spoluorganizácia 5. medzinárodného kongresu „HOTEL-PLAN 2013“ v hoteli „M“ Best Western.

K hlavným formám ďalšej spolupráce možno zaradiť:

- spoluorganizovanie medzinárodných kongresov a konferencií - The College of Hotel Management Belehrad je taktiež spoluorganizátorom medzinárodných konferencií organizovaných Fakultou manažmentu PU v Prešove
- výmena skúseností s vysokoškolskou prípravou manažérov pre cestovný ruch
- medzinárodné praxe - študenti z Belehradu absolvujú od r. 2004 každý rok 2 - 3 mesačné praxe v Bardejovských Kúpeľoch
- propagácia oboch škôl v príslušných regiónoch
- zastúpenie partnerských inštitúcií v medzinárodných vedeckých výboroch kongresov a konferencií a možnosti publikovania

doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

Ing. Anna Šenková, PhD.

PhDr. Daniela Matušíková, PhD.

Katedra turizmu a hotelového manažmentu, FM PU v Prešove

Foto: PhDr. Daniela Matušíková, PhD.

Spolupráca GTF PU v Prešove s univerzitou v Krakove

Medzinárodná vedecká konferencia Symbol - Znak - Rytuaľ, s podtitulom Od narodenia do smrti, sa 29. januára 2014 konala v priestoroch modernej knižnice Univerzity Jána Pavla II. v Krakove (UPJP II.) za účasti rektora UPJP II. Ks. prof. dr hab. Władysława Zuziaka, dekana Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity (GTF PU) v Prešove Mons. prof.

ThDr. Petra Šturáka, PhD. a dekana Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego Ks. prof. dr hab. Jána Szczepaniaka ako aj pedagógov a vedeckých pracovníkov z Poľska, Slovenska a Maďarska.

Stretnutie najvyšších predstaviteľov oboch fakúlt vytvorilo priestor k obnoveniu obojstrannej spolupráce, ktorá sa v minulých rokoch prejavila pri organizovaní vedeckých konferencií, tvorbe hodnotných publikácií a hosťujúcich prednášok pedagógov na oboch fakultách. Hneď po slávnostnom otvorení konferencie pristúpili obaja prítomní dekáni k podpisu zmluvy o spolupráci medzi GTF PU v Prešove a Wydziałom Historii i Dziedzictwa Kulturowego UPJP II. Zmluvu následne potvrdili aj obaja koordinátori spolupráce ThDr. Peter Borza, PhD. z Katedry historických vied GTF PU a dr hab. Jakub Sadowski z Instytutu Historii UPJP II. Zmluvné potvrdenie prebiehajúcej spolupráce vytvára vhodný rámec k rozvoju obojstranného partnerstva v oblasti vzdelávania a vedeckého výskumu.

Konferencia Symbol - Znak - Rytuaľ v Krakove bola už štvrtým vedeckým podujatím multidisciplinárneho charakteru, ktorý sa od roku 2012 pravidelne raz ročne koná aj na pôde GTF PU v Prešove pod názvom Znak - Symbol - Rytuaľ s rovnomenným publikačným výstupom v podobe vedeckého zborníka.

ThDr. Peter Borza, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Rozhovor s profesorkou Susan C. Barfield

Zimný semester 2013/2014 sme sa na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove mohli tešiť z prítomnosti Dr. Susan C. Barfield, Professor, Ph.D., ktorá na fakultu zavítala v rámci Fulbright štipendia z univerzity v Montane v USA. Pani profesorka má bohaté skúsenosti z oblasti učenia a poradenstva v oblasti vzdelávania, získala prestížne fakultné ocenenie v rokoch 2005 – 2006 a ocenenie zo strany študentov v rokoch 2010 – 2011. Počas svojej vedecko-pedagogickej činnosti precestovala a navštívila mnohé krajiny sveta. Boli sme preto veľmi radi, že svoj výskum a záujem zamerala aj na Slovensko a na našu fakultu. Pani profesorka bola taká láskavá a aj napriek svojmu bohatému programu si našla čas, aby odpovedala na naše otázky.

Pani profesorka, ste na Slovensku prvýkrát? Ako sa Vám tu páči?

Áno, som na Slovensku prvýkrát a veľmi sa mi tu páči. Ľudia sú tu otvorení a pohostinní a krajina je nádherná. Mala som veľa príležitostí na cestovanie po Slovensku, väčšinou podnikám výlety cez víkendy. Veď len v Tatrách som na turistike bola už trikrát!

Doposiaľ sa Vám podarilo získať prestížne Fulbright štipendium dvakrát. Boli ste v Čile, kde ste štyri mesiace spolupracovali s tamojším ministerstvom školstva na programe skvalitňovania vyučovania anglického jazyka a zvyšovaní jeho dostupnosti v krajine. Môžete nám prosím prezradiť, prečo ste sa tento raz rozhodli pre Slovensko a na akých projektoch tu pracujete?

Jedným z dôvodov, prečo som sa rozhodla pre Slovensko, bolo to, že univerzita, na ktorej v Montane pôsobím, spolupracuje s istým bratislavským gymnáziom (pozn. autorky – ide o súkromné cirkevné bilingválne gymnázium C. S. Lewisa v Bratislave). Uvažujeme nad možnosťami sprostredkovania študijných pobytov pre našich študentov práve na tomto gymnáziu. Keďže na mojej domovskej univerzite spolupracujem v tejto otázke s oddelením pre vonkajšie vzťahy práve ja, začala som sa prirodzene o Slovensko zaujímať čoraz viac. Čím viac som sa dozvedala o Slovensku, tým viac ma vaša krajina nadchýnala. Postupne som sa začala aj viac venovať článkom, ktoré sa zaoberali rómskou populáciou a otázkami vzdelávania tohto etnika. Viete, v Spojených štátoch pracujem s mnohými etnikami, predovšetkým s pôvodnými obyvateľmi Ameriky, a v Čile som pracovala s tromi rozličnými etnikami. Preto som chcela vidieť a porovnať situáciu a problematiku v týchto troch krajinách.

Precestovali ste už veľa krajín – učili ste a pôsobili ako poradkyňa v takých krajinách ako je Japonsko, Mikronézia, Nemecko, Holandsko, USA či Slovensko. Ktorá z tých krajín, ktoré ste doposiaľ navštívili, pre Vás osobne predstavovala najväčšiu výzvu a prečo?

Ak teda máte na mysli najväčšiu výzvu z pohľadu vzdelávania, tak potom to pravdepodobne bola India. Spolupracovala som tam s americkou ambasádou na projekte, do ktorého boli zapojení učitelia angličtiny, vyučujúci

pôvodných domorodých študentov. Úroveň anglického jazyka u týchto učiteľov bola dosť obmedzená, pretože mnohí z nich pochádzali z vidieka, a pôvodne to vôbec neboli učitelia angličtiny. Boli to učitelia pre primárne vzdelávanie, ale vznikla požiadavka, aby zrazu učili aj anglický jazyk. Ako učitelia sa necítili dostatočne kompetentní učiť tento jazyk, neovládali ho dobre, netušili, ako ho vôbec majú študentom sprostredkovať, a tak to nerobili vôbec alebo to robili vo veľmi nízkej miere. Pre mňa najväčšiu výzvu predstavovalo to, aby som ich nejakým spôsobom motivovala, aby CHCELI rozprávať po anglicky, aby sa o to aspoň pokúsili, a aby sa stále snažili s anglickým jazykom oboznamovať aj svojich študentov.

Ak mám správne informácie, doposiaľ ste navštívili vyše 30 krajín, takže predpokladám, že Vás cestovanie baví. A možno to má súvis aj s Vaším záujmom o pôvodné obyvateľstvo a jeho kultúru. Na Slovensku ste doposiaľ navštívili niekoľko miestnych rómskych škôl, ale vycestovali ste aj do Slovinska a Maďarska, aby ste získali viacej informácií o problematike vzdelávania rómskej populácie aj v týchto krajinách. Mohli by ste prosím porovnať, aká je z Vášho pohľadu situácia v týchto troch krajinách?

Nuž, v skutočnosti som navštívila už 41 krajín sveta (smiech) a naposledy to bolo Turecko. Chcela by som však zdôrazniť, že Rómovia nie sú v týchto krajinách pôvodní obyvatelia, neboli tu prví, prišli neskôr. A tak-

tiež by som bola rada, aby ste zdôraznili, že v problematike rómskej kultúry som ešte len bábätko. Vo svojom fotobalbe s názvom Život mám zatiaľ len jeden záber, jednu momentku z tejto oblasti. Som tu naozaj krátky čas na to, aby som prinášala nejaké závery a riešenia. Môžem ponúknuť len svoju osobnú reflexiu.

Aká je teda Vaša reflexia?

Medzi krajinami, ktoré ste spomínali, je obrovský rozdiel; dokonca je cítiť veľký rozdiel v rámci každej jednej krajiny a v rámci jednotlivých komunit tej ktorej krajiny. Jedna komunita môže byť modelovou komunitou, v ktorej sa Rómovia snažia integrovať do majoritnej spoločnosti, majú zamestnanie, majú primerané, aj keď možno nie fantastické, ale primerané bývanie. Potom sú tu Rómovia, ktorí sú solventní a majú naozaj krásne domy, ale sú aj Rómovia, ktorí žijú vo veľmi biednych a úbohých podmienkach.

Som presvedčená, že toto sa deje všade, vo všetkých spomínaných krajinách. Môj dojem je, že Rómovia sa snažia uchovať si svoju kultúru neporušenú, nedotknutú, a že rodina je pre nich veľmi dôležitá práve tak, ako ich kultúra a jazyk. A že sa im doposiaľ veľmi nedarí nájsť spôsob, ako to presadiť v majoritnej spoločnosti. Druhá vec, ktorú som si všimla, sú stereotypy, predsudky a predpojatosť voči Rómom, ktoré prevládajú v majoritnej spoločnosti. Možno pramenia z osobnej skúsenosti. Verím však, a možno je to iba sen (smiech), ale naozaj verím, že obe kultúry, obe spoločnosti, nemusia súhlasiť s tou druhou, ale budú vzájomne rešpektovať ich právo na vlastnú kultúru. Myslím si, že je tu aj veľa politických problémov, a že dominantné spoločnosti, majoritné spoločnosti cítia, že aj sociálne služby sa pravdepodobne nevyužívajú najlepším spôsobom. Veľkým problémom v spomínaných krajinách je aj vysoká nezamestnanosť. Čo sa týka vzdelávania, v školách, ktoré som navštívila, z rozhovorov s rodičmi rómskych detí, ale aj z rozhovorov s ich učiteľmi a vychovávateľmi, som si utvorila názor, že sú rozdiely medzi rómskymi a nerómskymi školami. Domnievam sa, že môžeme hovoriť o segregácii rómskych detí, ALE, že táto segregácia je skôr geografická, a že jej pôvod nie je politický ani kultúrny. Mnoho rómskych detí nenavštevuje materskú školu, aj keď by mohli. Toto vnímam ako kultúrnu záležitosť – rómski rodičia chcú mať svoje deti doma, ale to tieto deti dostáva do nevýhody pri vstupe do základnej školy. Taktiež v niektorých komunitách je badať jazykové ťažkosti, lebo deti doma hovoria rómskym jazykom a v škole musia rozprávať slovensky. Myslím si, že problémy, ktoré som načrtla, môžeme vidieť vo všetkých spomínaných krajinách.

Mala som príležitosť pozorovať Vás v interakcii so študentmi bakalárskeho stupňa na hodine anglického jazyka. Pripravili ste si pre nich zaujímavý multikultúrny workshop. Boli by ste taká láskavá a priblížili nám, aké multikultúrne vyučovacie techniky ste použili, a prečo je podľa Vás multikultúrny prístup dôležitý i vo vyučovaní cudzích jazykov?

Pripravila som si dve aktivity. Jedna z nich bola zameraná na pôvodných obyvateľov Ameriky, a tak som do triedy priniesla typický vyšívaný indiánsky obraz s motívom hviezdy (pozn. autorky – tzv. star quilt). Cieľom bolo naučiť študentov slovné druhy. Najprv som im však rozprávala o tom, čo to *star quilt* je, odkiaľ pochádza, čo reprezentuje. Takýmto spôsobom prinášame do triedy inú kultúru a skrz ňu sprostredkujeme študentom aj učivo, v našom prípade slovné druhy. Študenti si potom na hodinách sami navrhovali a vytvárali svoje vlastné *star quilts*. Druhá aktivita, ktorú som si pre študentov Pedagogickej fakulty pripravila, bola hodina s navliekacími korálkami. Prostredníctvom korálok som študentom priblížila kultúru domorodého kmeňa Zulu z Južnej Afriky, ale skoro každá skupina ľudí má svoje umenie, ktoré zahŕňa aj koráľkovanie. Korálky môžeme v procese vyučovania cudzieho jazyka použiť mnohoroako – môžeme pomocou nich učiť farby, počítať, robiť matematické operácie či jednoduchým spôsobom naučiť a upevniť jednotné a množné číslo. A prečo

sa snažím použiť multikultúrny prístup v cudzojazyčnom vyučovaní? Myslím si, že súčasťou vzdelávania je pochopiť rôzne kultúry, rôznych ľudí a rôzne spôsoby myslenia, a že je našou zodpovednosťou, ako tých, ktorí vzdelávajú, otvárať našim študentom svet. Domnievam sa, že multikultúrne vzdelávanie otvára študentom svet dokorán.

Navštívili ste aj miestnu materskú školu a deti z jej bilingválnej triedy, ktoré ste naučili pár anglických pesničiek. Máte skúsenosti a odborné vedomosti z oblasti bilingválneho vzdelávania, vedecky ste sa tejto problematike venovali. Bilingválne materské školy sú dnes veľmi populárne aj u nás. Myslíte si, pani profesorka, že na Slovensku je priestor pre bilingválne vzdelávanie už od najútlejšieho veku?

Myslím si, že je to nevyhnutné. Určite! Domnievam sa, že čím skôr je dieťa vystavované druhému či tretiemu jazyku, tým úspešnejšie v ňom bude. Aj výskum poukazuje na kognitívne benefity skorého vystavovania detí cudziemu jazyku; hovoríme o období od narodenia do siedmich rokov. A to aj napriek tomu, že tento jazyk v budúcnosti možno deti ani nebudú používať. Ale čo sa týka angličtiny, tú si myslím, že používať budú. Pretože angličtina je globálny jazyk, ktorý sa používa na celom svete. Takže rozhodne je tento jazyk veľmi dôležitý.

Na štátnej univerzite v Montane pôsobíte aj ako profesorka hudby. Aký druh hudby Vás zaujal na Slovensku?

Navštívila som viacero folklórnych vystúpení, zažila som aj vystúpenia s vianočnou tematikou a musím povedať, že ich milujem! Uvediem jeden príklad. Keď idem na nejaké folklórne vystúpenie, prekvapuje ma atmosféra na ňom. To, ako sa každý zapája, ako každý

spieva, ako pozná texty. Všetci tleskajú a mám pocit, ako keby boli zjednotení v hudobnom zážitku. Je to absolútne úžasné! Proste si nemôžete pomôcť a nezapojiť sa (smiech). Rozhodne verím, že sa mi podarí nájsť a domov si odnieť aj nejaké slovenské ľudové piesne. Na to sa naozaj teším!

Mohli by ste nám prezradiť Vaše tohtoročné plány? Patrí medzi ne aj návrat na Slovensko?

To rozhodne! Píšeme totiž knihu. Je trilingválna (pozn. autorky – anglicko – slovensko – rómska) a je založená na jednej rómskej ľudovej rozprávke, ktorá sa volá *Deti slnka*. Je to nádherný príbeh, na ktorom pracujeme aj s kolegami zo Slovenska. Naším zámerom je pokúsiť sa knihu vydať a dostať ju tak k učiteľom, aby ju mohli začať používať v triedach a na hodinách. Je to stále ešte len v začiatkoch, takže momentálne hľadám spôsoby financovania, ktoré by mi pomohli pricestovať späť na Slovensko a zotrvať tu mesiac – dva. Ale verím, že v septembri by som už mohla byť späť. Ja sa určite vrátim! (smiech)

Mgr. Tatiana Nováková

Foto: archív prof. Barfield, archív autorky

PREDSTAVUJEME...

P. SEODr. Milan Lach SJ, pomocný biskup pre Prešovskú archieparchiu, je gréckokatolíckym rehoľným kňazom slovenskej provincie Spoločnosti Ježišovej. Jeho životopis by zaplnil husto popísanú A4. Okrem jeho štúdií a domácej i medzinárodnej akademickej i duchovnej praxe, ktorú, ak chcete, nájdete na webe, lebo tam je vlastne všetko, je to človek, ktorý sa dohovori taliansky, aktívne komunikuje anglicky a rusky, a keď treba, pasívne ovláda aj francúzštinu. Zvolila som formu rozhovoru, aby svoje myslenie, cítenie, názory i prácu predstavil svojimi vlastnými slovami. Mám to šťastie, že som v živote stretla mnoho osobností, ale stretnutie s biskupom Lachom je jedným z tých, ktoré vo vás pohnú dušu. A to je viac ako stretnutie s celebritou. Cirkev, ale aj akademická pôda, budú vždy potrebovať ľudí, ktorí pohnú svedomím i dušou, lebo inak toto prostredie skončí iba v štatistikách. A tak Vám dnes predstavujem človeka so širokým srdcom i úsmevom, ale dušou nasmerovaného na zdroj, ktorým je Boh. Kňaz s myslou akademika, srdcom medzi ľuďmi. A tak ma na úvod zaujímalo, čím bolo pre neho zvolenie za biskupa.

Dá sa povedať, že to bola pre mňa nová výzva pre uskutočňovanie toho istého poslania, ktoré som cítil ako mladý človek, keď som si povolanie ku kňazstvu ako „byť človekom pre iných“ vyberal. Počúvať iných a pomáhať iným. Tak to vnímam aj teraz. Prajem si ostať „normálnym“, lebo jedno príslovie hovorí *honores mutant mores* (hodnosti menia mravy) a ja nechcem, aby to bola pravda o mne, ale chcem aby sa ma ľudia nebáli osloviť, opýtať, mali vzťah, lebo vzťahy sú najdôležitejšie. V akademickom i kňazskom živote. Vzťahy, ktoré budujú, ostávajú a udržiavajú človeka v istom prostredí, ktoré ho naplňa pokojom, radosťou a istotou.

Poznáte aj akademické prostredie. Boli ste jeho súčasťou aj vo funkcii prodekanu. Chýba Vám? Máte rád vedu, vzdelávanie, jednoducho študijné prostredie?

Ja som v akademickom prostredí prakticky odkedy som vstúpil na pôdu UPJŠ v Prešove ako poslucháč teológie. Od r. 2002 ako pracovník Trnavskej univerzity, cez postgraduál v Ríme a na Trnavskej univerzite som potom opäť pôsobil až do môjho menovania za pomocného biskupa. S menšími či väčšími prestávkami sa teda v ňom pohybujem. Moja pastorácia bola poväčšine s vysokoškólakmi a študentmi. Vlastne som ani nebol v klasickej farskej pastorácii.

Cítim akademickú pôdu ako veľmi dôležitú, ako súčasť spoločnosti a kultúry ako oblasť, kde sa odohrávajú mnohé rozhodnutia, ktoré majú ďalekosiahle dôsledky pre spoločnosť. Vzdelaného človeka nemožno manipulovať. Je rozhladený, a ak ten dar vie odovzdať do služby človeku, je to pozitívne, ale môže to byť aj opačne a múdrosť či vzdelanosť sa dá použiť na nie vždy ušľachtilé ciele. Je to oblasť veľmi zaujímavá a s nostalgiou spomínam na ten čas i na plány, ktoré som mal v mojej výskumnej oblasti. Po menovaní za biskupa, som si uvedomil, že sa nedajú robiť dve veci naraz. Ako biskup musím počúvať, byť s ľuďmi a na druhej strane práca akademická je veľmi náročná. Ide o čas strávený v knihách a článkoch, aby človek mohol načerpať a reflektovať veci, chce to čas a času je málo na dve veci naraz. Čo však nevyklučuje môj záujem o vysokoškólakov či akademickú oblasť vôbec. Cítim zodpovednosť za mladých ľudí a chcem byť pri nich a s nimi. Ak sa mladí pýtajú, je to dobrý znak, ak sa nepýtajú – nerozmýšľajú.

Ako vnímate mladých ľudí, študentov súčasnej doby?

Nie som až taký skeptický ako vnímam a počúvam názory z okolia. Mám nádej v mladých ľuďoch a dôveru, ale aj veľa od nich očakávam, pretože oni prevezmú riadenie tejto spoločnosti ako v oblasti svetskej spoločnosti, tak i oblasti

duchovnej. Je dôležité, aby sme boli pri mladých ľuďoch. Ten, kto vychováva a formuje mládež, toho je budúcnosť. Chce to veľa trpezlivosti, aby bol mladý človek osobnosťou. Dôležitý je však príklad. Aby sme my, ktorí s nimi pracujeme, boli osobnosťami. Treba sa pozrieť, či nie sme iba karikatúry v tomto kolobehu spoločenskej a masovej kultúry. Snažme sa byť autentickí. Ak očakávame vyzretie mladých, my, ktorí ich formujeme, musíme byť pravdiví k sebe a k iným.

Spolupracovali ste s vatikánskym rozhlasom, aký je váš vzťah k médiám?

Positívny. V zmysle, že ich využívam, vnímam masovo-komunikačné prostriedky a sociálne siete. Je to nástroj priblíženia sa k človeku. Netvrdím však, že tieto médiá nahrádzajú vzťahy. To nie. Nie je nad osobné stretnutie. Vzťahy je nutné pestovať a rozvíjať. Porozprávať, poseďieť, zažartovať, zaspievať... Badám totiž uzatváranie sa mladých ľudí do seba a virtuálneho sveta. To je nebezpečné. Zvážda to človeka k tomu, že mu stačí stroj a človek je stvorený do spoločenstva, do zdieľania vzťahov, a to známe biblické „ťažko je človeku byť samotnému“ platí dodnes. Preto je dôležité mať a budovať vzťahy. A akademická pôda, je takým priestorom, ktorý by mal formovať súdržné a dobré vzťahy aj do budúcnosti.

Ako vnímate súčasnú spoločnosť? Mediálnu, sociálnu, kultúrnu?

Myslím si, že potrebujeme, a začnem od seba, priložiť ruku k dielu. Nemôžem očakávať, že ten diel zodpovednosti v spoločnosti niekto urobí za mňa. Spoločnosť je taká, akí sú ľudia. Spoločnosť je odrazom vnútorného života každého z nás. Mikrokozmos, ktorý sa prenáša do makrokozmu spoločnosti, v ktorej sme. Myslím si, že máme čo robiť. Mám aj svoje výhrady voči tejto spoločnosti, a to najmä vtedy, keď sa začínajú spochybňovať základné hodnoty. Z toho mám veľkú obavu. Či si to uvedomujeme, alebo nie, môžeme týmto začať nejaký proces fragmentácie tých hodnôt, o ktorých si neuvedomujeme, že ich máme. A to je otázka rodiny, v zmysle manželstva muža a ženy, ktorá je výrazne napádaná vedome vytvorenou mienkou cez médiá. Relativizovať túto hodnotu považujem za módnou, tendenčnú a falošnú. Mnohí s tým nemusia súhlasiť, ale ja ako človek vyrastajúci vo viacdetej a úplnej rodine vnímam, že moje vzťahy sa rozvíjali vďaka týmto viacvrstvovým vzťahom, z ktorých dodnes aj ako rehoľník, kňaz a biskup žijem a čerpám. Z lásky rodičov, ktorí boli jednoduchí ľudia bez vysokoškolského vzdelania, ale mali nás radi a boli

príkladom a prirodzenou autoritou s hranicami, ktoré nastavili, a ktoré mi pomohli mať hranice aj v sebe. Práve oni ma neobmedzujú, ale robia slobodným, lebo viem rozlišovať, čo je dobré a čo zlé. Mali by sme byť v tomto rozlišovaní aktívni. Sme pasívnymi prijímateľmi, toho, čo sa nám predloží. Mój známy bol pred niekoľkými týždňami v USA a vyjadril sa, že to, čo je v našich médiách vnímané ako „IN“, to je v Amerike vysunuté na okraj ako odpad. A to niečo naznačuje pre našu spoločnosť. Čím komerčné médiá krmia, formujú, a teda aj deformujú súčasného diváka na Slovensku.

Čo je Vašou povinnosťou ako biskupa a čo je túžbou v tomto povolaní uskutočniť?

Už samotná funkcia pomocného biskupa naznačuje, že pomáham arcibiskupovi Jánovi Babjakovi v jeho službe, pastoraácii, riadení a spravovaní prešovskej archieparchie, ktorá má identické hranice s prešovským samosprávnym krajom. Z toho vyplýva právna úloha, generálneho vikára, ktorý má svoje úlohy. Predovšetkým spravovať kňazov, ktorí sú v 162 farnostiach. Máme do tristo kňazov. Je to manšaft, ktorý ma svoje osobitosti, potreby, často aj so svojimi rodinami. O prácu nie je núdza. A nie je veľký rozdiel medzi tým, čo mám a čo by som chcel. Mojou motiváciou byť kňazom nebola kariéra alebo sociálny status. Motiváciou bolo byť pri ľuďoch, aby boli šťastní a tešili sa zo života. Tú radosť dáva Ježiš a ponúka ju ľuďom. Ide mi teda skôr o to, aby som bol v maximálnej miere prítomný medzi ľuďmi. Predovšetkým ma zaujímajú mladí a marginalizovaní. Ale je pre mňa dôležité byť medzi ľuďmi všeobecne, bez rozdielu vyznania, stavu, veku a marginalizácie. Človek je pre mňa zaujímavý a vzťah s ním užitočný.

Mnohí Vás hodnotia veľmi pozitívne. Všímavý, rozhladený, vzdelaný, otvorený, chlap na správnom mieste... Ako sa vidíte Vy?

Ťažká otázka. Nezamýšľal som sa nad tým. Už vôbec nie v zmysle týchto hodnotení, ktoré ste spomenuli. Ja sám sa cítim a vnímam, a hovorím to tak vo svojej kresťanskej viere a presvedčení, ako Božie dieťa. Aj teraz v úlohe biskupa. Všetko čo som dostal, som dostal od Boha ako dar, ktorý som si nezaslúžil a som za to Bohu vďačný, teším sa z toho a nechcem si to nechať pre seba.

Príroda, knihy, spev. To sú Vaše záľuby. Čo sa týka spevu, sledujete aj populárnu hudbu, alebo iba liturgický spev?

Spev alebo hudba ma sprevádzali od malička. Považujem to za úžasný dar od Boha človeku, že sa môže vyjadrovať aj inak ako iba verbálne a oznamovacím spôsobom, slovom a zvukom. Liturgický spev je pre mňa priestor prirodzený. Ale populárnu hudbu absolútne nevyklúčujem. Už od dób adolescencie vnímam skupinu Elán. Jej texty, ktoré sú vynikajúce a môžeme povedať aj duchovné alebo oduševnené, lebo hovoria pravdu o človeku a opisujú ho takého aký je. Ich hudba a texty sú výborné. Snažím sa vnímať aj súčasnú populárnu scénu, ale nepoznám ju tak dôsledne. Skôr som zástancom fenoménu ľudovej hudby. Tá je nám veľmi blízka. Je to vlastne vyjadrenie pocitov, nálad ľudí na oslavách, svadbách či iných príležitostiach. Mladí už folklór nepoznajú. Rusínsky, šarišský či iný, z končín, v ktorých žijeme. Je to znak toho, že sa stávame viac konzumentmi hudby, než producentmi hudby. A ja si myslím, že každý môže byť interpret a nemusí byť výherca práve talentovej súťaže. Skôr mi chýba originalita. Nebojme sa byť kreatívni. To je to, čo nám chýba. Vlastná tvorba piesne, divadla, muzikálu či akéhokoľvek iného diela.

Stretli sme sa krátko po oslave Vašej 40-tky. Ako oslávil svoje mladé jubileum a čo zbilancoval pomocný biskup?

Oslavujem úplne normálne. Ľudia prídu, zablahoželajú, napíšu esemesku či na facebook. A ja sa z toho teším. To znamená, že na mňa ľudia nezabudajú nielen preto, že som biskup a zisťne z toho čosi budú mať. Sú to ľudia, s ktorými som udržiaval kontakty ešte predtým. Oslavujem teda asi tak ako každý, že sa otvorí aj fľaša vína, že sa štrngne, porozpráva, zdieľam sa s ľuďmi, ktorých poznám. A bilancovanie? Nevieťm či je ešte na to dostatočný čas. Ale nejdem do veľkých hodnotení. Snažím sa žiť každý deň naplno v tých povinnostiach a úlohách, ktoré sú, snažím sa ich robiť najlepšie ako viem. Snažím sa byť citlivý na človeka. Uvedomovať si, že nie je vedľa mňa stroj či predmet, ale živý človek, ktorý má svoje potreby, city, túži byť milovaný a túži milovať.

Začiatok tohto semestra na GTF ste začali katechézou v rámci duchovnej obnovy. Aké je Vaše poslanstvo pre študentov i učiteľov súčasnej doby i tejto fakulty?

Nesmieme sa nechať rozrušiť vonkajšími vecami a okolitým svetom. Jeho tlakom, technickými vymoženosťami, globálnou povrchnosťou. Súčasný človek s týmto prirodzene rastie a je to fakt. Zamýšľam sa skôr nad tým, čím je intelektuálny apoštolát. Je to napĺňanie poslania v dobe, keď veciam chýba hĺbka a hodnota v zmysle kvality. Môžeme byť povrchní, ale musíme si uvedomiť, že duchovne zakrpatieť nebolí, až zrazu si kripel. Preto som aj našim študentom a učiteľom odporúčal ako základ tri kľúčové fenomény, cez ktoré môžeme rozlišovať a nerobiť veci „ako tento svet“. *Hĺbka ako kvalita* je moje prvé odporúčanie. Dnes sa vynakladajú nemalé peniaze na skvalitňovanie, ale často sa skrývame za papier. Kvalitu v praxi necítiť. Ísť do hĺbky, to niečo stojí. To znamená vedieť si vybrať. Platí to aj pre Cirkev. Prečo si ju dnes mladí nevyberajú? Prečo ich dokáže všetličo iné oslovit? Je dobré položiť si otázku, čo pre hĺbku robím. Čítam, venujem sa odborným debatám? Ak nebudeme dobrí v hĺbke, budú nás obchádzať. To čo bolo aktuálne pred tromi rokmi, dnes už nie je. Treba rozumieť realite, ísť s dobou, využívať jej jazyk a napredovať. *Tvorivosť a kreativita* je druhý fenomén a kľúčový trend akademickej pôdy. Potrebujeme otázky

a odpovede. Toto by sa malo na tejto pôde podporovať. Ak to nebudeme robiť, stratíme svoj význam. Čo si študent odnesie z tejto fakulty? Mala by to byť pohostinnosť v zmysle otvorenosti akú hlásal Ježiš. Často špekulujeme koho pohostíme a koho nie. Ježiš dal pohostinnosti iný rozmer, dokonca až pohoršoval. Hľadáme ako učiteľia, čo môžeme robiť pre študenta – prístupom a komunikáciou. Byť samí sebou, byť otvorení, to je cesta katolíckeho školstva. Jeho doménou bolo a je myslenie. Nemáme na všetko odpoveď! Katolíckeho školstvo je typické kladením otázok. Posledný fenomén, ktorý spomínam ako kľúčový, je *spiritualita – život v duchu*. Južná Amerika je typická tým, že ju zaujíma duchovnosť, nie teológia. Treba rozmýšľať, ako všetko, čo robím, naplním „duchom“ kvality, tvorivosti a hĺbky. Nemôžeme byť hlbokí, ak poctivo neštudujeme. Kreativita je výsledkom štúdia a výskumu. To rovnako platí pre študenta ako pre učiteľa. Návrat k prameňom je odpoveď pre každého z nás.

ThLic. Martina Poláková, PhD.

Foto: archív P. SEODr. Milana Lacha SJ

Prof. RNDr. Ján Drdoš, DrSc.

*významná osobnosť slovenskej vedy,
obdivovateľ prírody, umenia a krajiny, geograf
a cestovateľ, environmentalista, Európan*

Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU v Prešove s úctou a radosťou prijala informáciu, že Základnej škole Vígľaš 436, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 31. januára 2014, slávnostne odovzdalo certifikát o udelení čestného názvu „Základná škola Jána Drdoša“.

Život profesora Drdoša bol pracovne nesmierne bohatý a dielo, ktoré zanechal je a bude pre geografiu a geografov ešte dlho významným zdrojom teoretických a empirických poznatkov.

Prof. RNDr. Ján Drdoš, DrSc. sa narodil 6. januára 1934 vo Vígľaši, okres Zvolen. V roku 1958 absolvoval Prírodovedeckú fakultu UK v Bratislave a po jej skončení pracoval v Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave. Vedeckú dráhu začal pod vedením prof. Michala Lukniša, ktorý ho výberom témy kandidátskej dizertačnej práce nasmeroval na komplexný výskum krajiny. Od roku 1963 pracoval v Biologickom ústave SAV, kde sa zaoberal krajinnoekologickým výskumom, ktorému predchádzala teoretická príprava, premietnutá do významnej štúdie „*O niektorých teoretických problémoch náuky o krajine*“, ktorá ako jedna z prvých publikovaných na Slovensku (*Biologické práce*, 1965,

11/10) a v bývalom Československu koncipovala predmet náuky o krajine. Touto prácou profesor Drdoš otvoril moderný syntetický prístup k výskumu krajiny, a zároveň predložil metodický návod na riešenie problémov krajiny ako bázy životného prostredia. Integrovaným prístupom ovplyvnila výskumné postupy geovedných a biologických disciplín, a zároveň výskumné projekty rezortných inštitúcií. Poznávacím a spoločenským významom motivovala aj formovanie výchovno-vzdelávacieho programu, predovšetkým geografického štúdia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, a následne aj ďalších univerzitných pracovísk.

Svoju profesionálnu kariéru rozvinul profesor Drdoš najmä v Geografickom ústave SAV v Bratislave, v ktorom pôsobil, od roku 1976, plných dvadsať rokov. Spoločenský záujem o komplexný výskum krajiny, syntetické teoretické zázemie geografie, tvorivé prostredie ústavu, impulzy medzinárodných autorít (*Geography and Modern Synthesis, Hagget 1972*) utvorili vhodné podmienky pre sformovanie vedeckej školy krajinných syntéz.

Okrem poznávacieho prínosu pri identifikácii krajiny je potrebné pripomenúť prínos profesora Drdoša k riešeniu otázok spoločenskej praxe. Výsledky aplikčných projektov predstavovali návrh racionálneho využívania krajiny a jej optimálnej priestorovej organizácie. Spoločenská požiadavka riešenia zámerov krajinného plánovania rezonuje v jeho mnohých prácach. Osobitne treba vyzdvihnúť jeho pôsobenie v Ústave pre ochranu prírody a starostlivosť o krajinu na Univerzite v Hannoveri, kde pod vedením prof. Dr. K. Buchwalda vznikla v tomto období vo svete najvýznamnejšia škola krajinného plánovania. Hannoverská škola sa pričinením profesora Drdoša odrazila v rozvoji krajinnoekologického plánovania aj na Slovensku. Za krajinnoekologické práce venované plánovaniu a rozvoju niektorých celkov sídlisk na území Bratislavy získal v spoluautorstve dvakrát Cenu mesta Bratislavy (1976, 1988).

Počas pôsobenia v ústavoch v Slovenskej akadémii vied zastával Ján Drdoš významné organizačné pozície, od vedúceho oddelenia, po zástupcu riaditeľa (Ústav biológie krajiny). Ako dlhodobý podpredseda a predseda Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV organizoval spoločenskú, odbornú a expedičnú činnosť (podiel na organizácii vedecko-horolezeckej expedície *Himaláje 84 – Sagarmatha*, na ktorej sa zúčastnil ako vedúci vedeckého tímu, aktívna účasť na expedícií *Equador '90* a *Galapágy '91*).

Profesor Drdoš bol úspešný popularizátor vedy a poznatkov o krajine. Ako editor práce *Matej Bel – slovenský geograf* nám sprostredkoval výsledky geografického bádania jednej z najväčších vedeckých osobností Uhorska. Záujem o Mateja Bela, jeho rodáka zo susednej Očovej, je viac ako symbolický. Odbornými námetmi k scenárom krátkych filmov prispel k profesionálnemu poznávaniu slovenskej krajiny a popularizácii jej krás a fenoménov. Za filmy *Štruktúry krajiny*, *Sídla a krajina* a *Krasová krajina* získal ceny na *Medzinárodných festivaloch filmov o životnom prostredí v Ostrave (1979, 1981)* a *Olomouci (1983)*. Poznatky z viacerých expedícií a služobných ciest predstavil v početných populárnych článkoch doma a v zahraničí (k najvýznamnejším patrí jeho editovanie a spoluautorstvo knihy *Národný park Sagarmatha, šerpovia a ich krajina pod Mount Everestom*).

Prof. Drdoš zavŕšil svoju bohatú vedeckú a pedagogickú činnosť na Katedre geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, kde pôsobil od roku 1998 do júna 2005. Jeho príchodom na katedru sa vytvorili predpoklady na rozšírenie ponuky štúdia o neučiteľské štúdium geografie a pre získanie práv doktorandského štúdia (r. 1999) a konania habilitácií a vymenúvacích konaní za profesorov (r. 2000) v odbore 13 – 01 – 9 fyzická geografia a geoekológia. Posilnenie katedry o takú významnú osobnosť, akou bol profesor Drdoš, podmienilo jej ďalší rozvoj. V tomto období vznikla samostatná edičná séria *Folia Geographica* (1998). V roku 2003 získala katedra práva konať doktorandské štúdium v študijnom odbore 4.1.38 regionálna geografia. V roku 2004 bola výskumná infraštruktúra katedry posilnená otvorením „Laboratória geografických informačných systémov“.

Významnou aktivitou profesora Drdoša na katedre geografie a regionálneho rozvoja bola pedagogická práca. Prednášal predmet geoekológia a environmentalistika. Garantoval doktorandské štúdium a bol garantom práv habilitačných konaní a vymenúvacích konaní za profesorov. V roku 1999 a 2001 vydal na Katedre geografie a regionálneho rozvoja učebné texty „*Geoekológia a environmentalistika I. a II.*“ v spoluautorstve, ktoré boli v roku 2004 a 2005 doplnené o nové poznatky a opäť vydané. V roku 2002 s kolektívom autorov sa podieľal na spracovaní učebných textov „*Environmentalistika pre teológov*“ (kresťanské princípy ochrany životného prostredia). Publikoval celý

rad štúdií v domácich a zahraničných časopisoch a recenzovaných zborníkoch. V rámci pedagogickej činnosti plnil profesor Drdoš funkciu školiteľa na doktorandskom štúdiu. Pod garanciou prof. Drdoša sa uskutočnilo na katedre šesť habilitačných konaní a viaceré vymenúvacie konania za profesorov. Pôsobenie profesora Drdoša na katedre bolo cenným prínosom nielen pre katedru, ale aj pre Fakultu humanitných a prírodných vied a pre Prešovskú univerzitu v Prešove.

Vedeckú prácu profesora Drdoša na katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove reprezentujú početné vedecké štúdie. Vo *Folia Geographica* vydal desiatky štúdií, ďalšie boli publikované vo vedeckých časopisoch. Vo viacerých z nich sa autor venuje vzťahu krajinnnej ekológie k environmentálnej praxi, environmentálnemu plánovaniu, vplyvu ekológie na geografické myslenie, filozofickým otázkam krajinnnej ekológie a geografickej paradigme v environmentálnom plánovaní. V ďalších sa zaoberá geografickým potenciálom a stanovením limitov využívania krajiny, ako aj vývojom integračného myslenia v geografii na Slovensku v ostatných desaťročiach. K najvýznamnejším prácam patrí štúdia: *Contribution of Geography to the Development of Landscape Ecology in Slovakia* v spoluautorstve s profesorom Žigraiom a profesorom Oťaheľom, *Folia Geographica* č. 11, 2007. Osobitné jazykové schopnosti a medzinárodné kontakty využíval na prezentáciu vždy aktuálnych tém, ktoré ochotne odovzdával svojim žiakom a kolegom.

Prof. Drdoš vchoval viacero doktorandov, docentov a profesorov. Vydal v autorstve a spoluautorstve 10 učebných textov. Jeho anotáciu uvádza encyklopédia *D. Attenborough, Environment Encyclopedia and Directory* (Londýn, 1994 a 1997), *Encyklopédia Slovenska* (Bratislava, 1982) a *Encyklopédia Beliana* (Bratislava, 2003). Bol čestným členom Medzinárodnej asociácie krajinnnej ekológie – Slovakia, Rakúskej geografickej spoločnosti a Geografickej spoločnosti v Lisabone.

Za svoju pracovitosť a cieľavedomosť bol prof. Drdoš ocenený Pamätnou medailou Mateja Bela (1984), Striebornou medailou Dionýza Štúra (1984), Striebornou medailou Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove (2004) a 18. 5. 2009 sa stal Významnou osobnosťou SAV. Pracovnú zanietenosť a aktívnu vedeckú činnosť nestrácal do posledných chvíľ svojho života.

Žiaci Základnej školy Vígľaš 436 môžu byť na svojho rodáka prof. RNDr. Jána Drdoša, DrSc. veľmi hrdí a nech im je vzorom jeho pracovitosť a výnimočný ľudský a etický rozmer jeho osobnosti.

prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD.
Foto: archív Katedry geografie
a aplikovanej geoinformatiky
FHPV PU

„Dolce far niente“ v Neapole

Táto stáž bola pre mňa prvou zahraničnou skúsenosťou a s ročným odstupom môžem povedať, že naštartovala môj život správnym smerom! Aj keď som cez AIESEC absolvovala len jednu stáž (a pritom AIESEC ako organizácia ponúka študentom omnoho viac), spustila u mňa domino efekt.

Keď som si vyberala stáž, mala som zatiaľ typický slovenský prístup, neodísť za hranice Európy. Napriek tomu však musím zdôrazniť: nebojte sa a skúste zariskovať výberom aj exotickjších krajín. AIESEC je totiž výnimočný tím, že ponúka aj krajiny, kde sa za bežného slovenského života nemáte šancu dostať (India, Čína, Brazília, Keňa, atď.)

Keďže išlo o letnú stáž, moje oči sa vždy upriamovali k prímorským štátom. Áno, absolvovanie stáže ti ponúka aj možnosť stráviť 6-8 týždňov pri mori, v kolektíve študentov z celého sveta, kde si môžeš absolvovať jazykový kurz “zadarmo” a navyše spoznávať rôzne kultúry. Je to akoby sa časť sveta premiestnila na jedno miesto, a ty zrazu môžeš objavovať nielen krajinu, ktorú si si vybral, ale aj ostatné kultúry cez ľudí, ich jazyk, reakcie a skúsenosti. Moju skupinu v Neapole tvorili ľudia zo Slovenska (ja), Poľska, Maďarska, Turecka, Grécka, Srbska a Egypta. Z pragmatického hľadiska to bola ďalšia výhoda, keďže pri dobrých vzťahoch získavate jednotýždňový pobyt v týchto krajinách zadarmo a stojí to len protislužbu, ponúknuť to isté na Slovensku. V mojej skupine som si obľúbila Konstantinu, ktorá bola z Grécka. Ona všade Grécko nosila so sebou a aj keď v tom čase už prežívali krízu, ona bola príkladom, že chce svoj život zmeniť a pomôcť svojej krajine. Svoju vetu skoro vždy začínala: „My v Grécku“ a bola naozaj veľmi prekvapená keď zistila, že Algida (značka zmrzliny) je aj na Slovensku, Poľsku a Maďarsku ... Áno, človek sa učí celý život ☺.

Ako zmenila stáž môj život? V talianskom Neapole som si uvedomila, že život si treba naozaj trochu užívať a mala som naozaj veľmi dobré prostredie na učenie ☺. Nebolo to o bujarých alkoholových zábavách. Tam som však mohla porovnať životný štýl, ktorým žijeme na Slovensku a spôsob života ľudí v Taliansku. Čo som týmto porovnaním zistila? V Taliansku môžete vidieť, ako je pre ľudí na prvom mieste rodina, priatelia a medziľudské vzťahy. Nie je pravda, že sú Taliani leniví, ako si to veľa Európanov myslí. Oni jednoducho po robote nejdú domov a nesedia pri televízore, ale sú so svojou rodinou, stretávajú sa, smejú sa, hádajú sa, ale majú sa veľmi radi. V piatok večer môžete vidieť, ako sa päťdesiatnici dokážu zabávať na otvorenej terase, tancujú pri talianskych baladách, skrátka, užívajú si život. Pritom mnoho z nich žije v porovnateľných ekonomických podmienkach ako my na Slovensku. Nie je to teda o peniazoch. Tam sa ľudia neženú za kariérou, peniazmi či majetkami, ale to neznamená že sú leniví. Jednoducho zrejme majú inak postavené priority. Samozrejme, boli veci, ktoré sa mi tam nepáčili: napr., že tam to čo sa povie dnes, nemusí platiť zajtra, iný „časopriestor“, chvíľa zakaždým znamená niečo iné, atď. Zo svojej stáže som si ako suveníry doniesla poznanie, že žiť sa dá aj inak, ako to vidíme u nás doma. Tým je každá zahraničná skúsenosť iná. A práve takto môžeme začať my, mladí ľudia, ako budúca generácia, meniť to, čo sa nám na Slovensku nepáči. Ja som si doniesla svoje predsavzatie, že budem dbať na svojich priateľov a rodinu, na kontakt s nimi! Chceme mať taliansky vzťah a rodinu ☺. Môj priateľ to ocenil a myslím si, že takéto suveníry sú tie najcennejšie. Háčik je však v tom, že takéto suveníry nemáš šancu doniesť si po desaťdňovej dovolenke v Taliansku. Musíš tu kultúru a krajinu okúsiť na vlastnej koži a sám. Až vtedy zistíš svoje rezervy a spustíš svoj vlastný domino efekt.

AIESEC je jedinečná príležitosť zbierať suveníry tohto druhu a prísť na to, že vo svete to funguje aj inak ako u nás doma. A čo je hlavné, veľa môžeme zmeniť svojim prístupom. Momentálne som na výskumnom pobyte vo Fínsku, kde zažívam a zbieram svoje ďalšie suveníry ☺. Dostať finske vládne štipendium mi pomohla aj stáž od AIESEC, lebo mi dala motiváciu ne byť pasívnou, zlepšiť si jazyk za 6 týždňov na komunikatívnu úroveň, no hlavne neuveriteľnú hnačiu silu! Preto všetci, ktorí neviete, ako stráviť leto, investujte svoje peniaze miesto obyčajnej desaťdňovej dovolenky v nejakom štvorhviezdičkovom rezorte do svojej budúcnosti a choďte zbierať svoje životné suveníry cez AIESEC stáž. Garantujem Vám, že nebudete ľutovať!

Zuzana Nováková, študentka PF PU

Foto: archív autorky

AIESEC v Prešove

Zaujali ťa príbehy našich stážistiek? Uvažuješ, ako využiť letné prázdniny a chceš zažiť niečo neopakovateľné? Pod' na stáž s AIESEC Prešov!

AIESEC ti prostredníctvom programu GLOBAL CITIZEN ponúka príležitosť okúsiť kultúru inej krajiny a dobrovoľnícku činnosť v zahraničí na vlastnej koži. Kultúrne stáže, obvykle trvajúce 6 až 8 týždňov, sú zamerané na pomoc tamojšej komunite, prostredníctvom účasti na rôznych projektoch v neziskových organizáciách, školách alebo iných inštitúciách. Sústreďujú sa na témy ako napr. kultúrna osveta, prezentovanie vlastnej krajiny, učenie jazyka, životné prostredie a mnohé iné. Projektový tím pozostáva z 5 až 20 stážistov z celého sveta, pričom komunikačným jazykom je spravidla angličtina. Keďže ide o dobrovoľnícke stáže, nie sú platené, no strava a ubytovanie sú väčšinou zabezpečené. Súčasťou stáže sú aj rôzne voľnočasové aktivity, ktoré organizuje hosťujúca AIESEC pobočka. Tá stážistom vypomáha počas celej dĺžky pobytu, niektoré pobočky organizujú aj prípravné semináre pred začatím stáže.

Máš záujem? Stačí vyplniť prihlášku na našej stránke www.zahranicnestaze.sk, kde nájdeš viac informácií o stážach. Neváhaj a získaj nezabudnuteľnú skúsenosť už toto leto!

Viac info: www.zahranicnestaze.sk, www.aiesec.sk, Facebook: AIESEC Prešov

Výročné stretnutie slovenských teológov v Prešove

Boh komunikuje s človekom cez Bibliu. Potom nasledovala prednáška prof. RNDr. Ladislava Csonyosa SJ, PhD.: *Komunikácia viery v prostredí rozvedených katolíkov.* Na záver zaznela prednáška doc. ThDr. Ľubomíra Petrika, PhD.: *Komunikácia Boha s človekom v homílii.* Po prednáškach nasledovala

diskusia. Po skončení prvej časti a po prestávke zidení teológovia pokračovali vo Valnom zhromaždení SSKT.

Účastníci si najprv vypočuli výročnú správu SSKT za rok 2012 a 2013 a správu o hospodárení SSKT za roky 2012 – 2013, ktoré vypracoval prof. ThDr. Cyril Hišem, PhD., predseda SSKT.

Slovenská spoločnosť pre Katolícku teológiu je zároveň slovenskou sekciou Európskej spoločnosti pre katolícku teológiu (ESCT). Predseda SSKT podal informácie ohľadom ostatného medzinárodného kongresu ESCT, ktorý sa tentokrát uskutočnil 29. augusta až 1. septembra 2013 v Brixen/Bressanone v južnom Tirolsku (Taliansko) na domovskej fakulte prof. Martina Lintnera, ktorý je aktuálnym predsedom ESCT. V záverečnej debata zaznelo viacero myšlienok, ktoré sa týkali práce SSKT a ktorými sa

bude zaoberať najbližšie zasadanie predsedníctva SSKT.

Pripomínáme, že SSKT vznikla 18. mája 2007 v kňazskom seminári v Badíne za účasti vtedajšieho banskobystrického diecézneho biskupa Rudolfa Baláža, vtedajšieho prezidenta ESCT prof. Lievena Boeve, teológov a teologičiek pôsobiach zväčša na slovenskej univerzitnej pôde. SSKT má v súčasnosti 33 členov, ktorí aktívne pôsobia na slovenských teologických fakultách. Slovenská spoločnosť pre katolícku teológiu chce byť nápomocná Konferencii biskupov Slovenska pri príprave a komunikácii teologických tém v dnešnej spoločnosti. Napomáha tiež vzájomnej spolupráci medzi teologickými fakultami na Slovensku a v zahraničí.

Súčasným predsedom SSKT je prof. ThDr. Cyril Hišem, PhD. Podpredsedom pre diecéznych teológov je doc. ThDr. Marek Petro, PhD., podpredsedom pre teológov z radov laikov: prof. ThDr. Jana Moricová, PhD., podpredsedom pre teológov z radov rehoľníkov je ThDr. Ing. Viliam Karľa, SJ, PhD. Výkonným tajomníkom je ThLic. Miloš Lichner SJ, D.Th. a revízorom je prof. ThDr. Anton Adam, PhD.

ThLic. Miloš Lichner SJ, D.Th.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Slovenská spoločnosť pre Katolícku teológiu (SSKT), v spolupráci s Gréckokatolíckou teologickou fakultou PU v Prešove, Teologickou fakultou TU v Trnave, Teologickou fakultou KU v Ružomberku, zorganizovala 16. januára 2014 na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove interdisciplinárnu konferenciu na tému „Mnoho rás a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh našim otcom“ : Interdisciplinárne pohľady na komunikáciu zjavenia. Konferencia bola spojená so siedmym valným zhromaždením SSKT, ktoré sa uskutočnilo následne po konferencii. Dopoludnia si zhromaždení účastníci vypočuli tri prednášky na tému „Mnoho rás a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh našim otcom“ : Interdisciplinárne pohľady na komunikáciu zjavenia. Úvodom zaznela prednáška ThDr. Jozefa Jančoviča, PhD.: *Ako*

Building Blocks of ELT: Language, Learner and Vision

Slovenská komora angličtinárov/The Slovak Chamber of English teachers (ska/scet) je nezávislá organizácia, ktorá spája učiteľov anglického jazyka na všetkých stupňoch slovenských škôl. V súčasnosti má SKA vyše 200 členov a jej dvere sú otvorené pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o cudzojazyčné vyučovanie, predovšetkým vyučovanie anglického jazyka. Medzi členov, okrem samotných učiteľov angličtinárov, patria aj lektori anglického jazyka, študenti anglického jazyka – budúci učители, majitelia jazykových škôl a jazykových centier, riaditelia škôl, zástupcovia vydavateľstiev, editori, výskumníci a konzultanti v oblasti učenia sa a vyučovania angličtiny ako cudzieho jazyka a iní. SKA je nezisková a dobrovoľnícka organizácia a celý jej tím vykonáva svoju činnosť na tejto báze. Dobrovoľníkmi sú aj významní odborníci v oblasti vyučovania angličtiny ako cudzieho jazyka – prof. Eva Tandlichová, mim. prof. Gabriela Lojová, doc. Zuzana Straková a dr. Ivan Lacko, ktorí pôsobia ako odborní garanti SKA.

Hlavným cieľom SKA je potreba prispievať k skvalitneniu výučby anglického jazyka na Slovensku a podpora spolupráce medzi odborníkmi v oblasti vyučovania angličtiny ako cudzieho jazyka vo verejnom aj súkromnom sektore. Vo svojej činnosti sa SKA orientuje na vytváranie priestoru svojim členom na zdieľanie a vymieňanie informácií s kolegami zo Slovenska aj zo zahraničia. Pre svojich členov SKA organizuje a zabezpečuje kvalitné odborné semináre a prednášky, konferencie, na ktoré pozýva svetových expertov, workshopy a iné podujatia s tematikou vyučovania angličtiny ako cudzieho jazyka. Taktiež vydáva newsletter, v ktorom informuje o aktuálnych témach a udalostiach z oblasti cudzojazyčného vyučovania na Slovensku.

Pedagogická fakulta PU v Prešove mala na konci roka 2013 možnosť spolupracovať so SKA pri organizovaní trojhodinového workshopu zameraného na vyučovanie anglického jazyka. Workshop s názvom *Think globally, teach locally!* vznikol v rámci kontinuálneho vzdelávania a vlastného rozvoja a jeho hlavným aktérom bol charizmatičný Mark Andrews. Toho sme na Slovensku mali možnosť privítať na podujatiach organizovaných SKA už aj v minulosti, no v Prešove sa Mark predstavil po prvýkrát. Síce s malým oneskorením, ale o to väčším oduševnením a nadšením sa hneď pustil do praktických aktivít, ktorých nosnou témou bolo implementovanie miestnych zdrojov do vyučovania anglického jazyka. Markovou snahou bolo ukázať učiteľom, aké možnosti skrýva ich mesto, kultúra a ich vlastné životy pri rozvíjaní všetkých jazykových zručností svojich študentov. Celý workshop sa niesol v duchu pohody a nekonformity – vlastností takých typických pre Marka. Účastníci mali možnosť vyskúšať si rôzne rolové hry, pracovali s obrázkami a na záver sa s nimi Mark podelil o inšpiratívne tipy, ako do vyučovania vniesť aj digitálne technológie v podobe mobilných telefónov, tabletov či internetu. Mark veľmi ocenil, že sa na jeho workshope zúčastnili nielen učители z praxe, ale aj študenti pedagogiky, orientujúci sa na angličtinu. Účastníci workshopu zasa zaiste okrem iného ocenili aj Markove rady, ako do vyučovania anglického jazyka vnášať viac porozumenia a tolerance pre iné národy a kultúry.

V tomto roku pripravuje SKA okrem workshopov a seminárov ešte jednu dôležitú udalosť. Tak ako aj po minulé roky, aj tento rok organizuje medzinárodnú konferenciu pre angličtinárov ELTFORUM, jedinú svojho druhu na Slovensku. Hlavným partnerom konferencie je Asociácia jazykových škôl – občianske združenie, ktorého mottom je kvalita a profesionalita v jazykovom vzdelávaní. Počas dvoch dní budú mať učители anglického jazyka možnosť zúčastniť sa na zaujímavých plenárnych prednáškach a workshopoch, pozrieť si stánky vystavujúci Wh vydavateľov, jazykových inštitúcií a testovacích centier. Predovšetkým však budú mať jedinečnú možnosť stretnúť sa a navzájom si vymeniť skúsenosti z oblasti vyučovania anglického jazyka, motivovať sa či inšpirovať. Prezentované témy reflektujú najnovšie trendy jazykového vzdelávania a prednášajúcimi sú špičkoví odborníci na metodiku výučby angličtiny z celého sveta. Tohtoročná konferencia je už v poradí štvrtá a nesie názov *Building Blocks of ELT: Language, Learner and Vision*. Jej program bude opäť veľmi bohatý a mená tohtoročných kľúčových rečníkov sľubujú profesijný aj osobný zážitok. Okrem Gabriely Lojovej z Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorá sa vo svojej pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti venuje psychológii učenia sa a vyučovania cudzích jazykov, aplikovanej psycholingvistiky a humanizácie vyučovania cudzích jazykov, budeme mať príležitosť vidieť a počuť aj Maggie Kubanyiovú z Birminghamskej univerzity. Maggie sa vo svojej činnosti zameriava na komunikačné učenie jazyka, motiváciu a interakciu v triede a osobný rozvoj učiteľov cudzieho jazyka. Nepochybne veľkou príležitosťou bude možnosť stretnúť na konferencii ďalšieho kľúčového rečníka, profesora Davida Crystala, patróna medzinárodnej asociácie učiteľov anglického jazyka (IATEFL). Jeho meno je pre všetkých ľudí pohybujúcich sa v oblasti cudzojazyčného vyučovania veľmi dobre známe. Autorovi viac než 100 kníh z oblasti učenia sa a vyučovania anglického jazyka, fonetiky a fonológie či klinickej a forennej lingvistiky, bol v roku 1995 udelený Rád britského impéria za služby v oblasti anglického jazyka a v roku 2000 sa stal členom Britskej Akadémie (FBA).

Dovoľte mi, aby som vás v mene SKA srdečne pozvala na konferenciu ELTFORUM, ktorá sa bude konať 6. – 7. júna 2014 na pôde Ekonomickej univerzity v Bratislave. Registrácia účastníkov bola spustená 1. marca 2014 na stránkach www.eltforum.sk. Registráciou získajú účastníci nielen vstup na konferenciu, zaujímavé prednášky a workshopy, ale aj ročné členstvo v Slovenskej komore angličtinárov a z neho plynúce výhody.

Viac informácií, aj program tohtoročnej konferencie, nájdete na webových stránkach eltforum.sk.

Mgr. Tatiana Nováková
Foto: archív SKA,
archív autorky

Výstava obrazov Jozefa Jackaniča, ak. mal. v Japonsku

Ústav ázijských štúdií Prešovskej univerzity v Prešove zorganizoval koncom novembra 2013 samostatnú výstavu olejomalieb akademického maliara Jozefa Jackaniča v Japonsku, v meste Gotemba, v blízkosti magickej hory Fuji. Ako sme sa neskôr dozvedeli priamo v dejisku výstavy z úst súčasného veľvyslanca SR, J.E. Michala Kottmana, bola to vôbec prvá samostatná výstava slovenského výtvarného umelca v Japonsku od vzniku SR. Celkom 28 obrazov bolo vystavených v kultúrnom dome mesta Gotemba. Toto mesto má vyše stotisíc obyvateľov a je významným centrom prefektúry Shizuoka. Zorganizovanie tejto výstavy bolo zavŕšením úspešnej výmennej akcie, ktorú v spolupráci s UAŠ PU pripravili predstavitelia odboru kultúry mesta Gotemba, Japonsko-slovenská spoločnosť so sídlom v Tokiu, Ministerstvo zahraničných vecí SR a Veľvyslanectvo SR v Japonsku. V mesiaci máj 2013 vystavoval svoje kaligrafie majster Torimya, jeden z najvýznamnejších súčasných japonských kaligrafov, v prešovskej galérii ATRIUM. Majster Torimya viedol tiež workshopy pre študentov a učiteľov Prešovskej univerzity v Prešove aj pre širokú verejnosť v hoteli GRAND v Starom Smokovci.

Výstava Jozefa Jackaniča, ak. mal., ktorý pôsobí ako vysokoškolský učiteľ maľby a kresby na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, sa stretla v Japonsku s mimoriadnym ohlasom. Hneď po vystavení prác v mestskom kultúrnom dome sa presunuli diela nášho umelca do súkromnej galérie v Gotembe a neskôr boli inštalované v budove Veľvyslanectva SR v Japonsku, odkiaľ sú aktuálne ponúkané na vystavenie v rôznych kútoch hlavného mesta Tokia a celého Japonska. V tejto súvislosti chcem vysloviť úprimné poďakovanie Veľvyslanectvu SR v Japonsku a Ministerstvu zahraničných vecí SR za veľmi účinnú pomoc pri organizovaní a príprave tohto podujatia, osobitne za maximálnu ústretovosť pri transporte obrazov zo Slovenska do Japonska a v rámci Japonska. Bez tejto pomoci by nebolo možné výstavu realizovať a sprístupniť ju širokej verejnosti v Japonsku. Osobitné poďakovanie patrí tiež Japonsko-slovenskej spoločnosti so sídlom v Tokiu a jej prezidentovi, profesorovi Akihirovi Ishikawovi, ktorý, tak ako vždy doposiaľ, s veľkou zariadenosťou pomáhal aj so svojimi spolupracovníkmi zo spoločnosti pri naplňaní zámerov celého projektu. Dnes môžeme s uspokojením a radosťou konštatovať, že výstava Jozefa Jackaniča, ak. mal. v Japonsku splnila svoj pôvodný cieľ, ba v mnohých aspektoch tento cieľ aj vysoko prekročila. Okrem šírenia dobrého mena samotného umelca, to bolo a je aj šírenie dobrého mena slovenskej kultúry vôbec a v neposlednom rade šírenie dobrého mena Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá má najvýznamnejší podiel na celom úspechu.

Súčasťou pobytu pracovnej skupiny z Prešovskej univerzity v Prešove v Japonsku boli aj výskumné a študijné aspekty, ktoré našli svoje uplatnenie v rámci pozorovaní

edukačného procesu a interview s učiteľmi a vedením primárnej školy v meste Gotemba a počas pracovnej návštevy Josai University Tokyo. Špeciálne zameranie na výučbu matematiky a hudobnej výchovy malo svoje opodstatnenie, pretože ide o riešenie konkrétnych úloh grantových vedeckovýskumných projektov VEGA a KEGA, ktoré sú v súčasnosti riešené na Katedre matematickej edukácie a Katedre hudobnej a výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Konkrétne ide o projekt VEGA 1/1230/12 riešený na Katedre matematickej edukácie s názvom „Komparatívna analýza vybraných aspektov primárnej matematickej edukácie na Slovensku a v zahraničí v kontexte kurikulárnej transformácie vzdelávania na základných školách a medzinárodných výskumov OECD PISA a IEA TIMSS“ a projekt KEGA 018 PU-4/2013 riešený na Katedre hudobnej a výtvarnej výchovy s názvom „Piesne pre deti a celú rodinu. Aktualizácia piesňového materiálu pre predškolskú, primárnu edukáciu a voľnočasové aktivity“.

Riešitelia týchto projektov (doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD., vedúca projektu VEGA, PaedDr. Edita Šimčíková, PhD., riešiteľka projektu VEGA a doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD., vedúci projektu KEGA) sú presvedčení, že poznatky a zistenia nadobudnuté počas tohto pobytu budú mať významný vplyv na výsledky a závery riešenia jednotlivých projektov. Získané poznatky a skúsenosti, ale aj množstvo

rôznych materiálov a odborných podkladov ponúkajú široké možnosti využitia a aplikácie v slovenských podmienkach primárnej edukácie a vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov. Tiež aj ponuka spolupráce zo strany Josai University Tokyo, ktorú pracovná skupina počas svojho pobytu navštívila, je pre Prešovskú univerzitu v Prešove veľmi atraktívna. Jednak je naša univerzita oslovená ako prvá slovenská univerzita v priestore Visegrádskej štvorky, jednak sa perspektívnou spolupracou otvárajú dvere aktívnym študentom, doktorandom a učiteľom, ktorí môžu nájsť vhodnú príležitosť pre rozširovanie svojich študijných, vedeckých, edukačných obzorov. Hneď v prvom štvrtroku roku 2014 sa naskytá významná príležitosť pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov našej univerzity vystúpiť s príspevkom na vedeckej konferencii k aktuálnym otázkam súčasných kultúrno-spoločenských a ekonomických tendencií a smerovaní vo svete. Súčasťou tejto konferencie organizovanej Josai University Tokyo je aj účasť a vystúpenie prezidentov, premiérov a významných predstaviteľov z oblasti vedy a kultúry krajín V4, a to je viac ako výzva pre Prešovskú univerzitu v Prešove.

doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD.
PaedDr. Edita Šimčíková, PhD.
Foto: archív UAŠ PU

Po jubilejnom ročníku Akademických komorných koncertov

Tohoročný festival 10. akademických komorných koncertov sme sa rozhodli situovať celý do priestorov Centrálnej študovne Univerzitetnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove. Tento priestor sa nám osvedčil nielen v minulom ročníku, ale už dlhší čas aj pri usporadúvaní koncertov komorného orchestra Camerata academica a jeho hostí. Vyznačuje sa dobrými akustickými parametrami, estetizujúcou povahou tohto prostredia umocneného pravidelnými výstavami výtvarných diel pedagógov a študentov PU v Prešove a skutočnosťou, že je priamo v priestoroch PU v Prešove, čo pozitívne vplývalo na návštevnosť koncertov, pričom táto skutočnosť priniesla aj významný sociálny aspekt. V konečnom dôsledku sa nám tento koncertný priestor osvedčil, čo sa prejavilo na návštevnosti, pričom kapacita sály pohybuje sa okolo 90 návštevníkov býva pri koncertných produkciách spravidla v plnej miere obsadená. Treba podotknúť, že Centrálne študovňa Univerzitetnej knižnice PU v Prešove sa stala aj zásluhou konania nášho festivalu, ako aj ďalších kultúrnych podujatí – výstavy, literárne akcie – umelecko-kultúrnym centrom Prešovskej univerzity v Prešove. Jeden z koncertov sa však konal aj v Súkromnej základnej umeleckej škole, Nám. legionárov č. 3 v Prešove. Počet koncertov, ktoré sme v tomto ročníku usporiadali – päť – vychádzal z možnosti finančných prostriedkov pridelených MK SR a z finančných možností hlavných usporiadateľov. Nakoniec sa však tento počet ukázal byť ako vyhovujúci a optimálny.

Xénia Jarová a Filip Jaro

Podkarpatské akordeónové kvinteto Ambitus V

Sme radi, že sa nám tento rok podarilo, podobne ako v predchádzajúcich ročníkoch, aktivovať umelcov pochádzajúcich z Prešova, či pôsobiacich v prešovskom regióne – klaviristka Xénia Jarová Ljubimová a gitarista Erik Chrzan. Sme radi, že naše pozvanie prijali aj významní interpreti z Poľska, ktorí svojou dramaturgiou a nástrojovým obsadením akordeónového kvinteta výrazne osviežili pestrosť koncertov tohto ročníka Akademických komorných koncertov. Záverečný koncert bol už tradične venovaný komornému orchestru Camerata academica, ktorý si na svoje vystúpenie pozval hostí z radov študentov Katedry hudby PU v Prešove. Osobitú zmienku si zasluhuje novinka v našej dramaturgii – Literárno-hudobný podvečer, na ktorom čítali herečky Júlia Labudová a Valéria Fürješová z knihy *Mojich 7 životov* od Agneše Kalinovej. Na podujatí účinkovalo v skladbách Scotta Joplina, Leonarda Cohena, Antonia Vivaldiho, Astora Piazzolu a Vaghtanga Imanova Prešovské sláčikové kvarteto. Dramaturgia tohoročných Akademických komorných koncertov sa pridržala zásad, ktoré charakterizovali náš festival od jeho založenia:

- jubileá skladateľov:
- svetoví
- slovenskí
- tvorba slovenských skladateľov
- tvorba skladateľov hudby 20. storočia

Podobne ako predchádzajúce ročníky Akademických komorných koncertov, aj jeho 10. ročník sa stretol s veľkým prijatím študentov, pedagógov a akademických funkcionárov Prešovskej univerzity v Prešove, študentov a pedagógov stredných škôl, ale aj pedagógov a žiakov ZUŠ – ZUŠ Sabinov, ZUŠ Vítaz, ZUŠ Giraltovce, aj u širšej poslucháckej verejnosti. Svedčí to o tom, že sa už dostali do povedomia prešovského kultúrneho života. Vychádzajúc z tejto skutočnosti uchádzame sa o podporu MK SR na organizovanie Akademických komorných koncertov aj pre rok 2014 – v poradí už ich 11. ročníka. V prípade udelenia grantu MK SR, chceme Akademické komorné koncerty dramaturgicky zamerať na významné výročia slovenskej hudby, viažuce sa predovšetkým na náš región – 70. výročie úmrtie Mikuláša Moyzesa (1872 – 1944), ktorý 36 rokov žil a tvoril v našom meste, 30. výročie úmrtia Alexandra Moyzesa (1906 – 1984), ktorý vyrastal v našom meste a pravidelne ho počas svojho života navštevoval, 70. výročie narodenia Jozefa Podprockého (*1944), ako aj jubileá ďalších slovenských a svetových hudobných skladateľov.

gitarista Erik Chrzan

doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Foto: archív UK PU

Večer pri príjemnej hudbe a famózných interpretoch

Komorné duo sa predstavilo auditóriu v centrálnej študovni Univerzity v Prešove 29. 10. 2013, v netradičnom hudobnom zložení. Mladý sympatický umelecký pár Xénia Jarová, klavír a Filip Jaro, kontrabas interpretovali diela skladateľov Eugena Suchoňa, Alexandra N. Skrjabina a Sergeja A. Kusevického.

V úvodnej skladbe Eugena Suchoňa „Nokturno pre kontrabas a klavír“ obaja interpreti naplnili svojím prednesom cieľ, byť propagátormi hodnôt slovenskej hudobnej tradície. Filip Jaro graciózne predstavil kontrabas ako sólový nástroj s prívlastkom romantický. V úprave amerického virtuóza v hre na kontrabas Gary Karra zaznelo Šesť kusov pre kontrabas a klavír od ruského skladateľa a klaviristu Alexandra Nikolajeviča Skrjabina. Každá časť tejto skladby v podaní komorného dua vyznela sugestívne, armonioso.

Excelentným vrcholom krásneho hodinového koncertu bola interpretácia skladby Sergeja A. Kusevického „Koncert pre kontrabas a klavír fis mol“ vo všetkých troch častiach (allegro-andante-allegro) s intonačnou čistotou, brilantnou technikou, emocionálnym precítením a ľahkosťou prednesu skladby samotným protagonistom. Sólista Filip Jaro v tejto skladbe bravúrne využil celú škálu všetkých štyroch strún a polôh kontrabasu a jeho hlboký tónový rozsah. Pri technických náročných pasážach bolo cítiť ľahké prsty vynikajúcej techniky ľavej ruky so skvelou synchronizáciou pravej ruky. Umelecký prejav umocnila dokonalá súhra s klaviristkou, životnou partnerkou, manželkou Xéniou Jarovou.

Koncert sa konal na pamiatku PhDr. Vladimíra Ljubimova, prvého vedúceho katedry hudobnej výchovy vtedajšej Pedagogickej fakulty v Prešove, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorý nás v máji tohto roku navždy opustil.

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.
tajomník RUČ
Foto: archív UK PU

Prezentácia publikácie *Genius Loci.* Slovensko-český cezhraničný región

Inštitút politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v spolupráci s Centrálnou študovňou UK PU vo štvrtok, 6. marca 2014, pripravili autorskú prezentáciu a krst najnovšej publikácie prof. PaedDr. Jaroslava Vencálka, CSc s názvom *Genius Loci. Slovensko-český cezhraničný región*. Predstavenie tejto publikácie sa konalo pod heslom „Každé miesto je ovlivnené minulosťou, ale každý nápad pro novou změnu je inspirován vizí budoucnosti.“

Po predstavení autora publikácie sa prof. PaedDr. Jaroslav Vencálek, CSc. venoval predstaveniu publikácie v rámci jednotlivých regiónov, ktoré v publikácii rozoberal. Pri prezentácii svojej práce analyzoval vplyv genia loci na transformačné procesy, uplatňujúce sa v stredo-európskom priestore a poukázal na štúdium vzájomných vzťahov krajinných celkov a ich dielčích častí.

Kniha predstavuje zakončenie série publikácií venovaných problematike výskumu *genia loci* Zlínskeho (2004), Moravskoslezského (2005), Jihomoravského (2007), Trenčianskeho (2010), Žilinského kraja (2011) a Trnavského kraja (2013). Prostredníctvom 423 strán regionálnych informácií sa prezentuje široké spektrum najrôznejších krajinných aspektov vytvárajúcich ducha miesta (*genia loci*). Ako povedal sám autor: „Pokud máme porozumět zemi a lidem v ní žijícím, měli bychom porozumět genu loci tohoto území.“

Po predstavení publikácie sa konala diskusia, po ktorej prof. PaedDr. Jaroslav Vencálek, CSc. poďakoval za spoluprácu a podporu svojej manželke i všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na príprave a vydaní tejto zhrňujúcej publikácie.

Po diskusii sa uskutočnil slávnostný krst publikácie pod vedením doc. PhDr. Iriny Dudinskej, CSc. a Ing. Petra Haľka.

Na záver sa konala autogramiáda a recepcia, na ktorej sa mohli hostia prezentácie s pánom prof. PaedDr. Jaroslavom Vencálkom, CSc. porozprávať osobne.

Roman Kazimír
Foto: archív UK PU

Vydarený Memoriál Štefana Stanislava

V príjemnej atmosfére sa 7. februára 2014 uskutočnil v Športovej hale Prešovskej univerzity v Prešove 22. ročník Memoriálu Štefana Stanislava v skoku do výšky mládeže a vysokoškolákov. Vydarené podujatie usporiadal atletický klub TJ Slávia PU Prešov v spolupráci s Fakultou športu PU v Prešove. Mladí atléti a atletickí zánietenci tak vzdali hold najvýznamnejšiemu prešovskému atlétovi, československému reprezentantovi a rekordérovi, trénerovi a funkcionárovi Štefanovi Stanislavovi, ktorý žil v rokoch 1902 až 1986. Organizátorov potešila účasť atletickej omladiny z poľského klubu UKS Maraton Sekowa – patria už medzi tradičných účastníkov memoriálu. Početné zastúpenie mal i ŠŠK Junior Prešov pri ZŠ na Šmeralovej ulici. Ruku k dielu priložili Juraj Maľcovský, Štefan Stanislav ml., Marcel Nemeč, Ján Vorobel, Marián Malek. Skvelú atmosféru pretekov svojim vystúpením umocnili členky klubu gymnastických športov TJ Slávia PU Prešov Eva Adamovičová, Miriama Vašková, Ema Kovalčíková, Simona Perečinská pod vedením trénerky docentky Kvetoslavy Perečinskej.

Vysokoškoláci a juniori: 1. Chominec (Spojená škola Prešov) 180 cm, dorastenci: 1. Ragulský 145, dorastanky: 1. Brutvanová (obaja ŠŠK Junior Prešov) 135, starší žiaci: 1. Krasoski (UKS Maraton Sekowa) 145, staršie žiačky: 1. Ďuricová (STU Košice) 150, mladší žiaci: 1. Tenerowicz 130, mladšie žiačky: 1. Rachelová (obaja UKS Maraton Sekowa) 125, najmladší žiaci: 1. Chovanec (ŠŠK Junior Prešov) 110, najmladšie žiačky: 1. Molnárová (STU Košice) 120.

(jac)

Foto: archív atletického klubu TJ Slávia PU v Prešove

Novým predsedom atletického klubu TJ Slávia PU Marcel Nemeč

Novým predsedom atletického klubu TJ Slávia Prešovská univerzita v Prešove sa stal odborný asistent na Fakulte športu Prešovskej univerzity

v Prešove PhDr. Marcel Nemeč, PhD., ktorý je aj aktívnym vytrvalcom. Rozhodla o tom januárová volebná členská schôdza tohto klubu. Žezlo predsedu prevzal po dlhoročnom vysokoškolskom pedagógovi, predsedovi a trénerovi klubu PhDr. Jurajovi Maľcovskom, ktorý sa stal čestným členom klubu a v atletickom hnutí bude naďalej pracovať. Za ďalších členov výboru AK TJ Slávia PU boli zvolení Peter Doroš, Marián Malek, Marek Tartal' a Ján Jacoš.

V správe o činnosti atletického klubu Juraj Maľcovský ocenil predovšetkým dobrovoľnú prácu jeho členov. Klub mal v posledných rokoch štyroch reprezentantov Slovenska – Františka Pitoňáka, Emu Kalenskú, Adama Závackého, Richarda Pouša. Kondičným trénerom alpského lyžiara Mateja Falata, ktorý sa predstavil na ZOŠ v Soči, je Marián Malek. A to atléti Slávie fungujú v skromných podmienkach. Klub bol v minulom roku organizátorom alebo spoluorganizátorom siedmich atletických podujatí v Prešove. Viaceré mali aj medzinárodné obsadenie. V tomto roku ich už bude

osem – v apríli pribudne Jarný beh v rámci Svetového dňa športu. Juraj Maľcovský tiež zvýraznil, že je potrebné zvýšiť členskú základňu klubu, zapojiť do jeho činnosti viac vysokoškolákov.

Najlepším pretekárom AK TJ Slávia PU za rok 2013 sa stal Marek Tartal' – v minulom roku dominoval hlavne na podujatiach Grand Prix Slovakia v hode diskom. Cenu mu odovzdal Juraj Maľcovský.

Na členskej schôdzi atlétov nechýbala ani predsedníčka TJ Slávia PU Mgr. Terézia Slančová, PhD. Poďakovala členom klubu za vykonanú prácu a požiadala ich, aby sa usilovali zvýšiť počet členov klubu z radov študentov Prešovskej univerzity v Prešove. To sa dostalo aj do uznesenia, v ktorom je aj bod, aby sa iniciovala výstavba regulárneho atletického štadióna s podporou vedenia Prešovskej univerzity v Prešove, mesta Prešov a Prešovského samosprávneho kraja.

Novozvolený predseda AK TJ Slávia PU v Prešove Marcel Nemeč poďakoval dovtedajšiemu dlhoročnému predsedovi klubu Jurajovi Maľcovskému, atlétom, trénerom a funkcionárom za zánietenú a obetavú prácu a poďiarkol, že sa bude usilovať o zlepšenie podmienok pre atlétov, aby sa mohli pripravovať v pokojnej a tvorivej atmosfére.

(jac)

Foto: archív atletického klubu TJ Slávia PU v Prešove

Telegram z podujatia RINGO STARS na Fakulte športu PU

Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove netrávila predvianočný čas len pečením koláčov a zháňaním darčiekov STOP 17. 12. 2013 sa v Športovej hale Prešovskej univerzity v Prešove uskutočnil turnaj v ringu STOP Pod organizačným dohľadom doc. Viery Bečáčkovej sa stretlo spolu 21 pedagógov, doktorandov a zamestnancov, aby predvianočný stres vymenili za relax pri pohybovej aktivite STOP Táto netradičná športová hra pripomína skôr útok ufónov, preto-

že namiesto lopty sa cez volejbalovú sieť prehadzujú malé gumené krúžky STOP Nadšenci losovaním vytvorili spolu sedem trojčlenných družstiev so zaujímavými názvami ako vianočné kapre, vianočné koláče, vianočná kapustnica a v neposlednom rade Santa a jeho družina STOP Princípom hry bolo, že krúžok nesmie chytajúcemu družstvu po podaní (hodením) spadnúť na zem STOP Spoluhráči si mohli krúžok trikrát prihrať a následne prehodiť tak, aby spadol na sú-

perovu polovicu ihriska, v tomto prípade získali bod STOP Rozdať si to musel "každý s každým" ☺ STOP V športovej hale tak vznikli tri herné plochy, na ktorých sa podávali nezvyčajné výkony STOP Aj keď išlo v prvom rade o priateľské stretnutie, príjemnú atmosféru a vypotené gramy, je potrebné dodať, že prvé miesto obsadilo družstvo Santa a jeho družina STOP Stalo sa tak zrejme z obavy ostatných protihráčov, že si pod vianočným stromčekom nič nenájdu ☺ STOP Obzvlášť nás tešila účasť nepedagogickej (netelocvikárskej) časti, ktorá sa realizovala aj ako fanklub roztlieskavačiek/ov STOP Na záver nás organizátori prekvapili milým pohostením, v rámci ktorého prebehlo udeľovanie cien STOP Hráčom ďakujeme za hru, organizátorom za organizáciu STOP!

Mgr. Andrea Palanská
STOP

Foto: archív FŠ PU v Prešove
STOP

Vzdelávanie na Fakulte manažmentu PU láka

Znovu aj tento rok. Udalosť plná skvelej atmosféry a zábavy na akademickej pôde našej Prešovskej univerzity v Prešove sa konala 11. februára 2014. Druhý ročník celouniverzitného Dňa otvorených dverí sa niesol v duchu farieb všetkých fakúlt, ktoré mali pripravené svoje stánky v priestoroch univerzity.

Všetko to začalo už pred 8.00 ráno, keď k nám začali prichádzať študenti stredných škôl z rôznych kútov Slovenska. Väčšina z nich boli maturanti, ktorých sme rozpoznali podľa zelených stužiek na ich oblečení a taškách. No nielen oni, ale aj mladší študenti spolu so svojimi spolužiakmi, kamarátmi, rodinami či učiteľmi mali skvelú príležitosť nazrieť do každodenného života nás vysokoškolákov. Každý si prišiel na svoje. Povieme vám, fialová, čiže farba Fakulty manažmentu PU v Prešove, vzbudzovala veľkú pozornosť! Lákala moderným reklamným plagátom, na ktorom boli znázornení manažéri v životnej veľkosti s logom „Vzdelanie je sexi“. Zaujímavosťou tohto plagátu boli vyrezané portréty, čiže každý, kto sa postavil a priložil svoju tvár, mohol mať skvelú fotku vo vizualizácii manažéra. Stôl bol plný prospektov, žurnálov a reklamných predmetov našej fakulty. Všetkých študentov však nebolo možné ani spočítať. Boli to húfy ľudí. Prichádzali s rôznymi otázkami, na ktoré sme im s radosťou odpovedali.

Asi najčastejšie opakujúca sa otázka bola o podmienkach prijatia na študijné odbory našej fakulty, a tiež či je nutné absolvovať prijímacie skúšky. Študenti boli takisto nadchnutí testami SCIO, ktoré im môžu zaistiť prijatie na našu fakultu aj v prípade, že by sa im ich maturitné skúšky nevydarili podľa predstáv. V hlavnej aule boli od 10.00 záujemcom k dispozícii zástupcovia vedenia fakulty, ktorí im poskytli bližšie informácie ohľadom prijatia na Fakultu manažmentu PU v Prešove, možnosti stáží a výmenných pobytov v zahraničí a rôznych iných zaujímavostí, ktoré naša fakulta ponúka. Stredoškólači mali možnosť nazrieť aj do ostatných priestorov univerzity, kde bol pre nich pripravený zaujímavý program. Fakulta manažmentu im

ponúkla možnosť absolvovať modelový seminár vedejný doktorandmi a na vlastnej koži tak okúsiť priebeh vyučovacej hodiny. Na tomto ukázkovom seminári sa študentom, podľa reakcií veríme, že zaujímavou formou, priblížila vybraná problematika z oblasti marketingu. Účastníci tohto seminára odchádzali s nadšeným jasom v očiach a búrlivou debatou na perách.

Nikola Hriseňková, študentka 3. ročníka na Fakulte Manažmentu PU v Prešove zhodnotila DOD nasledovne: „Osobne hodnotím udalosť veľmi pozitívne. Sama som sa zúčastnila DOD Prešovskej univerzity ako študentka strednej školy pred nástupom do 1. ročníka na FM PU v Prešove. Mám príjemné spomienky. Videla som priestory univerzity, dostala som množstvo užitočných informácií o štúdiu a spoznala som starších študentov, s ktorými som v kontakte doteraz. Odtedy študujem na FM PU, rada sa zúčastňujem na viacerých akciách pod záštitou univerzity. Sú to vždy dobré skúsenosti plné príjemnej atmosféry“. Martin Novýsedlák, študent 3. ročníka na Fakulte manažmentu PU v Prešove dodal: „Túto udalosť by som za seba zhrnul do dvoch častí. Prvou by bolo určite unáhlené ráno, kedy sme museli rýchlo, efektívne a elegantne prichystať naše stanovisko, aby sme mohli poskytnúť tie správne informácie tým správnym ľuďom. Druhou časťou by bolo časové obdobie po oficiálnom otvorení DOD, kedy sme boli od začiatku do konca zavalení davmi

ľudí bažiacich po informáciách. Myslí si však, že sme obe tieto časti ako správni manažéri úspešne zvládli. Neľutujem svoje rozhodnutie zúčastniť sa na tejto akcii, pretože som aj ja získal mnoho nových informácií o súčasnosti našej fakulty a mal som možnosť stretnúť množstvo študentov, ktorým už o pár mesiacov budem hovoriť „kolegovia“. Môžem teda spokojne povedať, že ma táto akcia, rovnako ako doposiaľ všetky ostatné, nesklamala a teším sa na ďalšie“.

PhDr. Martin Mudrík

Foto: Ing. Ľudovít Nastišin

Katedra marketingu a medzinárodného obchodu FM PU

Žena a história

Inštitút histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa aj tohto roku rozhodol sprístupniť svoje priestory pre všetkých záujemcov o štúdium histórie. Dňa 5. februára 2014 sa uskutočnil Už tretí ročník podujatia *Jeden deň vysokoškólakom*. Ústrednou témou tohtoročného dňa otvorených dverí bola *Žena a história*. Priestory Inštitútu histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ako aj zaujímavé a podnetné prednášky, si prišlo vypočuť takmer dvesto študentov gymnázií a stredných odborných škôl z Prešovského a Košického kraja. Prítomných študentov privítala riaditeľka inštitútu doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., ktorá predstavila históriu a súčasnosť pracoviska, pričom hlavnú pozornosť sústredila na predstavenie študijných odborov nášho inštitútu. Následne po predstavení pracoviska mali študenti možnosť nerušene sa započúvať do prednášok našich kolegov. Pre veľký záujem študentov prebiehali prednášky paralelne v dvoch prednáškových miestnostiach. Doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc. vo svojej prednáške s názvom *Žena ako sexuálny symbol v praveku* priblížil postavenie ženy v paleolite, neolite i eneolite; Mgr. Marcela Domenová, PhD. v prednáške *Soet a právo prešovských meštianok v stredoveku* charakterizovala postavenie žien v stredovekom Prešove; a PaedDr. Patrik Derfiňák, PhD. v prednáške *Nehanebné, ale krásne* sústredil svoju pozornosť na neresti Prešovčaniek v 19. a 20. storočí. Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. predniesol prednášku s názvom *Postavenie žien v Európe od stredoveku do novoveku*. Prvú slovenskú herečku Aničku Jurkovičovú prítomným študentom predstavila doc. PhDr. Libuša Franková, CSc. v prednáške s názvom *Anička Jurkovičová – silou ducha pokorila „temnotu doby“* a PhDr. Peter Kovaľ, PhD. priblížil manželky československých prezidentov v prednáške s názvom – *Prvé dámy – ženy československých prezidentov*.

Mgr. et Mgr. Luciána Hoptová, PhD.
Foto: Branislav Pilár

Prečo študovať na PBF PU v Prešove?

Na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) PU v Prešove, od 4. novembra tohto akademického roka, prebiehala kreatívna súťaž, určená študentom dennej i externej formy štúdia - oboch študijných odborov – pravoslávnej teológie i sociálnej práce. Podmienky k účasti boli dve, a to:

- byť študentom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty
- mať v sebe kreatívneho ducha a chuť podeliť sa so svojimi nápadmi, myšlienkami, či kresbami súvisiacimi so štúdiom na našej fakulte

Cieľom súťaže, ktorá niesla názov: „Prečo študovať na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove?“ bolo podporiť vzťah študentov k fakulte, napomôcť ich záujmu o dianie na PBF PU v Prešove a v neposlednom rade zaktivizovať ich k účasti na vzdelávaní.

Hlavným kritériom k hodnoteniu prác bola propagácia myšlienky prínosu štúdia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove. Práce mohli mať charakter individuálnych príspevkov alebo byť výsledkom kolektívnej práce; bolo možné ich prihlásiť v troch kategóriách, po splnení nasledujúcich kritérií:

Do súťaže sa spolu prihlásilo 7 študentov so svojimi prácami. Z toho boli odovzdané 3 výtvarné a 4 literárne práce. Zo všetkých kategórií mali byť spolu vybrané 3 najlepšie práce, avšak komisia ako posudzovateľ prác rozhodla takto:

„Po zrelej úvahe a dôkladnom preskúmaní predložených prác, komisia pre vyhodnotenie dospela k jednoznačnému záveru, že všetci účastníci súťaže sú víťazi. Hoci sa to tak nezdá, nešlo o ľahké rozhodnutie, no podľa členov komisie je primeraným a správnym i na základe toho, že rok 2013 bol 1. ročníkom tejto súťaže!

Aby sme nezostali iba pri slovách, každý z účastníkov súťaže bude odmenený. Ceny boli slávnostne odovzdané dekanom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove, 24. februára 2014, v aule PBF PU v Prešove. Nielen v mene komisie pre vyhodnotenie, ale v mene celej PBF PU v Prešove, vám ĎAKUJEME, že ste sa zapojili do súťaže a štúdium na PBF PU v Prešove Vám naozaj nie je ľahostajné.“

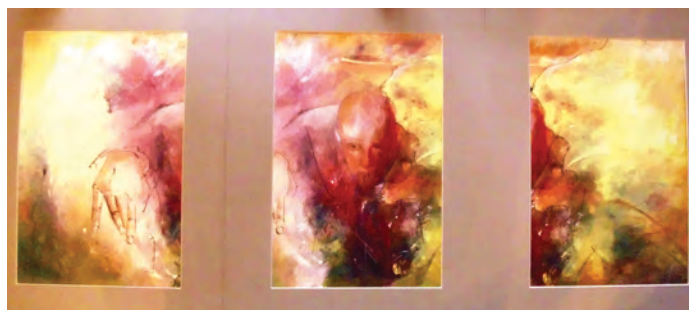
Mgr. Martina Kormošová
Foto: archív PBF PU v Prešove

A nedá sa neukázať aspoň malú ukážku z prózy, ktorá bola odovzdaná komisii pre vyhodnotenie...

„Milý Bože,...

...vieš, celkovo som ti vďačná za veľa... Zato, že si mi do života priviedol úžasných ľudí, zato, že môžem študovať to, čo ma baví a že cítim, že moja snaha je cenená a nevychádza nazmar... lebo ako vieš, cítim sa na pôde našej fakulty ako doma. A to je, aspoň pre mňa, hlavný dôvod, prečo tu študujem a som tu šťastná.

Vďaka za tvoju prítomnosť a pomocnú ruku.

Po stopách alternatívnych materských škôl

Aj keď alternatívne školy svoj úspech zažili v 90-tych rokoch minulého storočia, stále sú pre učiteľov zaujímavé, fascinujúce, stále sa oplatí ich vidieť a zažiť. V rámci študijného plánu v študijnom programe Predškolská pedagogika na Pedagogickej fakulte PU v Prešove študenti majú v 1. ročníku v zimnom semestri predmet Porovnávací pedagogika a alternatívne prístupy. Tento predmet je zaujímavý, ale aj náročný, lebo v sebe zahŕňa dve rozsiahle zložky. V rámci prepojenia teórie s praxou sa snažíme poskytnúť študentom bezprostredný dotyk s danou problematikou. Je výhodou, že alternatívne materské školy sa nachádzajú v blízkom krajskom meste v Košiciach. Pri zabezpečení exkurzie sme najprv potrebovali vybaviť súhlas so vstupom do objektu materských škôl od ich zriaďovateľa. Prišla pozitívna odpoveď a my sme sa mohli 29. novembra 2013 vybrať na exkurziu do materských škôl, ktoré sú štátnymi školami, ale uplatňujú dlhé roky prvky alternatívnych škôl.

Spolu 40 študentiek externej formy štúdia navštívilo prvú materskú školu, ktorá bola s prvkami M. Montessori pedagogiky. Materská škola Park Angelinum v Košiciach je samostatnou rozpočtovou organizáciou s právnou subjektivitou a nachádza sa v mestskej časti Košice – Staré mesto, ktorá je zároveň aj zriaďovateľom materskej školy. Zameranie materskej školy je orientované na všestranný a rovnomerný rozvoj detí, kde spolu so Štátnym vzdelávacím programom ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie sa uplatňujú výchovné princípy pedagogiky M. Montessori. Zamestnanci materskej školy sa rozhodli uplatňovať prvky pedagogiky M. Montessori a jej filozofiu vo vzdelávaní detí. Naučili sa vychovávať deti bez stresu, v pokojnom a milujúcom prostredí, kde hlavnou ideou je slobodne zvolená činnosť, ktorá vychádza z potrieb dieťaťa. Za roky uplatňovania tejto pedagogiky si škola získala veľa priaznivcov a patrí medzi vyhľadávané školy. Budova MŠ pôsobí dojemom rodinnej vilky, ktorá sa nachádza v tichom prostredí, obklopená pekným školským dvorom so zeleňou, stromami, kvetmi, šmýkačkou, hojdačkami a dvoma pieskoviskami. V blízkosti MŠ je aj základná škola. Materská škola má štyri heterogénne triedy, v ktorých sú deti vo veku od 3 do 6 rokov. Vy-

tváranie heterogénnych tried zodpovedá tejto pedagogike. Deti si navzájom pomáhajú, sú ohľadupľnejšie, inšpirujú sa navzájom. Dieťa sa postupne stáva samostatným, aktívnym človekom, zodpovedným za svoje konanie.

„Pomôž mi, aby som to urobil sám“ – prosba dieťaťa sa stala krédom nielen pedagogičky M. Montessori, ale aj pedagógov, ktorí vlastnia medzinárodný certifikát pedagogiky a filozofie M. Montessori. Hlavným cieľom je prebudiť tvorivú energiu dieťaťa, rozvinúť jeho potenciál. Deťom sa od začiatku všetko predkladá v súvislostiach od najjednoduchšieho k zložitejšiemu, od konkrétneho k abstraktnému. Vzťah dieťa – učiteľ je založený na dôvere, láske, ohľadupľnosti, vzájomnej úcte a hlbokoj zodpovednosti za jeho výchovu. Od privítania dieťaťa = učiteľ – dieťa; pozdravenia prítomného rodiča v triede = učiteľ – rodič; rozlúčenia = die-

ťa – rodič; sa materská škola stala spoločenstvom, ktoré dieťa núti prihliadať na ostatných, naučiť sa žiť s ostatnými, a tým vytvára podmienky pre jeho socializáciu a širšie sociálne prostredie. Dieťa je pre učiteľky osobnosť a rovnocenný partner. Pracuje a manipuluje podľa svojho výberu a vlastným tempom s rôznorodým didaktickým materiálom a s predmetmi bežnej dennej potreby, pri ktorom sa dieťa rozvíja,

realizuje a osamostatňuje. Individuálna práca s montessori materiálom je takmer vždy dopĺňaná inými aktivitami. Dieťa prichádza do školy v ktorúkoľvek dennú hodinu. Rodič môže do materskej školy kedykoľvek prísť a sám sa zapojiť do činnosti. Tak vníma, aké je jeho dieťa v kolektíve a vie pochopiť, prečo v daných situáciách doma reaguje tak či onak. Raz do mesiaca sú tzv. Kluby rodičov, na ktorých sa vysvetľuje, prečo sa dané činnosti v materskej škole realizujú, a tiež sa s rodičmi diskutuje o tom, čo sa bude v materskej škole robiť. Materská škola vydáva školský časopis Mišmašík. Časopis vychádza občasne a informuje najmä o praktickom živote v materskej škole, ktorý môžu rodičia s deťmi praktizovať aj doma. Obsahuje omaľovanku, grafické cvičenia, pracovné listy, súťaž, ale aj príbehy a príhody, ktoré o svojich deťoch rozprávajú samotní rodičia. Materská škola realizuje rôzne podujatia, spolupracuje s inštitúciami a zapája sa do rôznych projektov.

Druhou materskou školou, ktorú sme tento deň navštívili, bola 6-triedna Materská škola Galaktická v Košiciach s prvkami Waldorfskej školy. Škola bola slávnostne otvorená 21. septembra 1978. V roku 2002 získala škola právnú subjektivitu. O rok neskôr ju získalo aj Rodičovské združenie pri materskej škole. Od roku 1991 charakterizujú školu snahy o vytvorenie vlastnej identity, na jej proces mala vplyv spolupráca s waldorfskou školou R. Steinera v Haarleme v Holandsku v rokoch 1991 – 2004. Výchovno-vzdelávací proces sa realizuje na základe Školského vzdelávacieho programu Rok v materskej škole. ŠKVP vychádza zo Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0 – predprimárne

vzdelávanie schváleného MŠ SR v roku 2008. Charakter edukačnej činnosti odráža logo školy – strom v ročných obdobiach. Školu charakterizuje uplatňovanie prvkov didaktiky škôl waldorfského typu. Podstatu výchovno-vzdelávacieho procesu tvorí prosociálna a environmentálna výchova, širšie uplatnenie majú umelecké činnosti, pracovné činnosti sú rozšírené

byliny, odkladáme semienka na jarný výsev, čistíme kvetinové záhony, zhrabujeme a odvážame listie, pripravujeme krmidlá pre vtáky. Poznávame záhradné náradie, učíme sa ho používať. Jesenné dni sa čoraz viac krátia. Triedy a šatne zdobia vyrezávané lampáše z tekvic a ďalších plodov. Znamenajú ukončenie prác na poliach. Ročné stoly sa sfarbujú do hneda.

o činnosti z vedenia domácnosti, činnosti v dielničkách, záhradné činnosti a ručné práce. Súčasťou života školy sú tradície školy a ročné slávnosti, vychádzajúce z jej zamerania. Detské dopravné ihrisko vytvára podmienky na realizáciu dopravnej výchovy v širšom rozsahu. V materskej škole sa realizujú krúžky a činnosť s deťmi prejavujúcimi talentované správanie, napr. moderný a ľudový tanec, dramatická výchova, anglický jazyk, pracovné a výtvarné činnosti, eurhythmia. Tradície, ktoré materská škola dodržiava, sú napr.: Prvý jesenný deň, Martin, Mikuláš, vianočné slávnosti, Trojkráľová slávnosť, fašiangy – karneval, Prvý jarný deň, veľkonočné zvyky, Ján. Patria k nim aj bábkové predstavenia v jednotlivých ročných obdobiach. V rokoch 1991 – 2001, so súhlasom MŠVaV SR, materská škola realizovala *Projekt pokusného overovania alternatívnej školy v Košiciach*. Cieľom projektu bola humanizácia výchovno-vzdelávacieho procesu a možnosti uplatnenia prvkov škôl waldorfského typu v podmienkach štátnej školy. Konceptia školy vychádza z humanisticky orientovanej filozofie. Výrazne sa odráža vo vzťahovej rovine a pozitívnej klíme školy. Cieľom primárnych snáh nie je len výchovno-vzdelávacie proces a realizácia aktivít, ale vzťah učiteľa a dieťaťa – výchova vzťahom. Aktivity sú jedným z prostriedkov komplexného pôsobenia na dieťa. Z konceptie školy vychádza uplatnenie heterogénnych tried. Systém práce školy sa odráža v jej materiálnom zariadení s prevládáním prírodných materiálov. Harmóniu tried dotvárajú dekorácie v pastelových odtieňoch základných farieb. Škola má vybavenú telocvičňu, pracovné dielničky a počítačovú učebňu. Základom výchovno-vzdelávacieho pôsobenia je rytmus zeme, ktorý sa prejavuje v striedaní ročných období a dáva mu svojskú podobu. Výsledkom je kolobeh života materskej školy.

Uvedieme prierez jedným rokom v materskej škole v zrýchlenej podobe pre lepšiu orientáciu a predstavu. Záver leta si materská škola pripomenie pečením chleba, pozorovaním odletu lastovičiek a iných sťahovavých vtákov. Vyberieme si „náš“ strom, ktorý budeme spolu s vodným tokom Hornádom pozorovať v priebehu roka. Letné slnko nám však po celú jeseň pripomínajú dary prírody, ktoré bohato zdobia ročné stoly v triedach a na chodbách školy. Dostávame sa do michalského obdobia. V rozprávkach sa prejavuje motívom odvahy a rozhodnosti. Zbieranie plodov patrí k najmilším zážitkom jesene. Z ovocia a zeleniny pripravujeme šaláty, pečieme koláče, spracujeme ich na zimné uskladnenie. Zmeny počasia zaznamenávame po príchode z pobytu vonku v kalendári prírody. V materskej škole pomáhame pri zbere, sušíme liečivé

Z diaľky už počuť cinkanie podkovičiek. Znamená to, že sa blíži sviatok Martina, ktorý v nás bohato rozvíja sociálne cítenie. Atmosféru prežívania umocňujú svetielka v lampášikoch, ktoré si deti zhotovujú pred sviatkom. Svetla vonku ubúda. Nastáva čas, aby si zem oddýchla. Charakter počasia dodáva zimnému obdobiu aj v materskej škole zvláštny ráz. Ročné stoly pokrývajú modré farby a symboly adventného obdobia. Znamenajú nádej. Nastáva čas vnútorných zážitkov. Potešíme sa z príchodu Mikuláša. Vianočná slávnosť je už rozlúčkou pred sviatkami. Stretávame sa po Novom roku v Trojkráľovej dobe. Vonku je pravá zima. Biely je aj ročný stôl. Dominuje na ňom kráľ zimy. Využijeme rýchlenie vetvičiek na pozorovanie tvarov a farieb púpeňov. Malú slávnosť v prvý jarný deň začíname príbehom o semienku a jeho túžbe rásť. Po nej seje prvé semienka do misiek v kútiku živej prírody. Ročné stoly pokrývajú pastelové farby. Postupne sa tu objavujú ručne šité kvietky – znázorňujú kvety v prírode. Čoskoro pribúdajú symboly Veľkej noci. Medzi nimi prázdna misa. Vyjadruje otvorenosť a očakávanie. Naplní sa čokoládovými vajčkami, ktoré nájdeme vonku v tráve. V rozprávkach sa objavuje motív utrpenia a vyslobodenia. Príroda je zelená a rozkvitnutá. Aj na ročných stoloch zahoria farby do plnej sýtosti. Sviatkom leta je sviatok Jána. A Jánske slávnosti sú už tradíciou. Tradície súvisiace so sviatkom nám dávajú možnosť hovoriť o užitočnosti i škodlivosti ohňa, upozorňovať na možné nebezpečenstvá v prírode, prejavovať ochranné postoje k nej.

Študentky boli nadšené a priamy dotyk s týmto druhom škôl bol pre nich obohacujúci. Následne diskusie o teórii alternatívnych škôl boli prepojené vlastným poznaním a priamou skúsenosťou, čo je najefektívnejším učením. Aj v budúcnosti sa budeme snažiť študentkám čo najviac prepojiť teoretické poznatky s praktickou skúsenosťou.

PaedDr. Monika Miňová, PhD.
Foto: archív autorky

Exkurzia historikov v Poľsku

Tradičia odborných exkurzií, ktoré sú klasickou formou doplnenia vzdelávacieho procesu vo všetkých študijných programoch ponúkaných Inštitútom histórie, pokračovala v zimnom semestri akademickom roku 2013/2014 poznávaním poľských miest Krosna, Krakova a ich okolia. Pre ich výber rozhodli doterajšie pozitívne skúsenosti, ktoré sa opierajú o dlhodobé kontakty s predstaviteľmi tamojších muzeálnych a univerzitných inštitúcií. V neposlednej miere, navštívené mestské areály ponúkajú nepreberné množstvo inšpirácií spätých s pamätihodnosťami mesta Krakova a jeho *genius loci* umocnený predvianočnou atmosférou.

V prvý deň účastníci exkurzie navštívili výstavné priestory Podkarpacieho múzea v historickom jadre mesta Krosno. Po prijatí riaditeľom múzea dr. Janom Gancarskim bola uskutočnená prehliadka jeho expozícií, ktoré prezentujú vývoj Krosna od praveku po súčasnosť. Okrem archeologickej expozície sú pozoruhodnými výstavnými celkami zbierkové fondy, približujúce novoveké dejiny mesta, históriu osvetľovacích zariadení, fotografických dokumentov, ako aj sklárskej produkcie krosnianskej manufaktúry. Hlavným bodom poobedňajšieho programu bola prezentácia skanzenu „Karpacka Troja“ v Trzcinici, ktorou nás sprevádzal jej autor J. Gancarski. Účastníci exkurzie mali možnosť oboznámiť sa s jednotlivými časťami obytných archeologických rekonštrukcií z obdobia doby bronzovej, slovanského obdobia, ako aj s prezentáciou kongresového centra približujúceho najvýznamnejšie archeologické nálezy z blízkeho hradiska. Sugestívnou bola filmová

prezentácia dejín Trzcinice ako archeologickej lokality. Na samotnom hradisku bolo možné sa oboznámiť so súčasným stavom experimentálnej rekonštrukcie hradistných segmentov. Úspešnosť projektu podľa slov J. Gancarskeho dokumentuje aj návštevnosť za posledné dva roky, ktorá dosiahla 170 000 návštevníkov. Celoročná prevádzka a bohatstvo ponúkaných akcií v areáli vytvára z Trzcinice najvýznamnejšiu archeologickú lokalitu upravenú ako skanzen.

Návštevou Wawelu, kráľovských komnát, galérie, kráľovských hrobiek a katedrály sa začal sobotňajší program exkurzie. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, napriek rezervácii prehliadkových trás, dlhodobé čakanie do dohodnutých areálov Wawelu. V sobotu bola absolvovaná prehliadka najstarších historických priestorov Jagellonskej univerzity – Collegium Maius. Hlavným bodom poobedňajšieho programu však bola návšteva expozície starovekého umenia Múzea Czartoryskich, ktorého hlavné časti sú v súčasnosti v rekonštrukcii. Osobné voľno niektorí študenti využili na prehliadku Schindlerovho múzea.

Atraktívnou lokalitou, ktorú vôbec prvýkrát mohli vzhliadnuť naši študenti, bolo nálezisko zo staršej doby kamennej - Jaskyňa Nietopierzowa v Jerzmanowiciach. Výklad oboznámil účastníkov s históriou výskumu, jaskynných priestorov a s nájdenými dokladmi prítomnosti skupín jej pravekých obyvateľov. Po návrate do Krakova sa študenti v Archeologickom múzeu mohli oboznámiť s formami prezentácie najstarších dejín Malopoľska. K vedeniu exkurzie sa neskôr pripojil aj významný predstaviteľ poľskej archeologickej vedy prof. Krzysztof Sobczyk z Archeologického inštitútu Jagellonskej univerzity. Spôsob inštalácie vlastných nálezov, ako aj modelové stvárnenie jednotlivých pravekých období vychádza zo snahy edukačne pôsobiť na návštevníkov. Záverečným bodom exkurzie bola návšteva krakovského židovského geta Kazimierz, kde bola zhladaná Stará synagóga so zbierkou judaík, ako aj židovské pohrebisko.

Mgr. Adriána Voľanská
Foto: Eduard Kudla

Spoznávanie Boccii

Študenti FŠ PU v Prešove 8. novembra navštívili DSS v Prešove na Volgohradskej ulici. Mohli si vyskúšať paralympijskú disciplínu – bocciu, ktorej výhodou je prístupnosť aj pre športovcov s najťažšími formami telesného postihnutia.

„Milo ma prekvapil tento pre mňa neznámy šport. V spoločnosti hráčov so zdravotným postihnutím som sa cítila príjemne,“ povedala jedna zo študentiek. „Som rád, že som mohol spoznať túto zaujímavú hru, ktorá je

vhodná pre všetkých. Na prvý pohľad to vyzeralo jednoducho, ale po chvíli zápolenia som zistil, že aj pri boccii sa človek poriadne zapotí. Išlo o jednoduché pravidlá, napríklad – lopta, ktorá opustí hraciu plochu, sa už neráta,“ dodal ďalší. Po niekoľkých skvelých hrách, pri ktorých sa všetci zabavili, si niektorí zo študentov vyskúšali rozhodovanie niekoľkých priateľských zápasov. „Pozícia rozhodcu mi šla oveľa lepšie ako samotná hra. Pomocou kružidla som zisťoval, ktorá z lôpt je bližšie k stredovej bielej, čím sa zistil aj víťaz,“ poznamenal jeden z príležitostných rozhodcov. Mnoho z budúcich telocvikárov a trénerov si túto hru nevedelo vynachváliť, keď si lámali hlavu nad taktikou. „Samozrejme by som si zahrála opäť a celkom rada. Človek si môže príjemne oddýchnuť, popritom si precvičí taktickú stránku myslenia,“ dodala na záver mladá študentka. Boccia má mnoho prívržencov nielen telesne zdravotne postihnutých športovcov, ale aj mnohých ďalších po celom svete.

Jakub Žarnay, študent FŠ PU v Prešove, Foto: archív FŠ PU v Prešove

Zahraničná exkurzia FM PU

Po prvej z radu zahraničných edukačných exkurzií, ktorú študenti 2. ročníka Fakulty manažmentu PU v Prešove, študijného odboru Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo absolvovali v novembri v Krakóve a Wieliczke v Poľsku, nasledovala v decembri 2013 druhá, a to v metropole Maďarska v Budapešti. Exkurzia Budapešti sa konala v dvoch termínoch, 6. a 20. decembra 2013, ktorej súčasťou bola prehliadka kultúrno-historických objektov s odborným šesťhodinovým výkladom maďarského sprievodcu v slovenskom jazyku. Bol ním p. Istvan Komenda, bývalý stredoškolský učiteľ, ktorý sa celý svoj profesionálny život zaoberal prípravou sprievodcov v cestovnom ruchu a ich vzdelávaním. Študenti ocenili jeho odborné vedomosti z histórie, schopnosť pútavo zaujať svojich poslucháčov i dlhoročné skúsenosti ako sprievodcu. Budapešť je hlavným a najväčším mestom Maďarska, hospodárskym, dopravným a kultúrnym centrom krajiny. Veľkomesto vzniklo v roku 1873 zlúčením troch dovtedy samostatných miest Budína (maď. *Buda*, nem. Ofen), Starého Budína (maď. *Óbuda*) a Pešti (maď. *Pest*). Do roku 1918 bolo hlavným mestom Uhorského kráľovstva, v rokoch 1919-1945 Maďarského kráľovstva po roku 1945 Maďarskej republiky. Rozprestiera sa po oboch brehoch rieky Dunaj na ploche 525 km², má 1,733 milióna obyvateľov (2011). Prvou našou zastávkou bolo Námestie hrdinov, ktoré je známe najmä Pamätníkom milénia. Ten pripomína milénium príchodu Maďarov do Karpatskej kotliny a jeho centrom je 36 metrov vysoký stĺp, na vrchole ktorého stojí postava archanjela Gabriela, ktorý sa podľa legendy v sne zjavil uhorskému kráľovi Štefanovi a ponúkol mu

kráľovskú korunu. V polkruhovej kolónáde sa nachádzajú významné postavy maďarskej histórie na čele s uhorským kráľom Štefanom. Ďalej naša trasa exkurzie pokračovala Reťazovým mostom cez Dunaj na strategický bod nad celou Budapešťou, na Citadelu. Tá bola postavená Habsburgovcami po porážke uhorskej revolúcie 1848/49. Počas druhej svetovej vojny sa tu odohrávali tvrdé boje medzi nemeckou a sovietskou armádou. Víťazstvo sovietskej armády nad Nemcami pripomína Pamätník oslobodenia, ktorý je viditeľný zo všetkých strán mesta. Obyvatelia ho však vnímajú ako symbol sovietskej okupácie. Rybárska bašta je jednou z najznámejších pamätihodností Budína a patrí k najrušnejším miestam s nádherným výhľadom na Dunaj a peštiansku časť mesta. Neďaleko sa nachádza jazdecká socha zakladateľa Uhorského kráľovstva – sv. Štefana a pri pohľade na západ môžeme zbadáť zrkadlovú fasádu známeho budapeštianskeho hotela Hilton, ktorý vznikol prebudovaním staršieho sakrálneho objektu. Poslednou zástavkou bola Bazilika svätého Štefana, ktorá je najväčším rímskokatolíckym chrámom v Budapešti. Nachádza sa v peštianskej časti Lipótváros a jej obrovskú monumentálnu kupolu vidieť z veľkej diaľky. Je vysoká 96 metrov, čo má aj svoj historický význam. Pripomína milénium príchodu maďarských kmeňov do Podunajska v roku 896. Chrám bol postavený v rokoch 1851 až 1905. Táto exkurzia nie je na Katedre turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove poslednou. V letnom semestri 2013/2014 študenti absolvujú v rámci predmetu *Ochrana prírody a ekoturizmus* prehliadky štyroch slovenských jaskýň. Všetky exkurzie sú pre študentov dobrovoľné, no aj napriek tomu je účasť vždy vysoká.

RNDr. Jana Mitříková, PhD.
KTaHM FM PU v Prešove
Foto: archív autorky

ŠRVŠ pod hradom

Z iniciatívy tajomníkov Študentskej rady vysokých škôl (ŠRVŠ) a predsedníctva Valného zhromaždenia ŠRVŠ sa 30. – 31. 1. 2014 uskutočnilo výjazdové zasadnutie pracovných skupín pre akademické záležitosti a pre zahraničie. Hostujúcou organizáciou bola Vysoká škola manažmentu v Trenčíne. Cieľom a predmetom rokovania, podľa slov tajomníkov ŠRVŠ Mgr. Dávida Palaščáka (pre akademické záležitosti), Martiny Jurčákovej (pre zahraničie) a podpredsedu VZ ŠRVŠ Mgr. Petra Kulana, bola aktívnejšia participácia delegátov pri konkrétnych návrhoch riešenia stavu školstva na Slovensku, aplikácia poznatkov pracovnej skupiny pre zahraničie na slovenské vysoké školy a načrtnutie otázky financovania škôl z pohľadu študentov.

Na rokovaní sa zúčastnili aj zástupcovia Asociácie doktorandov Slovenska, ktorí poskytli poznatky a skúsenosti, či už pozitívne alebo negatívne, i zo strany študentov tretieho stupňa vysokoškolského štúdia. Na zasadnutí sa prediskutovali témy ohľadom financovania školstva, generáčnej výmeny, prerozdelenia VŠ, prepojenia vysokoškolákov s praxou, problémy doktorandských a post doktorandských študentov, kvalita pedagógov, monitorovanie zamestnanosti absolventa, sociálne zabezpečenie, stáže, ale aj fungovanie akreditačnej komisie. Výstupy z rokovania sa premietli do konkrétnych návrhov, postupov a dokumentov, ktoré sa predstavili na Valnom zasadnutí ŠRVŠ v Leviciach. Iba väčšou participáciou a angažovanosťou zo strany študentov môžeme budovať kvalitnejšie školstvo v SR, ktoré bude upevňovať svoju pozíciu aj v stredoeurópskom či európskom meradle vôbec.

Mgr. Peter Kulan
Foto: archív autora

Sociálna práca na IEaSP FF PU v Prešove pomocou *Service - learning*

Service – learning inak povedané „učenie sa prostredníctvom služby“, nemá v našich geografických podmienkach dlhodobú tradíciu. Je súčasťou vzdelávania založeného na kompetenciách, taktiež vyučovacou a vzdelávacou metódou podporujúcou partnerstvo medzi univerzitami a komunitou. Jeho snahou je prepojiť teoretické poznatky s každodennou praxou a reagovať na jej požiadavky. *Katedra sociálnej práce FF PU* dala po druhýkrát možnosť študentkám a študentom 5. ročníka odboru sociálna práca aplikovať túto metódu priamo v praxi. V zimnom semestri akademického roku 2013/2014 túto možnosť využilo šesť študentiek, ktoré pod vedením vyučujúcej Mgr. Michaely Skyba, PhD., začali aktívne rozbiehať svoje činnosti v organizáciách v Prešove. Išlo o tri vybrané organizácie - *Zariadenie pre seniorov Náruč*, *Grécko katolícku charitu (GKCH)* a *Komunitné centrum Stará Tehelňa* v Prešove, kde v dotácii 26 hodín mali študentky zmapovať, navrhnúť a zrealizovať novú službu, resp. skvalitniť existujúcu službu v záujme potrieb komunity.

Študentky Bc. Michaela Čechová a Bc. Simona Debreceniová, 30. 1. 2014, zorganizovali v „*Komunitnom centre Stará Tehelňa*“ aktivity s názvom „*Farebná Tehlička*“. Farebná tehlička je projekt, ktorý plní úlohu predškolského zariadenia pre deti 3 – 6 ročné, ktoré nenavštevujú predškolské zariadenie. Cieľom tohto projektu je rozvíjať pri týchto deťoch jemnú, hrubú motoriku a naučiť ich základné vedomosti ako sú farby, ročné obdobia, číselný rad do 10, čiže tie vedomosti, ktoré ovládajú deti, ktoré materskú školu navštevujú. Ďalším cieľom je uľahčiť dieťaťu vstup do nultého ročníka a jeho následnú adaptáciu na školské povinnosti. Zo strany rodičov je cieľom aktivít to, aby si rodičia uvedomili, že materská škola je veľmi dôležitá pre správny psychický aj fyzický vývin ich detí. Na aktivitách sa zúčastnilo 15 detí v predškolskom veku, ktoré sa s chuťou zapájali do všetkých pre nich pripravených aktivít. Študentky si v spolupráci a s podporou mentorky Mgr. Evy Kakaščíkovej pripravili pre deti snehuliakov, policajtov a rôzne iné predlohy, ktoré deti dokresľovali, a tak si rozvíjali jemnú motoriku. Aktivity mali veľký úspech či už zo strany detí, rodičov,

ale aj terénnych sociálnych pracovníkov, ktorí priamo pracujú s touto rómskou komunitou.

Študentky Bc. Simona Petranová a Bc. Lívia Pížová, 31. 1. 2014, v *Zariadení pre seniorov Náruč* zorganizovali kultúrno-zábavnú aktivitu, ktorá niesla názov „*Veselá krížovka*“. Pozvanie prijalo vyše 15 seniorov a senioriek, ktoré sa aktívne zapájali do pripravených aktivít. Študentky si v spolupráci a s podporou mentorky Mgr. Sylvie Šimkovičovej pre seniorov a seniorky pripravili tri aktivity – hádanie mien známych osobností z histórie Československa (napr. M. R. Štefánik, L. Štúr, A. Hlinka...), skupinové lúštenie krížovky a hádanie názvov pustených ľudových piesní s možnosťou ich zaspievania. Hlavnými cieľmi týchto aktivít boli: podpora vytvárania a budovania sociálnych kontaktov medzi obyvateľmi zariadenia, aktivizácia klientov, podpora skupinovej práce a komunikácie, relax, obmena denného režimu klientov v zariadení (t. j. odbúranie stereotypných zvykov klientov) a sekundárne aj tréning pamäte. Aktivity sa realizovali interaktívnou formou, s cieľom čo najväčšieho zapojenia klientov a klientok do ich priebehu. V závere stretnutia vyjadril riaditeľ zariadenia PhDr. Jozef Dobrovič pozitívne hodnotenie o prínose zavedenia aktivity „*Veselá krížovka*“, v širšom ponímaní realizácie service-learningu v ich zariadení a podporil študentky v ich ďalšej práci so skupinou. A napokon študentky Bc. Míriama Stavarová a Bc. Anna Orinčáková, s pomocou ich mentora Rudolfa Baču, realizovali v *GKCH* službu – „*Zábavné poobedie*“. Túto službu realizovali 1-krát do týždňa v popoludňajších hodinách, prostredníctvom zábavných aktivít. Ich cieľom bolo spríjemniť klientom a klientkam pobyt v zariadení,

aby aspoň na malú chvíľu zabudli na svoje starosti a problémy. V rámci spomínanej služby uskutočnili tieto aktivity - Mikuláš, kde sa spojili s bohoslovcami z Gréckokatolíckej teologickej fakulty, a spoločne tak spríjemnili tento sviatok klientkam a klientom tohto zariadenia. Ďalej uskutočnili stretnutia s klientkami a klientmi, kde hrali rôzne zábavné

hry a kvízy, taktiež premietali film a následne viedli diskusiu, počas ktorej dostali pozitívnu odozvu.

Či už z pohľadu študentiek alebo organizácií je veľmi potrebné šíriť vzdelávaciu metódu *Service-learning* v spoločnosti, a to minimálne z dvoch dôvodov. A síce, táto koncepcia nezvyšuje len profesionálne kompetencie, zručnosti a schopnosti študentiek a študentov sociálnej práce výkonom v praxi, ale v prvom rade zlepšuje kvalitu života klientov a klientok v zariadeniach, čo sa domnievame, že je základným prioritným cieľom sociálnej práce.

Bc. Lívia Pížová, Bc. Simona Petranová,
Bc. Simona Debreceniová, Bc. Michaela Čechová,
Bc. Míriama Stavarová, Bc. Anna Orinčáková
Foto: archív IEaSP FF PU

Tri oriešky pre prekladateľa

voj CAT pre potreby výučby prekladateľov (26 školských a vyše 30 individuálnych domácich licencií), a pripraviť ich tak optimálne na ich profesiu. Záujem o prezentovanú problematiku dokumentovala preplnená tlmočnicka konferenčná miestnosť (č. 91) i živá diskusia po prezentácii.

Na sklonku minulého roka pripravil Inštitút prekladateľstva a tlmočníctva Filozofickej fakulty PU v Prešove pre svojich študentov tri zaujímavé prednášky. V spolupráci s Európskou komisiou sa 5. novembra 2013 uskutočnila prednáška pod názvom Prekladateľská prax v inštitúciách EÚ, ktorú prezentovala Mgr. Dominika Uhríková, prekladateľka Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre preklady v Luxemburgu (Directorate-General for Translation, European Commission, Luxemburg).

Prezentovaním svojich pracovných skúseností dovolila študentom odboru prekladateľstva a tlmočníctva nahliadnuť do práce prekladateľa pre Európsku komisiu.

Osobná skúsenosť Mgr. Dominiky Uhríkovej bola o to povzbudzujúcejšia, že sama je okrem iného aj absolventkou bakalárskeho štúdia v tomto odbore, v apróbácii francúzsky jazyk, práve na Filozofickej fakulte PU v Prešove. Dominika na úvod svojej prezentácie ozrejmla podmienky náročného výberového konania, ktorým musia prejsť adepti na pozíciu prekladateľa pre EK a predstavila svoj bežný pracovný deň prekladateľky.

Poukázala na technické možnosti, ktoré prekladatelia v inštitúciách EÚ pri práci využívajú (napr. databáza IATE) a upozornila na potrebu ovládania tzv. CAT tools (*Computer Assisted Translation tools* - nástrojov na preklad s asistenciou počítača), ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou práce prekladateľa pre EK. Aj táto informácia z praxe potvrdila správnosť rozhodnutia vedenia Filozofickej fakulty PU v Prešove zmluvne zabezpečiť a investovať do kúpy viacerých licencií nástro-

Druhý prednáškový blok sa uskutočnil 11. 11. 2013, keď na pôdu Filozofickej fakulty PU v Prešove (namiesto Martina na bielom koni) prišli dve zástupkyne Slovenskej asociácie prekladateľov a tlmočníkov (SAPT), stavovskej organizácie týchto dvoch profesií.

Pani Mária Mlynarčíková, predsedníčka SAPT-u, vo svojej prednáške s názvom Živíme sa jazykom, prezentovala svoje skúsenosti prekladateľky a tlmočnice v slobodnom povolání. M. Mlynarčíková totiž patrí k našim najlepším tlmočníkom z a do angličtiny a nemčiny, je okrem iného akreditovaná tlmočnicou pre inštitúcie EÚ a vo svojej prednáške oboznámila nádejných adeptov prekladateľskej a tlmočnickej profesie s úskaliaami i výhodami slobodného povolania i s možnosťami, ktoré so sebou prináša členstvo v SAPT-e.

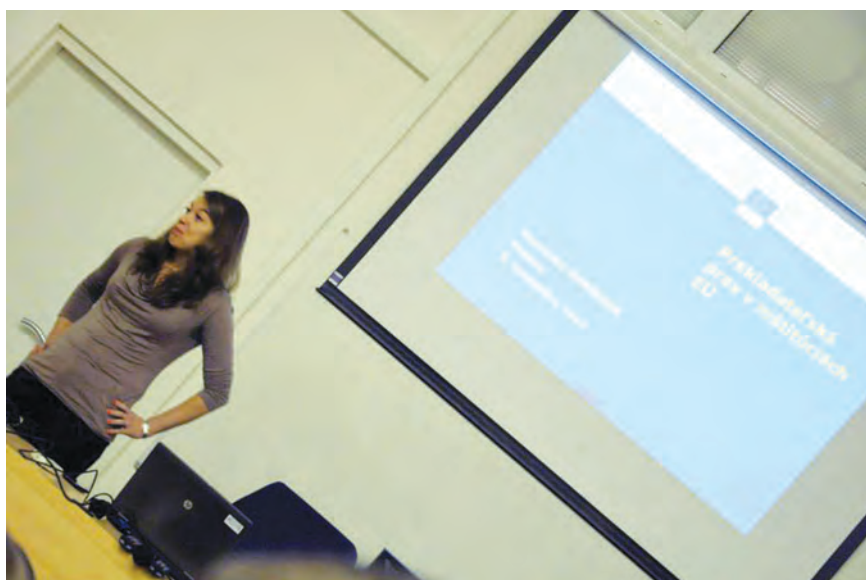
V diskusii sa študenti živo zaujímali aj o jej autentické skúsenosti s prácou pre rôznych klientov (vrátane Európskej komisie) a pre prekladateľské agentúry.

S druhou prezentáciou pod názvom Tlmočenie - cesta zarúbaná? vystúpila členka výkonného výboru SAPT-u, pani Viera Hanuliaková, ktorá pôsobí ako súdna prekladateľka a tlmočnica pre jazyk francúzsky i ako vysokoškolská učiteľka tlmočenia. V zaplnenej tlmočnickej miestnosti úsmevne a pútavo predstavila svoje skúsenosti študentom, ktorí privítali možnosť položiť veľmi konkrétne otázky, týkajúce sa jej špecifickej profesie súdneho prekladateľa i tlmočníka.

Pani Hanuliaková takisto informovala o postgraduálnom ročnom štúdiu tlmočenia v rámci kurzu Európske magisterské štúdium konferenčného tlmočenia (*European Masters in Conference Interpreting*), ktorý umožní absolventom odboru pripraviť sa na náročnú profesiu konferenčného tlmočníka. Aj po týchto dvoch prednáškach sa viacerí študenti stali členmi SAPT-u, a dostali sa tak do vyhľadávacej databázy prekladateľov a tlmočníkov tejto asociácie, čo im môže priniesť cenné pracovné príležitosti a skúsenosti už počas ich štúdia.

Nazdávame sa, že aj organizovaním podobných podujatí sa študenti prekladateľstva a tlmočníctva dostávajú k výsostne praktickým informáciám o svojej profesii, ktoré im ukážu jej perspektívu a po ukončení štúdia pomôžu nájsť si cestu ku klientovi a uplatniť sa na pracovnom trhu.

PhDr. Miroslava Gavurová, PhD.
Foto: archív Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva FF PU

AZU - Aktivita Zaručuje Úspech

Na pôde PU v Prešove sa 10. 1. 2014 uskutočnilo pracovné stretnutie s prorektorom pre vzdávanie PU v Prešove prof. PhDr. Milanom Portikom, PhD. a manažérom AZU Ing. Petrom Vrábekom, za účasti delegátov Študentskej rady vysokých škôl (ŠRVŠ) za PU v Prešove Mgr. Dávida Palaščáka – tajomníka ŠRVŠ pre akademické záležitosti a Mgr. Petra Kulana – podpredsedu Valného zhromaždenia ŠRVŠ, ktorí iniciovali stretnutie ohľadom aplikácie projektu AZU na našej univerzite.

Národný rozvojový projekt AZU – Aktivita Zvyšuje Úspech vznikol na podporu a znižovanie nezamestnanosti absolventov vysokých škôl. Jeho cieľom je poskytnúť absolventom možnosť nadobudnúť kompetencie, ktoré prispievajú k ich rýchlejšiemu a kvalitnejšiemu zapojeniu sa do pracovného procesu. Zapojiť sa do zaujímavých online aktivít, workshopov, možnosť stretnúť sa s rôznymi spoločnosťami a jej lídrami, ktorí chcú zdieľať ich vedomosti, osobné postrehy, ale aj osobné hodnoty, ktoré priniesli úspech im aj našej spoločnosti. Tento projekt podporujú MŠVVaŠ SR, ŠRVŠ a viacero univerzít v SR. Momentálne projekt funguje na šiestich vysokých školách v piatich krajoch. Prof. PhDr. Milan Portik, PhD. na základe doterajších rokovaní vyjadril tejto aktivite podporu na našej alma mater. Vidí v tom skôr výhodu, ďalšiu možnosť, ktorá vo veľkej miere môže pomôcť študentom a absolventom našej univerzity sa čo najrýchlejšie uplatniť na trhu práce. Navyše to vníma aj ako ďalší krok, ktorý môže pozitívne prehĺbiť spoluprácu medzi Prešovskou univerzitou v Prešove a Technickou univerzitou v Košiciach, ktorá je zároveň predkladateľom a garantom tohto projektu. Koordinátorom projektu AZU na našej univerzite je Bc. Ivana Doričová.

Mgr. Peter Kulan, Foto: archív PU v Prešove

Animátori z GTF žiadaným artiklom na trhu

Animátori na GTF PU v Prešove, 11. – 12. 3. 2014, absolvovali odborný seminár Možnosti animátora – aktuálne formy a možnosti animátora voľného času v praxi. Študenti sa oboznámili s možnosťami uplatnenia a realizácie animácie v komerčnom a dobrovoľníckom sektore. Prezentovali sa organizácie a združenia, ponúkajúce animátorské kurzy a školenia, doplnkovú kvalifikáciu,

organizácie, ktoré majú skúsenosti s animátorstvom, a zároveň môžu dať študentom prácu i kontakty. Odborným garantom podujatia bol doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., prodekan pre doktorandské štúdium a rozvoj na GTF PU v Prešove. Primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyar sa prihovril študentom a ponúkol im možnosti realizácie animácie v Prešove a okolí. Upriamil pozornosť na soľ a soľné kúpele v Prešove, na kone, ktoré historicky k Prešove patria, opáľové bane a na okolie. Vyzval k študentom ku kreativite v rámci vlastných nápadov. Zároveň toto podujatie vzal za svoje prostredníctvom sponzorstva a patronátu nad ním. Program prebiehal formou pozvaných prednášok, interaktívnych prezentácií a workshopov. Svoju prácu predstavili pedagógovia z Banskej Bystrice, ktorí prezentovali zážitkovú pedagogiku v praxi. Komerčné agentúra a dobrovoľnícke združenia z Banskej Bystrice predstavili formy a metódy výcviku animátorov, a tiež študentom priblížili ako sa v reálnom priestore pripravuje animačný program pre rôzne vekové skupiny ľudí. Oboznámili študentov s podmienkami, ktoré sú kladené na prácu animátora v aquaparkoch, dovolenkových rezortoch a ako prebiehajú kastingy na prácu animátora. O využití animácie v kultúre a umení hovorila Dr. Šmajdová-Bušová z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V rámci odborného kolokvia sa stretli odborníci z oblasti animácie, riaditeľka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove PhDr. Alena Krištofiková a pedagógovia našej fakulty. Diskutovali o aktuálnych možnostiach a výzvach pre animáciu v 21. storočí, ako aj o možnostiach absolventskej praxe v rámci kultúrnej animácie v Prešove. Nasledujúci deň bol zameraný na dobrovoľníctvo. Pozvanie prijal Mons. SEODr. Milan Lach SJ, PhD., pomocný biskup Prešovskej gréckokatolíckej archieparchie, ktorý nad týmto dňom prevzal patronát, keďže sám sa dlhé roky ako skaut venuje práci

dobrovoľníka. Odborné prednášky mali pozvaní hostia. Doc. ThDr. PaedDr. Ing. Ferdinand Kubík, SBD, PhD. z Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave predstavil život a dielo Saleziánov od minulosti až do súčasnosti. Doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD. predstavila projekt inkluzívneho vzdelávania a možnosti uplatnenia animátora v celodennom výchovnom systéme. Spolu so študentkou Jankou Kovkovou opísali ako reálne funguje tento projekt v praxi. Dozvedeli sme sa ako funguje Gréckokatolícke mládežnícke centrum Bárka v Juskovej Voli a svoju činnosť predstavilo aj eRko - Hnutie kresťanských spoločenstiev detí, kde aktívne pôsobí študentka 3. ročníka Animácie voľnočasových aktivít Janka Kuchárová. Prednáškový blok ukončila téma integrácie detí z detských domovov do spoločnosti. Štatutárny zástupca občianskeho združenia Očkolandia Ing. Lukačovič spolu s deťmi z detských domovov predstavili projekt detských prázdninových táborov, kde deti pôsobia ako animátori. Seminár sme ukončili praktickým animačným programom pre hostí. Začal sa na najvyššom bode mesta – vyhliadkovej veži, pokračoval prehliadkou mesta, a končil v podzemí mesta, výstavou opálov v Caraffovej väznici.

PaedDr. Silvia Nováková
Foto: archív GTF PU v Prešove

História a štúdium fyzioterapie v Turecku

V nedávnej minulosti nebolo v Turecku veľa fyzioterapeutov pôsobiacich v zdravotníckych zariadeniach, a ani samotná fyzioterapia nebola veľmi známa. V súčasnosti sa to súbežne so zriaďovaním študijných programov fyzioterapie na mnohých univerzitách mení, čo vyplýva z narastajúcej potreby a záujmu o tieto služby. Profesia fyzioterapeuta sa stáva stále viac atraktívnou, pretože sú v Turecku ši-

Využívanie rôznych prírodných fyzikálnych podnetov na liečebné účely (teplo, slnko termálne vody, masáže) je známe už od nepamäti. Moderná fyzioterapia ako medicínsky nelekársky odbor je však vo svete známa asi 120 rokov. Je to odbor, ktorý sa zaoberá diagnostikou, liečbou a prevenciou porúch pohybového systému človeka.

Tradícia fyzioterapie v Turecku má vyše päťdesiatročnú históriu. Jej začiatok sa spája s rokom 1961, kedy bol na univerzite v Hacettepe založený prvý študijný program fyzioterapie. Táto tradícia siaha do antických čias. Známe a turistami vyhľadávané sú antické kúpele Pamukkale (bavlnený hrad). Je to oblasť tektonického zlomu, kde na povrch vytekajú minerálne pramene. Z tejto vody bohatej na vápnik vznikajú travertínové usadeniny, formujúce sa do terás a kaskád s jazierkami. 250 rokov pred n. l. tu bolo vybudované kúpeľné mesto Hierapolis. Traduje sa, že liečivú silu týchto prameňov využívala Kleopatra, aby ostala krásna a mladá. Táto staroveká kultúrna pamiatka je zapísaná v zozname svetového dedičstva UNESCO.

rokové možnosti uplatnenia so zaujímavým finančným ohodnotením, napríklad v porovnaní aj so Slovenskom.

V Turecku študenti, ktorí prejdú univerzitným prijímacím testom, začnú študovať štvorročný bakalársky program. Prvé tri roky bakalárskeho štúdia sú určené teoretickému vzdelávaniu a posledný rok je doplnený o stáž vo vybraných medicínskych odboroch ako je intenzívna medicína, neurológia, ortopédia, pediatria alebo kardiopulmonálna chirurgia, kde sa študenti venujú len praktickej fyzioterapii.

Absolventi môžu nájsť pracovné príležitosti na univerzitách, verejných a súkromných univerzitných nemocniciach, rehabilitačných centrách, súkromných klinikách, športových kluboch, priemyselných zariadeniach, verejných zdravotných zväzoch a centrách ponúkajúcich domácu rehabilitačnú starostlivosť, športových a rekreačných centrách pre zdravých a postihnutých a v zdravotných strediskách prvého radu. Ďalej je možné pokračovať v akademickej kariére s dvojročným magisterským stupňom v špecializovaných oblastiach ako fyzioterapia v pediatrii, športová fyzioterapia, fyzioterapia v kardiológii a fyzioterapia v neurológii. Neskôr záujemcovia o ďalšie štúdium v tomto odbore môžu pokračovať v doktorskom štúdiu.

Odhaduje sa, že od roku 2010 je v Turecku 8100 fyzioterapeutov profesionálne aktívnych. Fyzioterapeuti sú povinní pri výkone svojho povolania spolupracovať s lekármi. Môžu poskytovať fyzioterapeutickú liečbu len na základe lekárskeho predpisu, ktorá obsahuje správu o diagnóze. Profesionálni fyzioterapeuti môžu byť na základe dobrovoľnosti organizovaní v Turkish Physiotherapy Association.

Ahmet Emir, študent 4. ročníka, Istanbul Medipol University, Turecko, ročná stáž na FZO PU – Katedra fyzioterapie, program ERASMUS
Mgr. Pavol Nechvátal, odborný asistent na Katedre fyzioterapie
Richard Vaľa, študent 2. ročníka št. programu Fyzioterapia
PhDr. Miriam Ištoňová, PhD., Erasmus koordinátor
Foto: archív FZO PU v Prešove

„Vianočný punč“ študentov PBF PU

„Keď sa zapália plamienky na vianočných sviečkach a svetom znie sladká Tichá noc, anjeličkovia otvoria svoje viečka a prinesú deťom Vianoce pre radosť. Aj dnes strávia chvíľu s vami, zapália plamienky pohody, aby nám do srdc všetkým priniesli chvíle pokoja a radosti.“

Takýmito vianočnými slovami sa začal 2. ročník „Vianočného punču“ študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove, ktorý sa 10. decembra 2013 uskutočnil na pôde PBF. Program nabitý emotívnymi vystúpeniami študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty nenechal nikoho chladným a párkrát sa v našich očiach zaleskli aj slzičky. Boli to však slzičky radosti a v neposlednom rade spolupatričnosti. Žiaci zo

Základnej školy s materskou školou v Šarišských Michaľanoch zaspievali nádherné piesne s vianočným podtónom. Pozvanie prijali, a prišli k nám tiež klienti z Domova sociálnych služieb v Giraltovciach, ktorí nám priblížili detské vianočné sny o darčekom v podobe básničiek. Potom nám krátkou scénkou vysvetlili, že Vianoce nie sú o hmotných veciach, ale o láske a šťasti v našich srdciach. Potom nám študentka vyrozprávala krásny vianočný príbeh, pri ktorom neostalo jedno oko suché. Živý moderný Betlehem nám všetkým pripomenul, čo je skutočne dôležité v našich životoch.

Bc. Kamil Roško, podpredseda OZ Angelos, Foto: archív PBF PU

Slovenský geograf doc. RNDr. Martin Mihály, CSc.

Dňa 26. februára 2014 nás navždy opustil. V sobotu prvého marca sme sa rozlúčili s naším drahým kolegom a spolupracovníkom doc. RNDr. Martinom Mihálym, CSc., slovenským geografom a pedagógom. Martin Mihály sa narodil 9. septembra 1927 na Zemplíne v Michalovciach. V rodnom meste navštevoval gymnázium a po maturite bol prijatý na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, na štúdium učiteľstva v kombinácii história – geografia. Po úspešnom ukončení štúdia bol jedným zo zakladateľov a prvých pracovníkov Zemepisného ústavu Slovenskej akadémie vied, na ktorom pôsobil dva roky. V roku 1954 nastúpil do zamestnania na Vyššiu Pedagogickú školu v Prešove na Ústav geografie. V roku 1959 vznikol v Prešove pedagogický inštitút a v roku 1961 samostatná katedra geografie, ktorej zakladajúcim členom bol aj Martin Mihály. V roku 1964 sa Prešovský pedagogický inštitút transformoval na Pedagogickú fakultu začlenenú do zväzku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Doc. RNDr. Martin Mihály, CSc. pôsobil tu na katedre geografie až do roku 1991, pričom v rokoch 1981 až 1986 zastával funkciu vedúceho katedry. Kariérny rast a publikačná činnosť doc. RNDr. Martina Mihályho, CSc. poukazujú na vyzretú vedecko-pedagogickú osobnosť. V roku 1952 po ukončení štúdia na Prírodovedeckej fakulte UK získal titul Magister. Akademický titul doktor prírodných vied (RNDr.) získal v roku 1968 po obhajobe rigorózneho práce a vykonaní rigorózneho skúšky na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Vedecká hodnosť, kandidát vied (CSc.) mu bola udelená na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave v roku 1972 po obhajobe dizertačnej práce, ktorej školiteľom bol prof. RNDr. Koloman Ivanička, DrSc. Vedecko-pedagogický titul docent (doc.) získal v roku 1977.

Vedecké práce doc. RNDr. Martina Mihályho, CSc. boli orientované predovšetkým na ekonomickú geografiu (problematika dochádzky do práce, hospodársky rozvoj zaostalých regiónov), na problematiku výskumnej metódy land use ale aj na selektívne teoretické problémy geografie. Doc. RNDr. Martin Mihály, CSc. bol výborný kolega, vzácny človek, plný úcty a pokory. Bol trpezlivý a ako vedúci katedry vytváral pre nás vynikajúcu pracovnú at-

mosféru. Odovzdal nám kus svojho dobrého srdca. Mal pre nás vždy láskavé slovo, radu a pochopenie v každej situácii. Ohotne usmerňoval nás, mladších kolegov v práci a pomáhal nám i v osobnom živote. Bol človekom, ktorý neočakával pomoc od nás. Ďakujeme Vám pán docent za Vaše pôsobenie na našej katedre. Boli to roky tvorivej atmosféry, roky porozumenia a pohody. Naučili ste nás byť láskavejší k sebe i k svojim kolegom. Nezabudneme na Vás. Urobili ste pre nás všetko to, čo ste v tej dobe urobiť mohli.

prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD.

Prof. ThDr. Imrich Belejkanič, CSc.

Profesor ThDr. Imrich Belejkanič, CSc. sa narodil 23. júla 1953 v Kašove. Vysokoškolské vzdelanie získal na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, následne ďalšie štúdium absolvoval na Leningradskej duchovnej akadémii v Leningrade. Vedeckú hodnosť kandidát vied – CSc., obhájil v roku 1980. O osem rokov neskôr získal vedecko-pedagogický titul docent. V roku 2002, po úspešnom absolvovaní inauguračného konania, aj vedecko-pedagogický titul profesor v odbore pravoslávna teológia.

V rokoch 1980 až 2003 pôsobil na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove v rôznych funkciách. Stál pri zrode Prešovskej univerzity, pričom v období 1997 – 2003 sa stal prorektorom pre vzdelávanie. Od roku 2003 začal pracovať na Fakulte prírodných a humanitných vied PU, najprv vo funkcii vedúceho Katedry dejín (2003 – 2004), v rokoch 2005 – 2009 ako vedúci katedry Najstarších dejín a dejín religii, resp. v rokoch 2007 – 2008 ako prodekan pre rozvoj a akreditáciu Filozofickej fakulty PU.

Vďaka vysokej odbornej erudovanosti súčasne pracoval ako člen vedeckých rád v rámci univerzity i Filozofickej fakulty. Stal sa zakladateľom a garantom študijného programu Dejiny religii či kogarantom študijného

programu doktorandského štúdia v odbore Systematická filozofia. Bol členom množstva domácich i zahraničných vedeckých organizácií, odborných komisií a spoločností. Ako vedúci, zodpovedný riešiteľ resp. spoluriešiteľ, sa podieľal na riešení viacerých grantových projektov. V rámci svojich výskumov sa zaoberal najmä dejinami Byzancie a staroveku.

Výsledky, ktoré dosiahol v rámci svojej odbornej činnosti viedli k tomu, že sa postupne stal členom viacerých redakčných rád domácich i zahraničných časopisov a zborníkov. V poslednom období okrem iného napríklad časopisov Annales historici Presovienses, Historia Ecclesiastica, mesačníka Prameň či zborníka Religiones. Patril k najaktívnejším nielen, čo sa týkalo vystúpení na domácich i zahraničných vedeckých podujatiach, ale tiež v rámci pedagogickej či publikačnej činnosti. Žiaľ ťažká choroba, s ktorou dlhší čas zápasil, mu už neumožnila dokončiť viacero rozpracovaných projektov. V osobnosti pána profesora ThDr. Imricha Belejkaniča, CSc. stratil Inštitút histórie FF PU v Prešove, jeho členovia, ale i študenti, vzácneho kolegu, dobrého a chápejúceho učiteľa, človeka, ktorý bol vždy ochotný pomôcť, poradiť a povzbudiť.

Čeť jeho pamiatke!
PaedDr. Patrik Derfiňák, PhD.

Odišla významná osobnosť

17. februára 2014 sme sa rozlúčili s erudovaným literárnym vedcom, vysokoškolským pedagógom, prvým dekanom Filozofickej fakulty UPJŠ v Prešove a hlavne so vzácnym a prajným človekom Dr. h. c. prof. PhDr. Pavlom Petrusom, DrSc., ktorý celý svoj život zasvätil literárnej vede a náročnému pedagogickému poslaniu. Významnou mierou participoval nielen na kvalitatívnej príprave niekoľkých generácií učiteľov slovenčiny, ale stimuloval aj vedecký rast mnohých členov Katedry slovenského jazyka a literatúry na FF UPJŠ v Prešove, ktorú viedol vyše tri decéniá. Počas jeho pôsobenia na katedre a univerzite patrila prešovská slovakistika k špičkovým slovakistickým pracoviskám na Slovensku a začalo sa hovoriť o „prešovskej škole“. Nesporne dôležitou a personálne náročnou „položkou“ v akademickom živote prof. PhDr. Pavla Petrusa, DrSc., bola aj jeho aktivita zameraná na rozvoj fakulty a univerzity. V centre bytostného vedeckého záujmu a výskumu profesora Pavla Petrusa bolo predovšetkým obdobie slovenského literárneho realizmu a parciálne aj slovenská literárna kritika z konca 19. storočia. Okrem množstva významných publikácií s recepcnou intenciou na akademickú oblasť (monografie, štúdie, antológie, učebné texty, korešpondencie spisovateľov z obdobia realizmu atď.), treba osobitne vyzdvihnúť aj jeho neprehliadnuteľný vklad do literárnej komparatistiky, ktorý dodnes vyvoláva priaznivú rezonanciu nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Značné ocenenie si zaslúži aj jeho agilita zameraná na školské literárne vzdelávanie a výchovu slovesným umením, ktorá sa zhmotnila do podoby učebníc literatúry a čítaniek pre gymnáziá. Životný čas pána profesora Pavla Petrusa sa síce uzavrel 12. 2. 2014 vo veku 86 rokov, ale jeho ľudské a akademické „stopy“ zostanú v tých, ktorí ho poznali, mali radi a čerpali z prác jeho bystrého umu. Vďaka štúdiu slovenskej literatúry ho však budú objavovať aj ďalší. Odišiel človek, ktorý sa stal vďaka svojej práci neprehliadnuteľný a ktorý natrvalo vstúpil do dejín našej fakulty i univerzity.

doc. PhDr. Marta Germušková, CSc.

Za doc. Jozefom Bačom

Pri rozlúčke sa snáď v každom z nás vynárajú emóciami naplnené spomienky na toho človeka, ktorý od nás odchádza. V prípade doc. PhDr. Jozefa Baču, CSc., sú tieto asociácie prepojené v prvom rade s jeho dlhodobým pôsobením ako učiteľa ruského jazyka najmä v akademickom prostredí bývalej PdF v Prešove UPJŠ v Košiciach. My, bývalí kolegovia, si ho najviac sprítomňujeme v zdobneline jeho mena. A práve v mene veľkej rodiny prešovských rusistov sa chcem s našim drahým Jožkom aj tou formou rozlúčiť. V predstavách terajších učiteľov prešovskej univerzitnej rusistiky Jožko Bača zanechal svoj neopakovateľný konkrétny osobnostný obraz. V týchto veľmi vážnych okamihoch definitívnej pozemskej rozlúčky s ním možno ponúknuť isté fragmenty tohto obrazu, ako sa vynárajú v našich spomienkach na roky spolupráce s ním. Žiada sa predovšetkým zdôrazniť, že Jožko Bača sa zaradil do tej generácie slovenských vysokoškolských rusistov, ktorá reálne zanechala po sebe najproduktívnejšiu rusistickú činnosť v 60-ročných dejinách prešovskej rusistiky. A prešovskí rusisti jeho generácie ďaleko presahovali rámec svojho akademického pracoviska. Len ťažko sa im budeme my, ich nasledovníci, vyrovnávať. A to nielen kvôli vonkajším okolnostiam, ktoré sotva vieme ovplyvniť, ale najmä kvôli tomu duchu a tej hlboko ľudskej atmosfére, ktorú táto generácia vedela vytvoriť na svojom akademickom pracovisku aj mimo neho. Naš drahý zosnulý práve v akademicko-činnosti, ktorá ponúkala väčší priestor pre humanistickú stránku učiteľského života, sa vedel výrazne a spontánne presadiť. Platí to tým viac, že svoje hlboko ľudské vlastnosti akosi prirodzene presadzoval najmä v didaktike ruského jazyka, ktorá ho ako osobnosť hľadám najpresnejšie charakterizovala. Zrejme nielen ja, ale aj ostatní kolegovia na našej bývalej Katedre ruského jazyka a literatúry sme si ho nevedeli predstaviť v konfliktnej situácii. Túto základnú stránku svojej osobnosti prezentoval na všetkých úrovniach rusistickej činnosti ako aktívny účastník mnohých medzinárodných vedeckých podujatí, svetového kongresu rusistov a snáď najviac sme jeho pokojnú, žičlivú, vyrovnanú a veselú povahu pociťovali v posledných rokoch jeho pôsobenia v pozícii vedúceho našej katedry. Túto zložku svojej osobnosti prenášal aj do svojej učiteľskej práce, ba vlastne do celého svojho života. Je preto

prirodzené, že bol často organizátorom života našej katedry už ako jej tajomník. Tak si ho zapamätali stovky absolventov našej katedry, na príprave ktorých sa podieľal viac ako 40 rokov. Za desaťročia jeho pôsobenia na spomínanej Katedre ruského jazyka a literatúry prešli obrazne i doslova cez jeho pedagogické ruky stovky, ba tisíce študentov. Práca so študentmi bola jeho životom, v istom zmysle sa vedel do neho intenzívne ponoriť a túto jeho zaujatosť svojou prácou so študentmi bolo cítiť pri jeho rozprávaní o nich. Slovné spojenie – didaktika ruského jazyka z ruštiny s Jožkom Bačom – predstavovalo medzi našimi bývalými študentmi osobitný a neopakovateľný fenomén. Preto aj v mene jeho a našich bývalých študentov sa s Jožkom Bačom lúčime a iste aj oni by vedeli povedať dnes – Большое Вам Спасибо! Otvorená a priateľská povaha Jožka Baču sa hľadám najviac prejavovala v kolektívnej spoluprácovníkovi. Keď sme my, vtedy mladí učiteľia ruštiny, nastupovali na Katedru ruského jazyka a literatúry na PdF v Prešove, bol často prvý, ktorý k nám prišiel, s úsmevom a s neopakovateľnou bezprostrednosťou začal s nami komunikovať. Dodnes mi znejú v ušiach jeho prvé slová ku mne ako k nastupujúcemu členovi katedry: *Ja som Baša, ale nemám sálaš*. Svoju spontánnu radosť zo stretnutia s ľuďmi vyjadroval vetou, ktorú často opakoval: *Чтоб не последний раз!* No nastúpila osudová hodina: *И мы встречаемся в последний раз!* Odchádza od nás človek bohatého vnútorného života, ktorý, veríme, naplnil svoj osud tu na zemi, medzi svojimi najbližšími, ku ktorým sa radi pridávame aj my, predstavitelia všetkých generácií prešovských rusistov. Jožko Bača zanechal neopakovateľný a jedinečný odtlačok svojej osobnosti v každom z nás, koho osud spojil s jeho životom. Za všetko, čím nás obohatil, mu vyslovujeme úprimné poďakovanie – *ИСКРЕННИЮ БЛАГОДАРНОСТЬ!* Súčasne mu želáme, aby vo svojom ďalšom putovaní, zbavený telesných neduhov, letel v priestoroch plných svetla, šťastia a nekonečnej lásky.

prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD.

Už ste boli na mobilite v zahraničí?

Príchod slnečných dní inšpiruje k úvahám o letnej dovolenke, o tom, ako na nejaký čas vymeniť svoj bežný spôsob života za nové zážitky na nových miestach, aby sme si nielen oddýchli, ale aj získali nové skúsenosti, obohatili sa o pohľad z inej perspektívy, spoznali iných ľudí a inšpirovali sa týmito novými aspektmi života. V akademickom svete ako keby sme občas zabúdali, že podobne inšpiratívne príležitosti sú na dosah ruky celoročne, a to s pridanou hodnotou – spojiť ich so svojou prácou, výskumom či štúdiom, stráviť určitý čas akademického roka na univerzite či inej výskumno-vzdelávacej inštitúcii v zahraničí. Navyiac, na výber je množstvo možností financovania (či aspoň spolufinancovania) takýchto študijných a výskumných pobytov prostredníctvom rôznych štipendijných a grantových programov.

Všeobecne asi najznámejším mobility programom je Erasmus, okrem neho však existuje aj veľa iných, z ktorých viaceré administratívne zastrešuje SAIA, n.o., Slovenská akademická informačná agentúra. Jedno z jej regionálnych pracovísk pôsobí aj pri Prešovskej univerzite v Prešove a poskytne vám potrebné informácie a usmernenie pri uchádzaní sa o štipendium alebo grant v rámci jednotlivých programov.

V tomto období by sme radi dali do vašej pozornosti aktuálne ponuky. Do 30. apríla 2014 je možné podať žiadosť o štipendium a/alebo cestovný grant cez Národný štipendijný program. Tento program je otvorený pre študentov 2. a 3. stupňa VŠ štúdiá (hlásiť sa môžu už terajší končiaci študenti 1. stupňa, ak budú pokračovať v štúdiu na 2. stupni) v kategórii štipendium a cestovný grant a v kategórii cestovný grant (bez štipendia) aj pre vysokoškolských učiteľov, výskumných a umeleckých pracovníkov. Pobyt je možné plánovať na zahraničnej vysokej škole alebo na inej výskumnej inštitúcii v ktorejkoľvek krajine sveta počas celého budúceho akademického roka 2014/2015. Presné podmienky, ktoré je potrebné splniť, sa nachádzajú na stránke www.stipendia.sk. Hlavnou požiadavkou však je, tak ako pri veľkej väčšine všetkých programov, získanie akceptač-

ného listu zo zahraničnej inštitúcie. Okrem toho treba k žiadosti doložiť životopis, motivačný list, odborný program, odporúčania a iné dokumenty, ktorých zoznam tiež nájdete na spomínanej stránke.

Do 30. 6. je možné podať žiadosť v rámci siete programu CEEPUS, čo je Stredoeurópsky výmenný program pre univerzitné štúdiá. Združuje univerzity v 15 krajinách strednej a juhovýchodnej Európy a podporuje medzinárodné mobility študentov (1. aj 2. stupňa), doktorandov a vysokoškolských učiteľov. Z Prešovskej univerzity je v akademickom roku 2013/2014 členom siete programu CEEPUS Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV. Tento program však po uzávierke pre sieťových uchádzačov (medzi 30. júnom a 30. novembrom) otvára svoje nevyčerpané kapacity aj pre mimosieťových uchádzačov, ktorí musia na rozdiel od sieťových uchádzačov odovzdať navyiac len akceptačný a odporúčací list. Všetky informácie o tomto programe nájdete na www.ceepus.info alebo na našej stránke www.saia.sk.

Kompetentným zástupcom fakúlt PU by sme chceli odporučiť nový Štipendijný program EHP Slovensko, ktorý umožňuje spoluprácu s vysokými školami v Nórsku, na Islande a v Lichtenštajnsku v oblasti mobility študentov, doktorandov a akademických pracovníkov a v oblasti inštitucionálnej spolupráce (vytváranie spoločných študijných modulov, intenzívne kurzy pre študentov a doktorandov, príprava spoločných odborných

publikácií, organizácia konferencií, seminárov, školení, workshoppov, letných škôl a iné). Neváhajte a čo najskôr využite zaujímavé možnosti, ktoré tento program poskytuje. Najbližšie plánované výzvy sú v mesiacoch marec – júl 2014, program sa bude realizovať do roku 2016. Všetky podrobnosti nájdete na www.spehp.saia.sk.

Okrem toho sú v tomto období (apríl – jún) ešte aktuálne uzávierky pobytov na základe bilaterálnych dohôd a ponúk zahraničných vlád do niektorých krajín, napríklad do Indie, Talianska či Lotyšska. Podmienky a požiadavky týchto, ako aj mnohých ďalších akademických mobility nájdete v databáze štipendií a grantov na stránke www.saia.sk. Tu si tiež môžete prečítať elektronický mesačník Bulletin SAIA, ktorý informuje o aktuálnych možnostiach a novinkách v oblasti akademickej internacionalizácie.

Ďalšie informácie môžete získať na seminároch SAIA, ktoré sa konajú v spolupráci s UNIPOCENTROM PU v jeho priestoroch. Informácie o termínoch konania nájdete na hlavnej stránke Prešovskej univerzity v Prešove, na stránke UNIPOCENTRA PU i na stránke SAIA. S individuálnymi otázkami sa na nás môžete obrátiť aj mailom na adrese saia.presov@saia.sk alebo osobne na regionálnom pracovisku v priestoroch nového internátu vo vysokoškolskom areáli.

Mgr. Ľubomíra Levocká
regionálna koordinátorka
SAIA v Prešove

Foto: archív UNIPOCENTRA PU

DOD PU 2014 V OBRAZOCH

www.unipo.sk

napulze.unipo.sk

ISSN 1337-9208

9 771337 920002